సంస్కృతసుధా

సప్తమీ కక్ష్యా

(సంయుక్త పాఠ్యక్రమః)

(Composite Course)

© Government of Andhra Pradesh, Amaravati

First Published 2012

New Impressions 2014, 2019, 2020, 2021, 2022, 2024, 2025, 2026

DISCLAIMER

Any form of copying of the content, information and illustrations from this text book is a punishable offence.

All rights reserved

No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means without the prior permission in writing of the publisher, nor be otherwise circulated in any form of binding or cover other than that in which it is published and without a similar condition including this condition being imposed on the subsequent purchaser.

The copyright holder of this book is the Commissioner of School Education, Amaravati, Andhra Pradesh.

This book has been printed on 70 G.S.M. SS Maplitho Title Page 220 G.S.M. White Art Card

ఆంధ్రప్రదేశప్రభుత్వప్రకాశనమ్, అమరావతి

Printed in India
at the A.P. Govt., Text Book Press
Amaravathi, Andhra Pradesh

AP SCERT

మా తెలుగు తల్లి

– శంకరంబాడి సుందరాచారి

మా తెలుగు తల్లికి మల్లెపూదండ
మా కన్నతల్లికి మంగళారతులు
కడుపులో బంగారు కనుచూపులో కరుణ
చిరునవ్వులో సిరులు దొరలించు మా తల్లి
గలగలా గోదారి కదలిపోతుంటేను
బిరబిరా కృష్ణమ్మ పరుగులిడుతుంటేను
బంగారు పంటలే పండుతాయి
మురిపాల ముత్యాలు దొరలుతాయి
అమరావతీ నగర అపురూప శిల్పాలు
త్యాగయ్య గొంతులో తారాడు నాదాలు
తిక్కయ్య కలములో తియ్యందనాలు
నిత్యమై, నిఖిలమై నిలిచియుండేదాక
రుద్రమ్మ భుజశక్తి, మల్లమ్మ పతిభక్తి
తిమ్మరుసు ధీయుక్తి, కృష్ణరాయల కీర్తి
మా చెవుల రింగుమని మారుమ్రోగేదాక
నీ ఆటలే ఆడుతాం – నీ పాటలే పాడుతాం
జై తెలుగు తల్లీ ! జై తెలుగు తల్లీ! జై తెలుగు తల్లీ!

APSCERT

Printed in India
at the A.P. Govt., Textbook Press,
Amaravati, Andhra Pradesh.

వందే మాతరమ్

వందే మాతరం వందే మాతరం

సుజలాం సుఫలాం మలయజ శీతలాం

సస్యశ్యామలాం మాతరం వందే మాతరం

శుభ్రజ్యోత్స్నాపులకితయామినీం

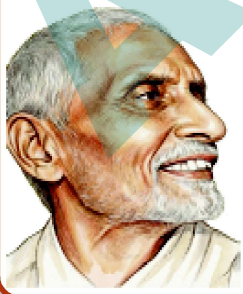
ఫుల్లకుసుమితద్రుమదళశోభినీం

సుహాసినీం సుమధురభాషిణీం

సుఖదాం వరదాం మాతరం వందే మాతరం.

– బంకించంద్ర ఛటర్జీ

జాతీయ జెండా రూపకర్త

పింగళి వెంకయ్యగారు 1876 ఆగస్టు 2న కృష్ణా జిల్లాలోని భట్లపెనుమర్రు గ్రామంలో జన్మించారు. భారత స్వాతంత్ర్యోద్యమ కాలంలో దేశానికి తగిన జాతీయ జెండా అవసరాన్ని గుర్తించిన పింగళి వెంకయ్య గారు అనేక నమూనాలను రూపొందించారు. 1921లో విజయవాడలో జరిగిన భారత జాతీయ కాంగ్రెస్ సమావేశంలో మహాత్మాగాంధీకి ఆయన జెండా నమూనాను సమర్పించారు. గాంధీజీ సూచనల మేరకు జెండాలో మార్పులు చేసి, త్రివర్ణ పతాకాన్ని రూపొందించారు.

APSCERT

రాష్ట్రీయ గీతం

జనగణమన అధినాయక జయహే!
భారత భాగ్యవిధాతా!
పంజాబ, సింధు, గుజరాత, మరాఠా,
ద్రావిడ, ఉత్కళ, వంగా!
వింధ్య, హిమాచల, యమునా, గంగా!
ఉచ్చల జలధి తరంగా!
తవ శుభనామే జాగే!
తవ శుభ ఆశిష మాగే
గాహే తవ జయగాథా!
జనగణ మంగళదాయక జయహే!
భారత భాగ్య విధాతా!
జయహే! జయహే! జయహే!
జయ జయ జయ జయహే!!

– రవీంద్రనాథ్ ఠాగూర్

ప్రతిజ్ఞా

భారతదేశః మమ మాతృభూమిః. భారతీయాః సర్వే మమ సహోదరాః.
అహం మమదేశం ప్రీణామి. సుసంపన్నా, బహువిధా భారతీయసాంస్కృతికసంపత్ మమ గర్వకారణమ్. తస్యాః యోగ్యజనో భవితుం సర్వదా అహం పరిశ్రమం కరోమి.
మమ మాతాపితరౌ, ఉపాధ్యాయాన్, జ్యేష్ఠాన్ సర్వాన్ చ పూజయామి. సర్వైః సహ సగౌరవం వ్యవహరామి.
మమ దేశస్య విషయే, ప్రజానాం విషయే సేవానిరతిం భజామి. జంతూనాం విషయే దయాలుః భవామి ఇతి చ ప్రతిజ్ఞాం కరోమి.
సర్వేషాం శ్రేయోఽభివృద్ధయః ఏవ మమ ఆనందస్య కారణమ్.

AP SCERT

राष्ट्रियशिक्षानीतिः 2020 (NEP 2020)

भारतस्य नूतना शिक्षानीतिः २०२० समग्रा, सुलभा, विद्यार्थिकेन्द्रीकृतविद्याव्यवस्थां निर्माति च। इयं नीतिः सामर्थ्याधारिताभ्यसनं तथैव अनुभवात्मकविधीन् सुस्पष्टं व्यक्तीकरोति। अनया विद्या आकर्षणीया सार्थका च भवति। जातीयविद्यानीतिः २०२० प्रस्तुत २१ शताब्द्याः नैपुण्यानामुपरि दृष्टिं प्रसारयति।

- विमर्शनात्मकालोचनम्
- सर्जनात्मकता
- समाचारविनिमयक्षमता
- समस्यापरिष्काराश्च अस्यां मुख्यविषयाः।

इयं नीतिः स्वीयजीवनाभ्यसनम् आविष्कारान् सांकेतिकाधारितबोधनाविधीन् प्रोत्साहयति। अस्याः विधेः लक्ष्यम् - सम्मिलितविद्या तथैव भविष्यत्कालानुगुणं विद्याव्यवस्थानिर्माणमेव। इयं नीतिः अत्यन्तवेगेन परिवर्तमाने प्रपञ्चे प्रत्येकं विद्यार्थिनं विजयप्राप्तये शक्तिवन्तं करोति। इयं नीतिः भारतदेशविद्याव्यवस्थायां बृहत् परिवर्तनानयने स्वीयपदानि व्यवस्थापयति।

జాతీయ విద్యా విధానం 2020

జాతీయ విద్యా విధానం 2020 సమగ్రమైనది, సౌలభ్యమైనది మరియు విద్యార్థి-కేంద్రీకృత విద్యా వ్యవస్థను నిర్మిస్తుంది. ఇది సామర్థ్యాధారిత అభ్యసనం మరియు అనుభవాత్మక విధానాలను బలంగా నొక్కి చెబుతుంది, దీనివల్ల విద్య ఆకర్షణీయంగా మరియు అర్థవంతంగా ఉంటుంది. జాతీయ విద్యా విధానం 2020 ప్రస్తుత 21వ శతాబ్దపు నైపుణ్యాలపై దృష్టి సారిస్తుంది.

- విమర్శనాత్మక ఆలోచన
- సృజనాత్మకత
- సమాచారం
- సమస్య పరిష్కారం ముఖ్యమైనవి.

ఇది నిజ జీవిత అభ్యసనం ఆవిష్కరణలు, సాంకేతికతాధారిత బోధనా విధానాలను ప్రోత్సహిస్తుంది. స్థూలంగా, ఈ విధానం సమ్మిళిత విద్యను మరియు భవిష్యత్తుకు సిద్ధమైన విద్యా వ్యవస్థ నిర్మాణమే లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది. ఇది వేగంగా మారుతున్న ప్రపంచంలో ప్రతి విద్యార్థి విజయవంతం కావడాన్ని శక్తివంతం చేస్తుంది. ఇది భారతదేశ విద్యా రంగంలో ఒక పెద్ద మార్పు తీసుకొచ్చే దిశగా అడుగులు వేస్తోంది.

APSCERT

పఠత సంస్కృతమ్

పఠత సంస్కృతం, వదత సంస్కృతమ్
లసతు సంస్కృతం చిరం గృహే గృహే చ పునరపి ॥పఠత॥

జ్ఞానవైభవం వేదవాఙ్మయమ్
లసతి భవభయాపహారి యత్ర మునిభిరార్జితమ్
కీర్తిరార్జితా యస్య ప్రణయనాత్
వ్యాస-భాస-కాళిదాస-బాణముఖ్యకవిభిః ॥పఠత॥

స్థానమూర్జితం యస్య మన్వతే
వాగ్విచిన్తకా హి వాక్షు యస్య వీక్ష్య మధురతామ్
యద్వినా జనా నైవ జానతే
భారతీయసంస్కృతిం సనాతనాభిదాం వరామ్॥ ॥పఠత॥

జయతు సంస్కృతం సంస్కృతిస్తథా
సంస్కృతస్య సంస్కృతేశ్చ ప్రణయనాచ్చ మనుకులమ్
జయతు సంస్కృతం, జయతు మనుకులమ్
జయతు జయతు సంస్కృతం, జయతు జయతు మనుకులమ్॥ ॥పఠత॥

-శ్రీ మంజునాథ శర్మా

AP SCERT

విషయసూచీ

పాఠస్య నామ	ప్రక్రియా	మాసః	పృష్ఠసంఖ్యా
సంసిద్ధతాపాఠా:		జూన్, జూలై	2-8
1. అమృతవాణీ	(గీతమ్)	ఆగస్టు	9-20
2. దాయిత్వమ్	(సంఘటనమ్)	సెప్టెంబరు	21-30
3. సుభాషితాని	(శ్లోకాః)	అక్టోబరు	31-40
4. రుద్రమదేవీ	(ఏకపాత్రమ్)	నవంబరు	41-50
5. లోకాత్ శ్రేష్ఠతరాః	(కథా)	డిసెంబరు	51-62
6. ఉత్తమాః అభ్యాసాః	(సంభాషణమ్)	జనవరి, ఫిబ్రవరి	63-72
పునశ్చరణమ్		మార్చి-ఏప్రిల్	

అనుబంధః **73 - 90**

శబ్దాః ధాతవః సంస్కృతవర్ణాః

మాత్రాభ్యాసః పదకోశః క్రియాపదకోశః

- అధ్యాపకః 'సుభాషితాని' ఇతి పాఠే విద్యమానేషు శ్లోకేషు ప్రతిమాసం ఏకైకః శ్లోకః ఛాత్రైః కంఠస్థీకరణీయః
- **సంస్కృతభాషావర్ధినీ** ఇత్యస్మిన్ అభ్యాసాః మూల్యాంకనాయ న ఉపయోక్తవ్యాః. ఇమే అంశాః కేవలం ఛాత్రాణాం సంస్కృతభాషాభివృద్ధయే ఏవ ప్రదత్తాః.

Q3Q1V6

Teacher corner

W2T4D2

Student Corner

SCERT

సప్తమీవిభక్త్యర్థాః అభ్యసనస్థలాని
1. అమృతవాణీ
2. దాయత్వమ్
3. సుభాషితాని
4. యుద్ధభూమి
5. లోకాః సప్తధారాః
6. ఉత్తమాః అభ్యాసాః
ఛాత్రాः గీతం రాగయుక్తం స్వయం గాతుం ప్రయతంతే.
ఛాత్రాः గీతస్య అర్థం జ్ఞాత్వా భావం స్వయమాత్మసాత్ కర్తుం ప్రయతంతే.
ప్రశ్నానాం సమాధానాని స్వయం వక్తుం లిఖితుం చ.
పద్యమాధారీకృత్య పఠనాం లిఖితుం శక్నుంతి.
రామ → రామౌ → రామాः సంబంధార్థే విభక్తిం శక్నుంతి.
పరస్పరాభివాదనే క్రియాపదాని భూతకాలే పరివర్తయితుం.
పితరౌ సంస్కృతశ్లోకాన్ రాగేణ గాతుం అభ్యసంతి.
పితుః రాయితస్య పత్రస్య పఠనం కృత్వా ప్రశ్నాన్ పృచ్ఛంతి.
డా. సి.వి.రామన్ పద్యభాగాం మహత్ప్రయత్నేన పఠిత్వా భావాయకథయంతి.
పఠతి → పఠన్
శ్లోకాన్ రాగయుక్తం స్వయం పఠితుం.
నిత్యోపయోగి వస్తూనాం లక్ష్మం సాధనాయతుం.
ప్రశ్నానాం సమాధానాని స్వయం వక్తుం లిఖితుం చ.
ద్వితీయవిభక్తేः వచనాంతరాణి ధాతూనాం రూపాణి → ధాతవः
పీఠికాయాः శౌర్యం, సాహసం, పరివారస్య వర్ణనాం చ.
మాతృ విద్యమానాం సూక్తసమూహాణాం, చలతి → చలన్తి, చలతి → చలన్తి.
సంస్కృతశ్లోకాన్ యుద్ధయోధాన్ త్యాగపురుషాయా ప్రేరితాः.
అనుష్టుభ్ ఛందసి ద్వైపదీ కథం వ్యవహారం.
పరిమాణవాచక పదాని ఆకాంక్షే పరివర్తయితుం. చలతి → చలన్తి
సరళ సంభాషణస్య సాహసం సాధ్యతంతే.
అనురాగः, సేవా, త్యాగः, దయా, క్షమా ఇత్యాది మనుజాన్.
దేశభక్తేः ద్వైపక్షేः చ యుక్తాः భూత్వా సమాజసేవాం.
పరమాణభక్తేः పఠనా భూతకాలే పరివర్తయితుం.
మాతృభాషాయా గౌరవం చ ప్రదర్శయితుం.
సమన్వయాः పరిపాల్యే బుద్ధిశాలుర్భవ్య వ్యాయామాం.
సరస్వతీ వరద వాక్యాని పఠితుం వక్తుం చ.
సంస్కృతే బలక్షేः చాపాది. పదనాంతరాణి చ.
లేఖని
అనేక

సాధితవ్యాని సామర్థ్యాని

భావావగమనమ్ – ప్రతిస్పందనమ్

శ్రవణం, చింతనం, భాషణం చ

శ్రుత-దృష్ట-పఠిత విషయాన్ క్రమబద్ధతయా స్వశబ్దైః వదేత్।

* చర్చాసు స్వతంత్రతయా భాగం గృహీత్వా స్వాభిప్రాయాన్ ప్రకటీకుర్యాత్।
* గేయ-గీత-కథా-సంభాషణ-చిత్ర-పాత్రాదీనాం విషయే స్వతంత్రతయా సంభాషణం, ప్రశ్నకరణం, చర్చాం చ కుర్యాత్।
* పరిసరస్థఘటనాః సూక్ష్మతయా నిరీక్ష్య తాన్ విషయాన్ మౌఖికరూపేణ అభివ్యక్తీకుర్యాత్।

పఠనం, వ్యక్తీకరణం చ

* గేయ-కథా-సంభాషణ-కథన-ఆవేదన-ఆత్మకథా-వ్యాస-పద్య-ప్రక్రియాః ధారాప్రవాహేణ పఠేత్, తేషాం విషయే చర్చాం లేఖనం చ కుర్యాత్।
* పఠితవిషయాణాం ముఖ్యాంశాన్ స్వాభిప్రాయైః సహ స్వశబ్దైః లిఖేత్।
* పాఠ్యపుస్తకేన సహ అన్యసాహిత్యమ్ (వార్తాపత్రికాః, సూచనాఫలకాః, కార్యక్రమనివేదనాః, బాలసాహిత్యమ్, విజ్ఞాపనాని) పఠేత్, తేషాం విషయే భాషణం కుర్యాత్।
* పరిసరస్థఘటనాః నిరీక్ష్య తాసాం ప్రతిక్రియాః లిఖితరూపేణ అభివ్యక్తీకుర్యాత్।

భావవ్యక్తీకరణమ్ – సర్జనాత్మకతా

స్వీయరచనా

* శ్రుత-పఠిత-జ్ఞాతవిషయాన్ స్వతంత్రతయా లిఖేత్।
* పాఠ్యభాగేషు విద్యమానపాత్రాణాం, స్థలానాం, ఘటనానాం చ సారాంశాన్ స్వశబ్దైః లిఖేత్।
* స్తరానుగుణవిషయాన్, వృత్తీః, కథాసంబంధితశబ్దాన్ చ జ్ఞాత్వా సందర్భానుసారం రచనాసు ఉపయుంజీత।
* కల్పనాత్మకలేఖనం, సందర్భోచిత అనుభవలేఖనం, దృష్టఘటనాః, ఉత్సవానాం విషయే చ స్వశబ్దైః లిఖేత్।

సృజనాత్మకతా

* గేయకథానాం విస్తరణం కుర్యాత్। కథాం కల్పయిత్వా లేఖనం, పత్రలేఖనం, సంభాషణలేఖనం చ కుర్యాత్।
* గేయాని సలయం గాయేత్। కథాస్థపాత్రాణాం అభినయం కుర్యాత్।
* ఆహ్వానపత్రాణి, విజ్ఞాపనాఫలకాని, అభినందనపత్రాణి చ సిద్ధీ కుర్యాత్। ముఖకోశాన్ నిర్మాయ కథాః వదేత్।
* అన్యరచనాసు భాషాం, అన్యేషాం విచారాన్, భావోద్వేగాన్, సంస్కృతిసంప్రదాయాన్, భాషాశైలీం చ గౌరవేత్। అన్యేషాం సత్కార్యాణి విజయశ్చ అభినందేత్।

భాషాంశాః

* నూతనశబ్దాన్ సందర్భానుసారం స్వవాక్యేషు ప్రయుంజీత।
* సందర్భానుగుణం అర్థాన్ నిఘంటుసాహాయ్యే జ్ఞాత్వా అర్థవంతాన్ శబ్దాన్ వాక్యేషు ఉపయుంజీత।
* భాషాక్రీడానాం మాధ్యమేన సందర్భోచితశబ్దాన్ లిఖేత్।
* వ్యాకరణాంశాన్ (నామ-సర్వనామ-విశేషణ-క్రియా-కాల-విభక్తి-వచన-అవ్యయాదీన్) ఇత్యాదీన్ జ్ఞాత్వా వాక్యనిర్మాణం కుర్యాత్।
* రచనాసు విరామచిహ్నానాం (పూర్ణవిరామ-అల్పవిరామాదీనాం) ప్రయోగం కుర్యాత్।
* వ్యాకరణసూత్రాణాం కంఠస్థీకరణం వినా భాషానియమాన్, వాక్యనిర్మాణశైలీం చ జ్ఞాత్వా అవగచ్ఛేత్।
* పారిభాషికపదాన్ జ్ఞాత్వా ప్రయుంజీత।

APSCERT

పాఠ్యప్రణాళికాలక్ష్యాణి

భాషా న కేవలం శబ్దానాం వ్యాకరణనియమానాం వా సమూహః, అపి తు భావప్రకటీకరణస్య చింతనవికాసస్య చ ప్రముఖం సాధనమ్ ।

పాఠ్యప్రణాళికాలక్ష్యమ్ – 1

1: మౌఖికభాషాకౌశలానాం వికాసః

1.1: వివిధసందర్భేషు సరళం సార్థకం చ సంభాషణసామర్థ్యమ్ ।

1.2: పఠితపాఠానాం ముఖ్యవిషయాణాం సంక్షేపేణ ప్రకటీకరణమ్ ।

1.3: మౌఖికప్రదర్శనేషు , అతిథి ఆహ్వానేషు, లఘుభాషణేషు కక్ష్యాచర్చాసు చ సహభాగిత్వమ్ ।

పాఠ్యప్రణాళికాలక్ష్యమ్ – 2

2: పఠనం తథా అవబోధనమ్

2.1: వివిధానాం రచనానాం (గద్య–పద్య–కవితాదీనాం) అవబోధనాయ కల్పనాశక్తేః, ఊహ్యమానస్య, దర్శనకరణస్య (Visualisation) చ కౌశలానాం ప్రయోగః ।

2.2: ముఖ్యవిషయాణాం గ్రహణం తథా సారాంశలేఖనమ్ ।

పాఠ్యప్రణాళికాలక్ష్యమ్ – 3

3: లేఖనకౌశలస్య వికాసః

3.1: వాక్యానాం క్రమశః లేఖనమ్, శీర్షికా – ఉపశీర్షికా –పరిచ్ఛేదానాం నిర్మాణకౌశలమ్ ।

3.2: పఠితవిషయాణాం స్వకీయావబోధనేన చింతనేన చ స్పష్టతయా లేఖనమ్ ।

3.3: ఉపలబ్ధసూచనాభిః భిత్తిపత్రాణాం (Posters), నిమంత్రణపత్రాణాం, సరళకవితానాం, కథానాం చ నిర్మాణమ్।

3.4: లేఖనే వ్యాకరణస్య సముచితవాక్యరచనాయాః చ ప్రయోగః ।

పాఠ్యప్రణాళికాలక్ష్యమ్ – 4

4: శబ్దసంపదః అభివర్ధనమ్

4.1: నూతనశబ్దానాం అర్థచర్చా తథా వివిధసాహిత్యపఠనేన శబ్దసంపదః వికాసః ।

4.2: వివిధవిషయాణాం శ్రవణేన పఠనేన చ శబ్దజ్ఞానస్య వర్ధనమ్ ।

పాఠ్యప్రణాళికాలక్ష్యమ్ – 5

5: పఠనరుచేః వికాసః

5.1: గృహే పఠనార్థం గ్రంథాలయాత్ నియమేన పుస్తకానాం స్వీకరణమ్ ।

5.2: గ్రంథాలయే పుస్తకానాం పఠనే ఆసక్తిప్రదర్శనమ్ ।

APSCERT

ప్రార్థనా

వక్రతుండ ! మహాకాయ! కోటిసూర్యసమప్రభ!
నిర్విఘ్నం కురు మే దేవ ! సర్వకార్యేషు సర్వదా ॥

శరదిందువికాసిమందహాసాం
స్ఫురదిందీవరలోచనాభిరామామ్ ।
అరవిందసమానసుందరాస్యాం
అరవిందాసనసుందరీముపాసే ॥

బుద్ధిర్బలం యశోధైర్యం నిర్భయత్వమరోగతా
అజాడ్యం వాక్పటుత్వం చ హనుమత్స్మరణాద్భవేత్ ॥

భారతేన సమో దేశః బ్రహ్మాండే నాస్తి కశ్చన
సంస్కృతేన సమా భాషా న భూతో న భవిష్యతి ॥

DSERT

© NCERT

కపాటికా
విద్యుదవస్థాపకం
పింజఫలకమ్
శీతకమ్
ఘటః
గ్రాహకమ్
చషకః
లోహఘటః

సంసిద్ధతాపాఠాః

(సంసిద్ధతాపాఠాలు)

M3S6J9

సంభాషణాభ్యాసః-1 (షష్ఠీవిభక్తిః)

శిక్షకః – రామః దశరథస్య పుత్రః. రామః కస్య పుత్రః?

ఛాత్రాః – రామః దశరథస్య పుత్రః.

శిక్షకః – లవః సీతాయాః పుత్రః. లవః కస్యాః పుత్రః?

ఛాత్రాః – లవః సీతాయాః పుత్ర ఃః.

శిక్షకః – వాల్మీకిః రామాయణస్య లేఖకః. వాల్మీకిః కస్య లేఖకః?

ఛాత్రాః – వాల్మీకిః రామాయణస్య లేఖకః.

1. గీతమ్

కందుకేన ఖేలనమ్

కందుకేన ఖేలనం
సర్వబాలరంజకమ్ ।
పాద-జాను-హస్త-నేత్ర
కౌశలస్య వర్ధనమ్ ॥

కృష్ణగోపదారకాః
నదీతటే పురా యథా !
ఖేలనేన మిత్రతాం
లభామహే వయం తథా ॥

కేశవేన కాలియో
మర్దితస్తథాకనయా ।
కలహకాలియం వయం
మర్దయేమ క్రీడయా ॥

AP SCERT

సంభాషణాభ్యాసః-2 (ఏకవచనం, బహువచనం, సర్వనామాని)

శిక్షకః – అహం భారతీయః, భవాన్ భారతీయః, భవతీ భారతీయా, ఏషః భారతీయః, ఏషా భారతీయా, సః భారతీయః, సా భారతీయా భవంతః భారతీయాః, వయం భారతీయాః (బాలకాన్ ఉద్దిశ్య) భవన్తః కే?

బాలకాః – వయం భారతీయాః

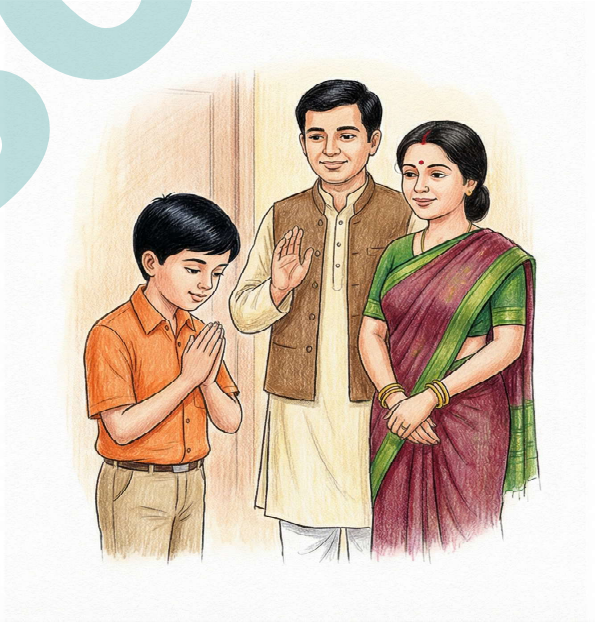
శిక్షకః – (బాలికాః ఉద్దిశ్య) భవత్యః కాః ?

బాలికాః – వయం భారతీయాః.

2. గీతమ్

అహం ప్రభాతే ఉత్తిష్ఠామి.

అహం ప్రభాతే ఉత్తిష్ఠామి.
మాతాపితరౌ ప్రణమామి.
దేవాన్ భక్తవరేణ్యాన్ నత్వా
పఠనే మతిం విధాస్యామి.

వినా విలంబం శాలాం గచ్ఛన్
పాఠ్యాంశాన్ అవగచ్ఛామి.
సర్వాన్ విషయాన్ సమ్యగధీత్య
బుద్ధివిశదతాం ప్రాప్నోమి.

శిష్టాచారాన్ సాధువిచారాన్
వృద్ధికరాన్ ఆకలయామి.
విద్యాభ్యాసాచారవిచారైః
సర్వశ్రేష్ఠతాం విందామి

– శ్రీ జనార్దన హెగ్డే

AP SCERT

సంభాషణాభ్యాసః – 3 (భూతకాలః – వాన్/వతీ)

విజయా – అంబ! అహమ్ ఆగతవతీ.

అంబా – విజయే! కిమర్థం విలంబః?

విజయా – అద్య విద్యాలయే కార్యక్రమః ఆసీత్. తత్ర భాగం స్వీకృతవతీ.

అంబా – భవతీ ఏకా ఏవ భాగం గృహీతవతీ వా?

విజయా – నాస్తి, మమ సఖ్యః లలితా, మాలతీ, రాధా అపి భాగం గృహీతవత్యః. మోహనః, రాఘవః, నారాయణః చ భాగం గృహీతవంతః.

అంబా – మోహనః కిం కృతవాన్?

విజయా – సః ఏకపాత్రం ప్రదర్శితవాన్. రాఘవః హాస్యకణికామ్ ఉక్తవాన్.

అంబా – ఉత్తమమ్. అద్య అహం మధురం కృతవతీ. యచ్ఛామి, భవతీ ఖాదతు.

3. గీతమ్

మేఘో వర్షతి

మేఘో వర్షతి ప్రవహతి నీరమ్ ।
తుష్యతి కృషకః గచ్ఛతి గోష్ఠమ్ ॥

నయతి చ వృషభం హలమపి వహతి ।
కర్షతి క్షేత్రం వపతి చ బీజమ్ ॥

రోహతి సస్యం ఫలతి ప్రకామమ్ ।
భవతి సమృద్ధిః మనుకులవృద్ధిః ॥

– జి. మహాబలేశ్వరభట్టః

© NCERT

సంభాషణాభ్యాసః-4 (ప్రశ్నవాచకాః – కదా, కుత్ర, కిమర్థం.)

రమేశః – సతీశ! హ్యః భవాన్ విద్యాలయం న ఆగతవాన్ ఖలు?

సతీశః – ఆమ్, అహం న ఆగతవాన్.

రమేశః – భవాన్ కుత్ర గతవాన్?

సతీశః – హ్యః అహం మమ పితామహస్య గ్రామం గతవాన్.

రమేశః – తథా వా! తత్ర కిమర్థం గతవాన్?

సతీశః – మమ పితామహః కాశీతః ఆగతవాన్. తస్య దర్శనార్థం గతవాన్.

రమేశః – భవతః పితామహః కదా కాశీం గతవాన్?

సతీశః – మమ పితామహః గతమాసే కాశీం గతవాన్.

రమేశః – తత్ర సః కిం కిం దృష్టవాన్?

సతీశః – తత్ర విశ్వనాథమందిరం, గంగానదీం, అన్నపూర్ణామందిరం చ దృష్టవాన్. ప్రసాదమ్ అపి ఆనీతవాన్. స్వీకరోతు.

రమేశః – ధన్యవాదాః.

AP SCERT

సంభాషణాభ్యాసః -5 (సమయః - కదా)

అధ్యాపకః – ఇదానీం సమయః – త్రివాదనమ్.
పాఠశాలాయాః ఆరంభసమయః కః?

ఛాత్రః – దశవాదనమ్.

అధ్యాపకః – పాఠశాలాయాః సమాప్తిసమయః కః?

ఛాత్రః – సపాదపంచవాదనమ్.

అధ్యాపకః – మధ్యాహ్నే భోజనసమయః కః?

ఛాత్రః – సార్ధద్వాదశవాదనమ్.

అధ్యాపకః – పంచాధికనవవాదనే అహం గృహతః ప్రస్థానం కరోమి. సురేశ! భవాన్ కదా ప్రస్థానం కరోతి?

సురేశః – అహం దశాధికనవవాదనే గృహతః ప్రస్థానం కరోమి మహోదయ!

అధ్యాపకః – వనితే! భవతీ కదా పాఠశాలామ్ ఆగచ్ఛతి?

వనితా – అహం వింశత్యధికనవవాదనే పాఠశాలామ్ ఆగచ్ఛామి మహోదయ!

అధ్యాపకః – భవన్తః కదా గృహం ప్రాప్నువంతి?

ఛాత్రః – వయం పంచవింశత్యధికపంచవాదనే గృహం ప్రాప్నుమః మహోదయ!

AP SCERT

1. అమృతవాణీ

H3E6T3

అభ్యసనఫలితాని –

1. ఛాత్రాః గీతం రాగయుక్తం స్వయం గాతుం ప్రభవంతి . CG - 1
2. ఛాత్రాః గీతస్య అర్థం జ్ఞాత్వా భావం స్వీయవాక్యైః వక్తుం ప్రభవంతి. CG - 2
3. ఛాత్రాః పృష్టానాం ప్రశ్నానాం సమాధానాని స్వయం వక్తుం లిఖితుం చ ప్రభవంతి . CG - 3
4. ఛాత్రాః ప్రథమావిభక్తిపదానాం వచనాంతరాణి లిఖితుం శక్నువంతి. CG - 5

చిత్రం పశ్యంతు, చింతయంతు, వదంతు.

(బొమ్మను చూడండి, ఆలోచించండి, చెప్పండి.)

1. చిత్రే బాలాః కిం కిం కుర్వంతి?
2. నిత్యజీవనే కేషు సందర్భేషు సంస్కృతం శృణ్వంతి?
3. ప్రతిదినం కానిచన సంస్కృతపదాని నిత్యజీవనే వదామః. తాని కాని? (స్నానం, పూజా ఇత్యాదీని)
4. తాని సంస్కృతపదాని ఇతి జానంతి వా?

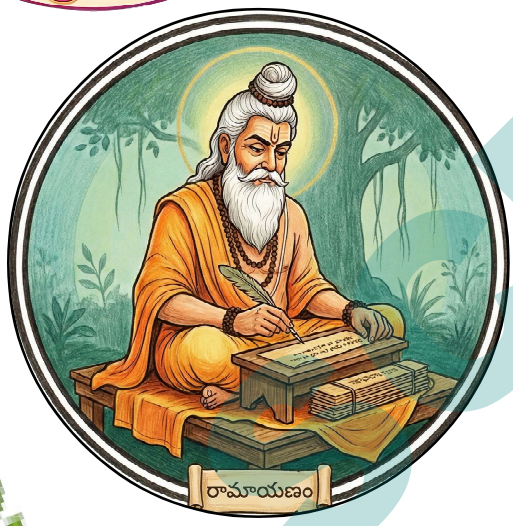
APSCERT

పాఠస్య చిత్రాణి పశ్యంతు.
తాని ఉద్దిశ్య మాతృభాషయా వదంతు.

సురససుబోధా విశ్వమనోజ్ఞా
లలితా హృద్యా రమణీయా
అమృతవాణీ సంస్కృతభాషా
నైవ క్లిష్టా న చ కఠినా ॥
॥నైవ క్లిష్టా॥

కవికోకిల-వాల్మీకి-విరచితా
రామాయణ-రమణీయకథా
అతీవసరలా మధురమంజులా
నైవ క్లిష్టా న చ కఠినా ॥
॥నైవ క్లిష్టా॥

వ్యాసవిరచితా గణేశలిఖితా
మహాభారతే పుణ్యకథా
కౌరవ-పాండవసంగరమథితా
నైవ క్లిష్టా న చ కఠినా ॥
॥నైవ క్లిష్టా॥

© SCERT

కురుక్షేత్ర-సమరాంగణగీతా

విశ్వవందితా భగవద్గీతా

అమృతమధురా కర్మదీపికా

నైవ క్లిష్టా న చ కఠినా ॥

॥నైవ క్లిష్టా॥

కవికులగురు-నవరసోన్మేషజా

ఋతు-రఘు-కుమారకవితా

విక్రమ-శాకుంతల-మాలవికా

నైవ క్లిష్టా న చ కఠినా

॥నైవ క్లిష్టా॥

– శ్రీ వసంతగాడ్గీలఃు

గీతభావము -

సులభంగా బోధపడునది, అందరికీ ఆనందాన్ని కలిగించేది, లలితమైనది, హృదయాన్ని సంతోషపెట్టునది, రమణీయమైనదీ, అమృతభాషయు అయిన సంస్కృతభాష కష్టమూ కాదు, కఠినమూ కాదు.

కవికోకిలగా కీర్తిని పొందిన వాల్మీకిచే సంస్కృతంలో రచింపబడిన రమణీయమైనకథ రామాయణము. మిక్కిలి సరళమైనది, మధురమైనది, అందమైనదీ అయిన ఈ కథ కష్టమూ కాదు, కఠినమూ కాదు.

వ్యాసునిచే రచింపబడి, గణపతిచే రాయబడిన పుణ్యకథ మహాభారతము. దీనిలో కౌరవపాండవుల యుద్ధవిషయం చెప్పబడింది. అట్టి పుణ్యకథ కష్టమూ కాదు, కఠినమూ కాదు.

కురుక్షేత్రయుద్ధభూమిలో చెప్పబడినది, అందరికీ పూజనీయమైనది భగవద్గీత. అమృతం వలె మధురమైనదీ, కర్తవ్యాన్ని బోధించేదీ అయిన ఈ భగవద్గీత కష్టమూ కాదు, కఠినమూ కాదు.

కవికులగురువైన కాళిదాసు నవరసాలను మేళవించి రచించిన ఋతుసంహారం, రఘువంశం, కుమారసంభవం మొదలయిన కావ్యాలు. విక్రమోర్వశీయం, అభిజ్ఞానశాకుంతలం, మాళవికాగ్నిమిత్రం, మొదలయిన నాటకాలు కష్టమూ కావు, కఠినమూ కావు.

ఏతాని కుర్వంతు

I. భావావగమనమ్ - ప్రతిస్పందనమ్.

1. శృణ్వంతు, విచింత్య వదంతు, (వినండి, ఆలోచించి చెప్పండి.)

అ. చిత్రం కాం భాషామ్ ఉద్దిశ్య చిత్రితమ్?

ఆ. అస్మిన్ గీతే కాః కథాః సంతి? తాః కథాః భవంతః జానంతి వా?

ఇ. గీతం శృణ్వంతు, రాగయుక్తం గాయంతు.

APSCERT

2. పఠంతు, అవగచ్ఛంతు, వ్యక్తీకుర్వంతు.

(చదవండి, అర్థం చేసుకోండి, వ్యక్తీకరించండి.)

అ) అధః దత్తం అనుచ్ఛేదం పఠిత్వా ప్రశ్నానాం సమాధానాని లిఖంతు.

రామః ఉత్తమః బాలకః. సః సంస్కృతం పఠతి. ప్రాతః యోగాభ్యాసం కరోతి. ప్రతిదినం పాఠశాలాం గచ్ఛతి. వృక్షాన్ జలేన సించతి. శ్రద్ధయా గృహకార్యం కరోతి. రాత్రౌ భోజనం కృత్వా నిద్రాం కరోతి.

ప్రశ్నాః

1. కః ఉత్తమః బాలకః? .....
2. సః కిం పఠతి? .....
3. వృక్షాన్ కేన సించతి? .....
4. శ్రద్ధయా కిం కరోతి? .....

ఆ) అధః దత్తాని వాక్యాని పఠంతు. తేషాం సమానార్థకవాక్యాని పాఠే అన్విష్య అత్ర లిఖంతు.

1. కవికోకిలగా కీర్తినొందిన వాల్మీకి.

   .....

2. అమృతభాష అయిన సంస్కృతభాష.

   .....

3. కష్టమూ కాదు కఠినమూ కాదు.

   .....

4. అందరికీ పూజనీయమైనది భగవద్గీత.

   .....

II. భావవ్యక్తీకరణమ్ - సర్జనాత్మకతా.

అ) అధః దత్తయోః ప్రశ్నయోః సమాధానే వ్యాసరూపేణ లిఖంతు.

(కింద ఇచ్చిన ప్రశ్నలకు వ్యాసరూప సమాధానాలు రాయండి)

1. అమృతవాణీ గీతస్య సారాంశం స్వీయవాక్యైః లిఖంతు.
2. సంస్కృతే ప్రసిద్ధాః గ్రంథాః కే? తేషాం విశేషాన్ లిఖంతు.

AP SCERT

ఆ. అధఃదత్తానాం ప్రశ్నానాం సమాధానాని సర్జనాత్మకతయా లిఖంతు.

(కింద ఇచ్చిన ప్రశ్నలకు సర్జనాత్మకముగా సమాధానాలు రాయండి.)

1. భవాన్ సంస్కృతభాషాం జానాతి చేత్ కిం కిం పఠితుం శక్నోతి?
2. నిత్యజీవనే సంస్కృతం కుత్ర కుత్ర పశ్యామః?
3. గీతభావస్య ఆధారేణ 'సంస్కృతభాషా సరలా' ఇతి ఏకం వివరణాత్మకం లేఖం మాతృభాషయా మిత్రం ప్రతి లిఖంతు.

III. భాషాంశాః

1. పదజాలాభివృద్ధిః (పదజాలాభివృద్ధి)

ఆ. ఏతాని పదాని పఠంతు. పదకోశం దృష్ట్వా తేషామ్ అర్థాన్ లిఖంతు.

1. హృద్యా ..... 2. క్లిష్టా .....
3. మంజులా ..... 4. విరచితా .....
5. సురససుబోధా ..... 6. విశ్వవందితా .....
7. లలితా ..... 8. కర్మదీపికా .....

ఆ) అధఃదత్తానాం రేఖాంకితపదానాం సమానార్థకపదాని లిఖంతు.

1. కౌరవపాండవానాం మధ్యే సంగరః అభవత్.

   సంగరః .....

2. వివేకానందస్య గురుః శ్రీరామకృష్ణపరమహంసః .

   గురుః .....

3. గణేశః పార్వతీపరమశివయోః పుత్రః.

   గణేశః .....

4. యమ్ ఎస్ సుబ్బలక్ష్మీ మహోదయాయాః వాణీ మధురా అస్తి.

   వాణీ .....

5. సి. వి. రామన్ మహోదయః విశ్వవందితః విజ్ఞానశాస్త్రజ్ఞః

   విశ్వవందితః .....

AP SCERT

ఇ) అధః దత్తం అనుచ్ఛేదం పఠిత్వా విరుద్ధార్థకపదాని చిత్వా లిఖంతు.

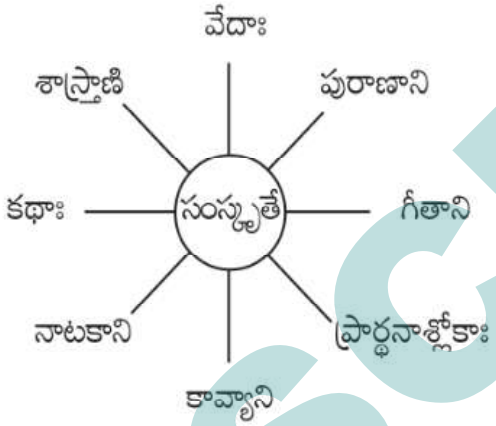

(కింద ఇచ్చిన అనుచ్ఛేదమును చదివి విరుద్ధార్థకపదాలను గుర్తించి రాయండి.)

దేవాః అమృతం పిబంతి. తే పుణ్యం కార్యం కుర్వంతి. అతః తే వందితాః భవంతి. రాక్షసానాం బుద్ధిః కఠినా భవతి. అతః తే అవందితాః భవంతి. శివః విషం స్వీకృత్య సర్వాన్ రక్షతి. దేవానాం సంస్కృతభాషా సరలా భవతి.

1. అమృతం .....
2. పుణ్యం .....
3. వందితా .....
4. కఠినా .....

ఈ . అధః దత్తానాం పదానాం ఆధారేణ సంస్కృత వైశిష్ట్యమ్ ఉద్దిశ్య వాక్యాని లిఖంతు.

ఉదా ॥ సంస్కృతే వేదాః సంతి.

సంస్కృతే.....

.....

.....

.....

.....

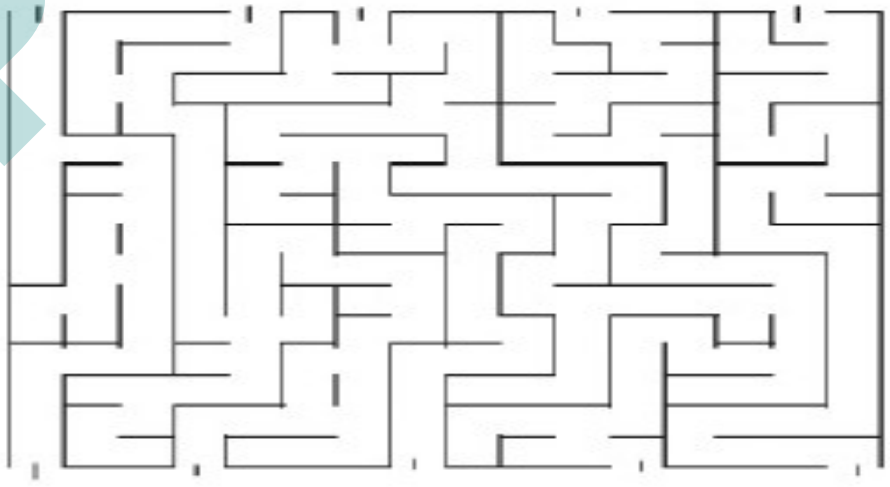
.....

.....

ఉ. లేఖకం గ్రంథస్య సమీపం నయతు.

వాల్మీకిః వ్యాసః కాళిదాసః మాఘుః బాణః

రామాయణమ్ భారతమ్ శాకుంతలమ్ శిశుపాలవధమ్ కాదంబరీ

APSCERT

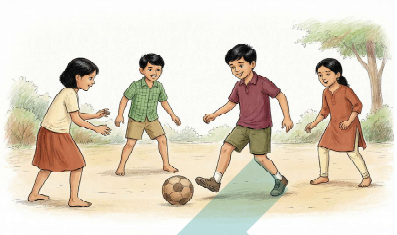
2. వ్యాకరణాంశాః (వ్యాకరణాంశములు)

అ. అధః లిఖితాని వాక్యాని పఠంతు.

1. బాలకః విద్యాలయం గచ్ఛతి.

2. ఛాత్రాః కందుకేన క్రీడంతి.

3. అహం పాఠం పఠామి.

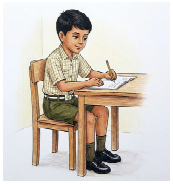
4. వయం గీతం గాయామః.

☞ ఉపరితనవాక్యేషు రేఖాంకితాని క్రియాపదాని వర్తమానకాలం సూచయంతి.

ఆ) అధః దత్తాని రిక్తస్థానాని పూరయంతు.

	ఏకవచనమ్	ద్వివచనమ్	బహువచనమ్
1.	భవతి	భవతః	భవంతి
2.	.....	పఠతః	.....
3.	.....	.....	లిఖంతి
4.	.....	వదతః	.....
5.	లిఖామి	లిఖావః	లిఖామః
6.	.....	హసావః	.....
7	.....	.....	క్రీడామః
8.	పిబామి	.....	.....
9.	కరోతి	కురుతః	కుర్వంతి
10.	అస్తి	స్తః	సంతి

AP SCERT

ఇ. ఉదాహరణానుసారం వచనాంతరాణి లిఖంతు. ఏతాని ప్రథమావిభక్తేః రూపాణి.

	ఏకవచనమ్	ద్వివచనమ్	బహువచనమ్
ఉదా॥ (పుం)	ఉపాధ్యాయః	ఉపాధ్యాయౌ	ఉపాధ్యాయాః
	బాలకః	.....	.....
	వృక్షః	.....	.....
ఉదా॥ (స్త్రీ)	అంబా	అంబే	అంబాః
	లతా	.....	.....
	.....	కవితే	.....
	.....	.....	శాలాః
ఉదా॥ (నపుం)	వనమ్	వనే	వనాని
	వాక్యమ్	.....	.....
	.....	పత్రే	.....

పరియోజనాకార్యమ్ (ప్రాజెక్టుపని)

అ. సంస్కృతగీతాని సంగృహ్య భిత్తిపత్రికాయాం లేపయంతు, గాయంతు చ.

స్వీయమూల్యాంకనమ్

అ. పాఠం ధారాలతయా పఠితుం శక్నోమి.

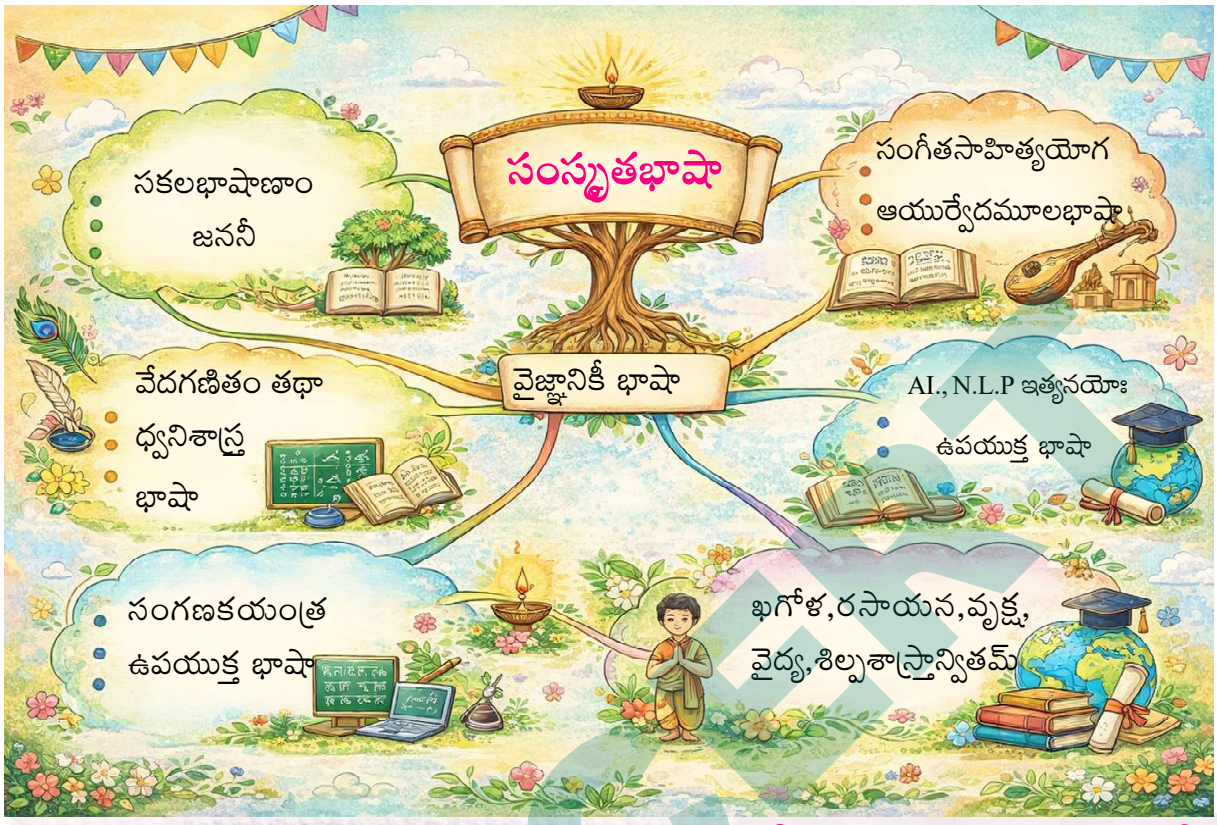
ఆ. సంస్కృతగ్రంథానాం నామాని వక్తుం శక్నోమి.

ఇ. సంస్కృతవైశిష్ట్యమ్ అధికృత్య పంచవాక్యాని లేఖితుం శక్నోమి.

అమ్	న	కించిత్

బుద్ధిర్యస్య బలం తస్య

APSCERT

భారతీయవిజ్ఞానమంజరీ

బ్రహ్మగుప్తః

(Brahmagupta)

బ్రహ్మగుప్తః మహాన్ గణితజ్ఞః ఖగోళశాస్త్రజ్ఞః చ. తేన 'బ్రహ్మస్ఫుటసిద్ధాంతః' రచితః. సః ప్రథమవారం 'శూన్యస్య' (Zero) గణితశాస్త్రీయ నియమాన్ ప్రతిపాదితవాన్. గురుత్వాకర్షణశక్తేః (Gravity) విషయే అపి తేన ప్రాచీనకాలే ఏవ సూచితమ్.

అతిథి సంభాషణమ్

అహం — సుప్రభాతం మహోదయ! స్వాగతం.

అతిథిః — సుప్రభాతం! నమస్కారాః.

అహం — అంతః ఆగచ్ఛంతు, ఆసందే సుఖాసీనాః భవంతు, సర్వేభ్యః నమస్కారః.
భవంతః కథం సంతి, గృహే సర్వే కథం సంతి?

అతిథిః — అహం కుశలీ అస్మి. వయం సర్వే కుశలినః.

అహం — కే విశేషాః?
భవంతం దృష్ట్వా బహు ఆనందః జాయతే.
జలం పిబంతు.

అతిథిః — ఆమ్ జలం పిబామి.
భవంతం ద్రష్టుం బహుకాలతః నిరీక్షణం కరోమి.
ఇదానీమ్ ఆగంతుం సమయః లబ్ధః.

అహం — భవాన్ కథం ఆగతవాన్ ?

అతిథిః — అహం రేల్‌యానేన ఆగతవాన్.

అహం — భవతః యాత్రా కథం ప్రచలితా?

అతిథిః — అస్మాకం యాత్రా సమీచీనా జాతా,
బాల! ఏతత్ క్రీడనకం స్వీకరోతు.
ఏతత్ ఉపాయనం భవతే ఏవ ఆనీతవాన్, స్వీకరోతు.

అహం — ధన్యవాదాః మహోదయ ! అల్పాహారం ఖాదంతు.

అతిథిః — అల్పాహారం ఖాదితవాన్.

అహం — చాయామ్, కాఫీం వా పిబంతు.

అతిథిః — మాస్తు !

అహం — భోజనం ఖాదామః.

అతిథిః — భోజనం స్వాదిష్టం అస్తి.

అహం — అస్మిన్ ప్రకోష్ఠే నిద్రాం కుర్వంతు.
శుభరాత్రిః.

అతిథిః — ధన్యవాదాః.

APSCERT

భవతః (నీయొక్క) – భవత్యాః (నీయొక్క) , అత్ర (ఇక్కడ) – తత్ర (అక్కడ)
(పుం) (స్త్రీ)

భవతః పుస్తకం అత్ర అస్తి	భవత్యాః పుస్తకం అత్ర అస్తి
భవతః లేఖనీ అత్ర అస్తి	భవత్యాః లేఖనీ అత్ర అస్తి
భవతః స్యూతః అత్ర అస్తి	భవత్యాః స్యూతః అత్ర అస్తి
భవతః జనకః అత్ర అస్తి	భవత్యాః జనకః అత్ర అస్తి
భవతః గృహం అత్ర అస్తి	భవత్యాః గృహం అత్ర అస్తి
భవతః చలవాణీ తత్ర అస్తి	భవత్యాః చలవాణీ తత్ర అస్తి
భవతః ఉపనేత్రం తత్ర అస్తి	భవత్యాః ఉపనేత్రం తత్ర అస్తి
భవతః పాఠశాలా తత్ర అస్తి	భవత్యాః పాఠశాలా తత్ర అస్తి
భవతః స్థానం తత్ర అస్తి	భవత్యాః స్థానం తత్ర అస్తి
భవతః జలకూపీ తత్ర అస్తి	భవత్యాః జలకూపీ తత్ర అస్తి

AP SCERT

2. దాయిత్వమ్

I7R2Y4

అభ్యసనఫలితాని –

1. ఛాత్రాః సరలసంస్కృతభాషాయాం సంఘటనాః పఠితుం అవగంతుం చ సమర్థాః భవంతి. CG - 1
2. ఛాత్రాః జీవనే దాయిత్వం తథా ఋజువర్తనమ్ ఇత్యనయోః మహత్త్వం జానంతి. CG - 2
3. మహాపురుషాణాం ప్రేరణాదాయకవచనైః ఛాత్రాః స్వీయవ్యక్తిత్వం వికాసయిష్యన్తి. CG - 3
4. వర్తమానకాలిక క్రియాపదాని భూతకాలే పరివర్తయితుం ప్రభవంతి. CG - 4

చిత్రం పశ్యంతు, చింతయంతు, వదంతు.

(బొమ్మను చూడండి, ఆలోచించండి, చెప్పండి.)

1. చిత్రే బాలకః కిం పశ్యతి?
2. బాలకః రక్షకభటాలయం కిమర్థం గతవాన్?
3. మార్గే కిమపి లభ్యతే చేత్ భవాన్ కిం కరోతి?

ASCERT

పాఠస్య చిత్రం పశ్యంతు. తత్ ఉద్దిశ్య మాతృభాషయా వదంతు.

డాక్టర్ సి.వి.రామన్ మహోదయః భారతీయ-విజ్ఞానశాస్త్రజ్ఞః ఆసీత్. సః నోబెల్ పురస్కారం ప్రాప్తవాన్. సః బెంగళూరునగరే ఏకస్య పరిశోధనకేంద్రస్య నిర్వహణమ్ అకరోత్.

తస్మిన్ విజ్ఞానపరిశోధనకేంద్రే కర్మకరాః ఆవశ్యకాః అభవన్. తదర్థం సః "యోగ్యాః అభ్యర్థినః ఆవశ్యకాః" ఇతి పత్రికాసు విజ్ఞాపనమ్ అకరోత్.

బహుభ్యః ప్రదేశేభ్యః అభ్యర్థినః ఆగతవంతః. ప్రాతః నవవాదనే పరీక్షా అభవత్. రామన్ మహోదయః తాన్ సర్వాన్ పరీక్ష్య ఉత్తమానాం చయనం కృతవాన్. ప్రయాణవ్యయం దాపయిత్వా అవశిష్టాన్ ప్రేషితవాన్. సాయం చతుర్వాదనాత్ అనంతరం సః కంచన యువకం కార్యాలయప్రాంగణే అపశ్యత్. తం రామన్ మహోదయః ఏవమ్ అపృచ్ఛత్, "భవాన్ ఇతః గచ్ఛతు ఇతి పూర్వమేవ అవదం ఖలు! తథాపి భవాన్ అత్రైవ కిమర్థమ్ అటతి?" ఇతి.

స తరుణః “భవతాం కార్యాలయజనాః మమ ప్రయాణవ్యయనిమిత్తమ్ అధికం ధనమ్ అయచ్ఛన్. తత్ ధనం ప్రత్యర్పయితుమ్ అహమ్ ఆగతవాన్. ఇదానీం ధనం ప్రత్యర్పితవాన్. అతః గచ్ఛామి.” ఇతి అవదత్.

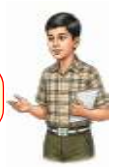
తదా రామన్ మహోదయః మిత్ర! భవాదృశాః ఋజువర్తనాః ఏవ మమ ఆవశ్యకాః సంతి. భవతః ప్రతిగమనం మాస్తు. అత్రైవ భవతే స్థానం కల్పయామి” ఇతి ఉక్త్వా తస్మై నియుక్తిమ్ అయచ్ఛత్.

‘యత్ ధనం స్వీయం నాస్తి తత్ అవశ్యం ప్రత్యర్పణీయమ్” – ఇతి బుద్ధిః యేషాం భవతి తాదృశానాం దాయిత్వవతాం జనానామ్ ఆవశ్యకతా ఇదానీం దేశస్య అస్తి.

ఏతాని కుర్వంతు

I. భావావగమనమ్ - ప్రతిస్పందనమ్.

1. శృణ్వంతు, విచింత్య వదంతు, (వినండి, ఆలోచించి చెప్పండి.)

అ. అస్మిన్ పాఠే యువకః కిం కృతవాన్?

ఆ. కానిచన దాయిత్వాని వదంతు?

2. పఠంతు, అవగచ్ఛంతు, వ్యక్తీకుర్వంతు. (చదవండి, అర్థం చేసుకోండి, వ్యక్తీకరించండి.)

అ) అధః దత్తం అనుచ్ఛేదం పఠిత్వా ప్రశ్నానాం సమాధానాని లిఖంతు.

ఛాత్రస్య ప్రథమం కర్తవ్యం అధ్యయనం. ఉత్తమః ఛాత్రః గురూన్ పూజతి. ఛాత్రః జ్యేష్టానాం వచనాని పాలయతి. సమాజస్య సేవాం కరోతి. దేశస్య రక్షణార్థం ప్రయత్నం కరోతి. వృక్షాణాం పోషణం కరోతి.

ప్రశ్నాః

1. ఛాత్రస్య ప్రథమం కర్తవ్యం కిమ్?

.....

2. కః గురూన్ పూజతి ?

.....

3. ఛాత్రః కేషాం వచనాని పాలయతి?

.....

4. దేశస్య రక్షణార్థం కిం కరోతి?

.....

II. భావవ్యక్తీకరణమ్ - సర్జనాత్మకతా.

అ) అధః దత్తయోః ప్రశ్నయోః సమాధానే వ్యాసరూపేణ లిఖంతు.

(కింద ఇచ్చిన ప్రశ్నలకు వ్యాసరూప సమాధానాలు రాయండి.)

1. దాయిత్వమ్ పాఠ్యభాగసారాంశం స్వీయవాక్యైః లిఖంతు.

2. రామన్ మహోదయః కిమర్థం యువకాయ స్థానం కల్పితవాన్?

AP SCERT

ఆ. అధః దత్తయోః ప్రశ్నయోః సమాధానే సర్జనాత్మకతయా లిఖంతు.

(కింద ఇచ్చిన ప్రశ్నలకు సర్జనాత్మకముగా సమాధానాలు రాయండి.)

1. ఋజువర్తనేన ప్రయోజనాని కాని?
2. దాయిత్వస్య సంబద్ధాం కథామ్ ఏకాం స్వయం లిఖంతు.

III. భాషాంశాః

1. పదజాలాభివృద్ధిః (పదజాలాభివృద్ధి)

అ) అధః దత్తాని పదాని పఠంతు. పదకోశం దృష్ట్వా తేషామ్ అర్థాన్ అవగచ్ఛంతు, లిఖంతు. (కింద ఇచ్చిన పదాలను చదవండి. పదపట్టిక చూసి వాటి అర్థాలను తెలుసుకోండి, రాయండి)

1. నిర్వహణం ..... 2. చయనం .....
3. అవశిష్టాన్ ..... 4. పురస్కారం .....
5. విజ్ఞాపనమ్ ..... 6. ఉత్తమానాం .....
7. కృత్వా ..... 8. తరుణం .....
9. ఋజువర్తనాః ..... 10. ప్రత్యర్పయితుం .....

ఆ) అధః దత్తాని వాక్యాని పఠంతు, రేఖాంకితపదానాం సమానార్థకపదాని లిఖంతు.

(కింద ఇచ్చిన వాక్యాలను చదవండి, గీతగీసిన పదాలకు సమానార్థకపదాలను రాయండి.)

1. <u>యువకః</u> ఉత్సాహేన కార్యం కరోతి. తరుణః అలసః న భవేత్.
2. సర్వేషాం <u>ధనమ్</u> ఆవశ్యకమ్. విత్తం ప్రపంచం చాలయతి.
3. <u>కర్మకరాః</u> కార్యాలయం గచ్ఛంతి. ఉద్యోగినః ధనం సంపాదయంతి.
4. పుస్తకపఠనేన <u>బుద్ధిః</u> వికసతి. సంస్కృతేన మతిః వర్ధతే.

1. యువకః – .....
2. ధనమ్ – .....
3. కర్మకరాః – .....
4. బుద్ధిః – .....

APSCERT

ఇ. కోష్ఠకగతాని పదాని పరిశీలయంతు. వ్యతిరేకపదాని చిత్వా రిక్తస్థానాని పూరయంతు.

ఆవశ్యకాః	అధికం	పరకీయం	యోగ్యాః
న్యూనం	అయోగ్యాః	అనావశ్యకాః	స్వీయం

1. ....
2. ....
3. ....
4. ....

ఈ. అధః దత్తాని పదాని పఠంతు. తేషాం సమానార్థకపదాని పాఠాత్ చిత్వా కోష్ఠకం పూరయంతు.

1			@
	@	@	2
3	4		@
@		@	@
5		6	
	@		@
	@		@

తిర్యక్	ఉపరిష్టాత్ అధః
1. తిరుగుచున్నాడు	1. ఎక్కువ
2. అతడు	4. ఎంపిక
3. ఒకానొకడిని	5. చెప్పాను
5. తరువాత	6. యువకుడు

2. వ్యాకరణాంశా: (వ్యాకరణాంశములు)

అ. అధః దత్తాని వాక్యాని పఠంతు, రేఖాంకితపదాని అవగచ్ఛంతు.

1. మహేశః సప్తమీకక్ష్యాయాం పఠతి.

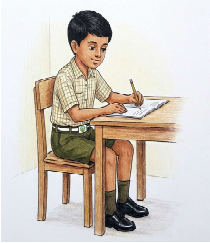
   సః గతవర్షే షష్ఠీకక్ష్యాయామ్ అపఠత్.

2. అస్మిన్ వర్షే ఉత్సవః భవతి.

   గతవర్షే ఉత్సవః అభవత్.

☞ ఉపరితనవాక్యేషు రేఖాంకితాని క్రియాపదాని భూతకాలం సూచయంతి.

AP SCERT

ఆ. ఉదాహరణానుసారం వర్తమానకాలికపదాని భూతకాలరూపేషు పరివర్తయంతు.

ఉదా –	వర్తమానకాలః	–	సః పఠతి.	అహం పఠామి.
	భూతకాలః	–	సః అపఠత్.	అహం అపఠమ్.
	వర్తమానకాలః	–	సః లిఖతి.	అహం లిఖామి.
	భూతకాలః	–	సః.....	అహం.....
	వర్తమానకాలః	–	.....చలతి	.....చలామి.
	భూతకాలః	–	.....	.....

ఇ. పాఠ్యాంశే స్థితానాం భూతకాలికక్రియాపదరూపాణి చిత్వా లిఖంతు.

1..... 2..... 3.....

4..... 5..... 6.....

3. పరియోజనాకార్యమ్ (ప్రాజెక్టుపని)

అ. నోబెల్ పురస్కారగ్రహీతృణాం భారతీయానాం చిత్రాణి సంగృహ్య కక్ష్యాయాం స్థాపయంతు.

స్వీయమూల్యాంకనమ్

	అమ్	న	కించిత్
అ. భూతకాలికక్రియాపదాని అవగంతుం శక్నోమి.			
ఆ. వర్తమానకాలికపదాని భూతకాలికరూపేషు పరివర్తయితుం శక్నోమి.			
ఇ. దాయిత్వం నామ కిమితి వక్తుం శక్నోమి.			
ఈ. కథాయాః అభినయం కర్తుం శక్నోమి.			

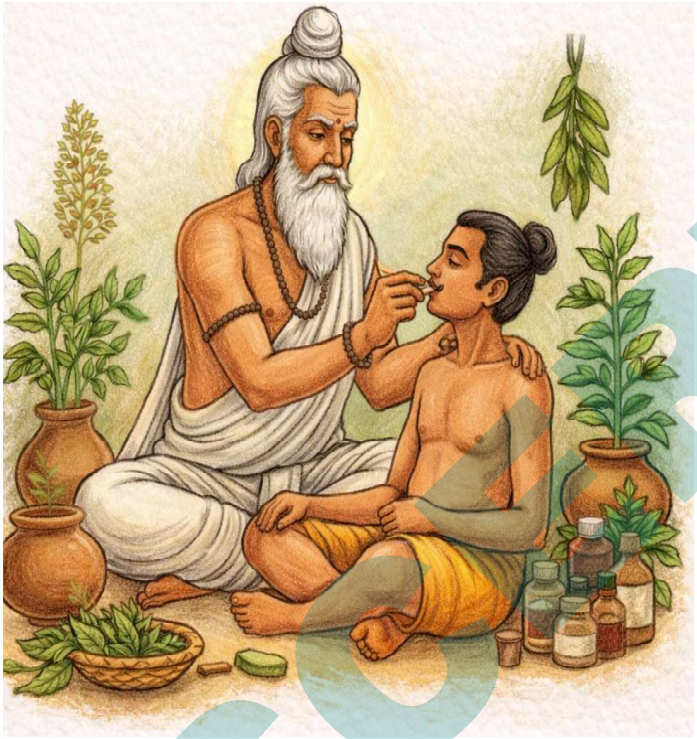
శీలం పరం భూషణమ్

APSCERT

దీర్ఘశంకాం అపనయామి
మహాశయాయ
దేశభక్తిః
అభ్యసమూహానం
క్రమశః
అభ్యవహారాన్
కార్యకరణదక్షతా
ధైర్యమ్
సహకారితా
నైతికమూల్యాని
విశ్వాసః
సత్యనిష్ఠాం

ः

భారతీయవిజ్ఞానమంజరీ

చరకः (Charaka)

చరకः ఆయుర్వేదశాస్త్రస్య పితామహः అస్తి.

తేన 'చరకసంహితా' ఇతి సుప్రసిద్ధः గ్రంథः లిఖితः.

అయం కాయ(శారీరిక)చికిత్సా నిపుణः ఆసీత్।

AP SCERT

॥సంస్కృతభాషావేర్వరీ॥

బాలః **అపణాత్** వస్తూని ఆనయతి

కవేః కావ్యం ఉద్భవతి

అగ్నేః ధూమః ఉద్గచ్ఛతి

గురోః జ్ఞానం ప్రాప్నోతి

శత్రోః సజ్జనం రక్షతి

వనాత్ మృగః ఆగచ్ఛతి

రామః **నగరాత్** ఆగచ్ఛతి

వృక్షాత్ పత్రం పతతి

పాఠశాలాయాః ఛాత్రాః గృహం గచ్ఛంతి

రామస్య పత్నీ సీతా

భారతదేశస్య రాజధానీ ఢిల్లీ

శివస్య పుత్రః వినాయకః

ఛాత్రస్య బుద్ధిః ఉత్తమా

శిక్షకస్య పాఠనం సమీచీనమ్

ఆమ్రఫలస్య వర్ణః పీతః

ఆకాశస్య వైశాల్యం అధికమ్

బాలికా **అధ్యాపికాయాః** సమీపం గచ్ఛతి

రామః **సీతాయాః** పుస్తకం స్వీకరోతి

రామే భక్తిః అస్తి

ఆకాశే మేఘాః సంతి

ఆపణే వస్తూని సంతి

వృక్షే ఖగాః సంతి

గృహే జనాః సంతి

పుస్తకే అక్షరాణి సంతి

శరీరే అవయవాని సంతి

ఆసందే మార్జనీ అస్తి

AP SCERT

3. సుభాషితాని

B4B4B7

అభ్యసనఫలితాని –

1. ఛాత్రాః శ్లోకాన్ రాగయుక్తం స్వయం పఠితుం ప్రభవంతి. CG - 1
2. ఛాత్రాః నిత్యజీవనే సుభాషితానాం లక్ష్యం సాధయితుం శక్నువంతి. CG - 2
3. ఛాత్రాః పృష్టానాం ప్రశ్నానాం సమాధానాని స్వయం వక్తుం లిఖితుం చ ప్రభవంతి. CG - 3
4. ద్వితీయావిభక్తేః వచనాంతరాణి భవిష్యత్కాల క్రియాపదాని చ జ్ఞాస్యంతి. CG - 4

చిత్రం పశ్యంతు, చింతయంతు, వదంతు.

(బొమ్మను చూడండి, ఆలోచించండి, చెప్పండి.

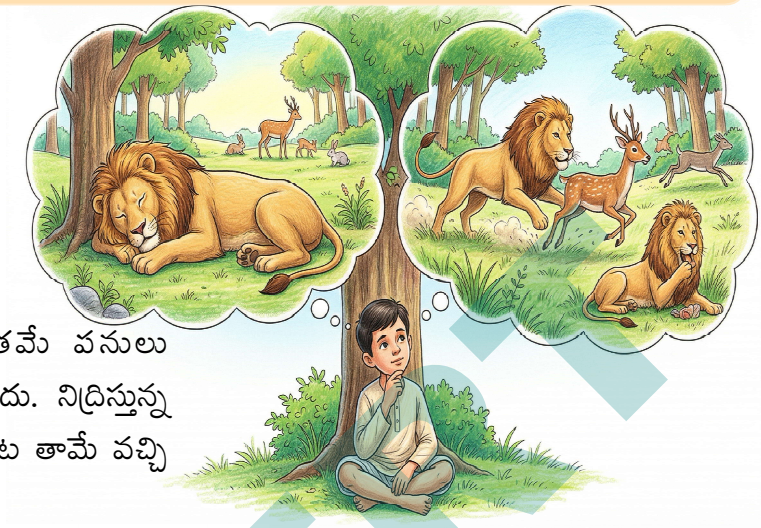

1. చిత్రే వ్యాపారిణః వృద్ధిం పరిశీలయంతు.
2. వ్యాపారీ కథమ్ అభివృద్ధిం ప్రాప్తవాన్? చింతయిత్వా వదంతు.
3. అభివృద్ధిం సాధయితుం కిం కరణీయమ్?

పాఠస్య చిత్రం పశ్యంత. తత్ ఉద్దిశ్య మాతృభాషయా వదంత.

1. ఉద్యమేన హి సిద్ధ్యంతి
కార్యాణి న మనోరథైః ।
న హి సుప్తస్య సింహస్య
ప్రవిశంతి ముఖే మృగాః ॥

భావము – ప్రయత్నంచేత మాత్రమే పనులు నెరవేరుతాయి. కేవలం కోరికలతో కాదు. నిద్రిస్తున్న సింహం నోట్లోకి జంతువులు తమంతట తామే వచ్చి పడవు కదా !

2. కృషితో నాస్తి దుర్భిక్షం
జపతో నాస్తి పాతకమ్ ।
మౌనేన కలహో నాస్తి
నాస్తి జాగరతో భయమ్ ॥

భావము – వ్యవసాయం చేయటం వల్ల కరువు ఉండదు. జపం చేయటం వల్ల పాపం ఉండదు. మౌనంగా ఉంటే గొడవ ఉండదు. జాగ్రత్తగా ఉండటం వల్ల భయం ఉండదు.

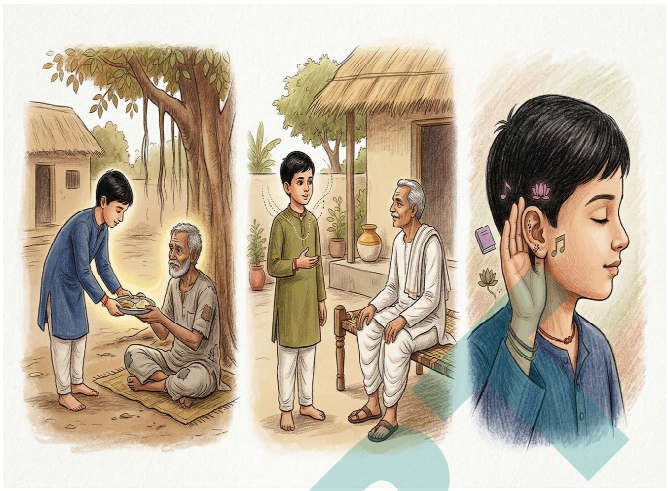
3. వస్త్రేణ వపుషా వాచా
విద్యయా వినయేన చ ।
వకారైః పంచభిర్హీనః
నరో నాయాతి గౌరవమ్॥

భావము – వస్త్రం, వపుష్షు (శరీరం), వాక్కు, విద్య, వినయం అనే ఐదు వకారాలు (వ అనే అక్షరంతో మొదలయ్యేవి) మానవునికి గౌరవాన్ని ఇస్తాయి. ఈ ఐదు వకారాలు లేకుంటే మనిషికి గౌరవం ఉండదు.

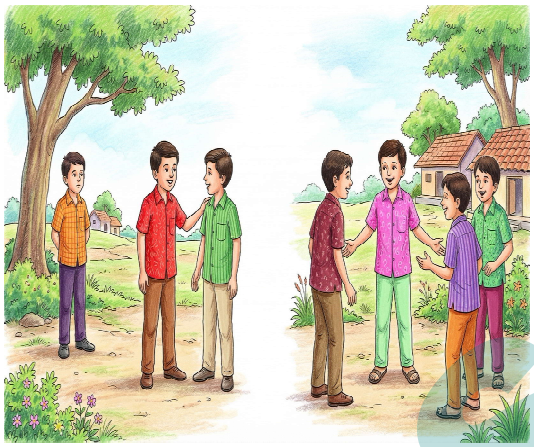

AP SCERT

4. హస్తస్య భూషణం దానం
సత్యం కంఠస్య భూషణమ్ ।
శ్రోత్రస్య భూషణం శాస్త్రం
భూషణైః కిం ప్రయోజనమ్ ॥

భావము – హస్తానికి దానమే అలంకారం. సత్యం కంఠానికి అలంకారం. చెవులకు శాస్త్రమే అలంకారం. ఇవి ఉంటే బంగారు అలంకారాలతో పని ఏముంది?

5. అయం నిజః పరో వేతి
గణనా లఘుచేతసామ్ ।
ఉదారచరితానాం తు
వసుధైవ కుటుంబకమ్ ॥

భావము – అల్పబుద్ధి కలవారికి ఇతడు నావాడు (మనవాడు) ఇతడు పరాయివాడు అనే భావన ఉంటుంది. ఉదారమైన చరిత్ర కలవారికి (గొప్ప మనస్సు గల వారికి) ప్రపంచమంతా తన కుటుంబంగా అనిపిస్తుంది.

6. పరోపకారాయ ఫలంతి వృక్షాః
పరోపకారాయ వహంతి నద్యః ।
పరోపకారాయ దుహంతి గావః
పరోపకారార్థమిదం శరీరమ్ ॥

భావము – చెట్లు ఇతరులకు మేలు చేయటం కోసమే ఫలిస్తున్నాయి. నదులు ఇతరులకు మేలు చేయటం కోసమే ప్రవహిస్తున్నాయి. ఆవులు ఇతరులకు మేలు చేయటం కోసమే పాలనిస్తున్నాయి. ఈ శరీరం కూడా పరులకు మేలు చేయటం కోసమే ఉన్నది.

AP SCERT

ఏతాని కుర్వంతు

I. భావావగమనమ్ - ప్రతిస్పందనమ్.

1. శృణ్వంతు, విచింత్య వదంతు, (వినండి, ఆలోచించి చెప్పండి.)

అ. కలహః కథం జాయతే?

ఆ. వినయః నామ కః?

ఇ. పరోపకారస్య వైశిష్ట్యం కిమ్?

2. పఠంతు, అవగచ్ఛంతు, వ్యక్తీకుర్వంతు.

(చదవండి, అర్థంచేసుకోండి, వ్యక్తీకరించండి.)

అ. సుభాషితాని రాగయుక్తం పఠంతు.

ఆ. అధఃదత్తం అనుచ్ఛేదం పఠిత్వా ప్రశ్నానాం సమాధానాని లిఖంతు.

సంస్కృతసాహిత్యే సుభాషితానాం మహత్త్వమ్ అద్వితీయమ్ అస్తి. అన్యైః ఉక్తాని హితకరాణి వచనాని సుభాషితాని భవంతి. సుభాషితాని ఛాత్రాణాం జ్ఞానస్య వికాసాయ ఉపకుర్వంతి. ఛాత్రాః సుభాషితాని పఠిత్వా ఉత్తమాః భవంతి. సుభాషితాని మానవజీవనస్య మార్గదర్శకాని భవంతి. సుభాషితానాం ఆచరణేన మానవః వివేకీ భూత్వా సన్మార్గే చలతి. లోకే **పృథివ్యాం త్రీణి రత్నాని జలం - అన్నం - సుభాషితమ్** ఇతి పండితాః వదంతి.

ప్రశ్నాః

1. సంస్కృతసాహిత్యే కేషాం మహత్త్వమ్ అద్వితీయమ్ అస్తి?

.....

2. ఛాత్రాః సుభాషితాని పఠిత్వా ..... భవంతి. ( )

అ. ఉత్తమాః ఆ) మధ్యమాః ఇ) అధమాః

3. సుభాషితాని కస్య మార్గదర్శకాని భవంతి.

.....

4. పృథివ్యాం త్రీణి రత్నాని కాని? ఇతి పండితాః వదంతి.

.....

AP SCERT

ఇ. అధః దత్తాని భావయుక్తాని వాక్యాని పాఠాత్ చిత్వా లిఖంతు.

ఉదా: ప్రయత్నం చేయుట చేత మాత్రమే కార్యాలు సఫలమౌతాయి.
ఉద్యమేన హి సిద్ధ్యంతి కార్యాణి.

1. మౌనంగా ఉండడం చేత గొడవ ఉండదు.

   .....

2. అలంకారాలతో పని యేమి?

   .....

3. గొప్పచరిత్ర కలవారికి ప్రపంచమంతా తమ కుటుంబమే.

   .....

4. ఇతరుల మేలు కొరకే నదులు ప్రవహిస్తున్నాయి.

   .....

5. ఇతరుల మేలు కొరకే ఈ శరీరము.

   .....

II. భావవ్యక్తీకరణమ్ - సర్జనాత్మకతా.

అ) అధః దత్తయోః ప్రశ్నయోః సమాధానే వ్యాసరూపేణ లిఖంతు.

(కింద ఇచ్చిన ప్రశ్నలకు వ్యాసరూప సమాధానాలు రాయండి.)

1. కార్యసాధనాయ కిం కిమ్ ఆవశ్యకమ్?

2. పరోపకారస్య వైశిష్ట్యం లిఖంతు.

ఆ. అధః దత్తయోః ప్రశ్నయోః సమాధానే సర్జనాత్మకతయా లిఖంతు.

(కింద ఇచ్చిన ప్రశ్నలకు సర్జనాత్మకముగా సమాధానాలు రాయండి.)

1. వసుధైవకుటుంబమ్ ఇతి భావనయా కే కే లాభాః సంతి?

2. సుభాషితాని అస్మాకం నిత్యజీవనే కథమ్ ఉపకుర్వంతి ఇతి కరపత్రం లిఖంతు.

AP SCERT

III. భాషాంశాః

1. పదజాలాభివృద్ధిః (పదజాలాభివృద్ధి)

అ) అధః దత్తాని పదాని పఠంతు. పదకోశం దృష్ట్వా తేషామ్ అర్థాన్ లిఖంతు.

1. సిద్ధ్యంతి ..... 2. ప్రవిశంతి .....
3. దుర్భిక్షం ..... 4. జాగరతో .....
5. వసుధా ..... 6. హస్తస్య .....
7. నద్యః ..... 8. పరోపకారార్థం .....
9. మనోరథైః ..... 10. కలహః .....

ఆ) సమానార్థకపదాని మేలయంతు.

క	ఖ
1. ఉద్యమేన	అ. స్వకీయః
2. మనోరథైః	ఆ. శరీరేణ
3. వపుషా	ఇ. భూమిః
4. శ్రోత్రస్య	ఈ. ప్రయత్నేన
5. నిజః	ఉ. ఇచ్ఛాభిః
6. వసుధా	ఊ. కర్ణస్య

ఇ. అకారస్య యోజనేన వ్యతిరేకార్థకపదాని నిర్మాంతు.

ఉదా: కార్యాణి X అకార్యాణి

1. వినయః X .....
2. శరీరమ్ X .....
3. భయమ్ X.....
4. గౌరవమ్ X.....
5. సత్యమ్ X.....

ఈ. పఠనక్రీడా

1. ఛాత్రాః గణద్వయే ఉపవిశంతు. ఉదాహరణే దత్తానుసారం శ్లోకాన్ పఠంతు

ధ్రువగణః

ఉద్యమేన హి సిద్ధ్యంతి
న హి సుప్తస్య సింహస్య

ప్రహ్లాదగణః

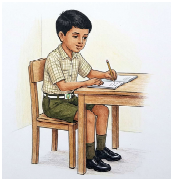
కార్యాణి న మనోరథైః.
ప్రవిశంతి ముఖే మృగాః.

ఏవం సర్వాణి సుభాషితాని పఠంతు.

AP SCERT

2. వ్యాకరణాంశాః (వ్యాకరణాంశములు)

అ. ఉదాహరణానుసారం రిక్తస్థానాని పూరయంతు.

ఉదాహరణానుసారం రిక్తస్థానాని పూరయంతు.

1. రామః.....పఠతి (పాఠః)
2. వాణీ .....వదతి (కథా)
3. అహం.....ఖాదామి (అన్నం)

ఆ. ఉదాహరణానుసారం వచనాంతరాణి లిఖంతు. ఏతాని ద్వితీయావిభక్తేః రూపాణి.

	ఏకవచనమ్	<u>ద్వివచనమ్</u>	<u>బహువచనమ్</u>
ఉదా ।। (పుం)	మృగమ్	మృగౌ	మృగాన్
	బాలమ్	.....	.....
	సింహమ్	.....	.....
	దేవమ్	.....	.....
ఉదా ।। (స్త్రీ)	రమామ్	రమే	రమాః
	లతామ్	.....	.....
	కథామ్	.....	.....
ఉదా।। (నపుం)	శాస్త్రమ్	శాస్త్రే	శాస్త్రాణి
	గృహమ్	.....	.....
	సుభాషితమ్	.....	.....

ఇ. వాక్యాని పఠిత్వా రేఖాంకితపదాని అవగచ్ఛంతు..

1. వైదేహీ అద్య విజయవాటికాం గచ్ఛతి. శ్వః భాగ్యనగరం <u>గమిష్యతి</u>.
2. అహమ్ ఆగామిమాసే పరీక్షాం <u>లేఖిష్యామి</u>.
3. పరశ్వః మందిరే ఉత్సవః <u>భవిష్యతి</u>.

☞ ఉపరితనవాక్యేషు రేఖాంకితాని పదాని భవిష్యత్కాలం సూచయంతి.

AP SCERT

ఈ. ఉదాహరణానుసారం రిక్తస్థానాని పూరయంతు.

	ఏకవచనమ్	ద్వివచనమ్	బహువచనమ్
ఉదా: ప్రథమపురుషే	పఠిష్యతి	పఠిష్యతః	పఠిష్యంతి
	వదిష్యతి	.....	.....
	.....	.....	క్రీడిష్యంతి.
	.....	కరిష్యతః	.....
ఉత్తమపురుషే	గమిష్యామి	గమిష్యావః	గమిష్యామః
	.....	చలిష్యావః	చలిష్యామః

పరియోజనాకార్యమ్ (ప్రాజెక్టుపని)

అ. ప్రయత్నశీలః దానగుణయుక్తః సత్యగుణయుక్తః పరోపకారీ.

ఏతేషు ఏకస్య మహాపురుషస్య కథాం సంగృహ్య కక్ష్యాయాం శ్రావయంతు.

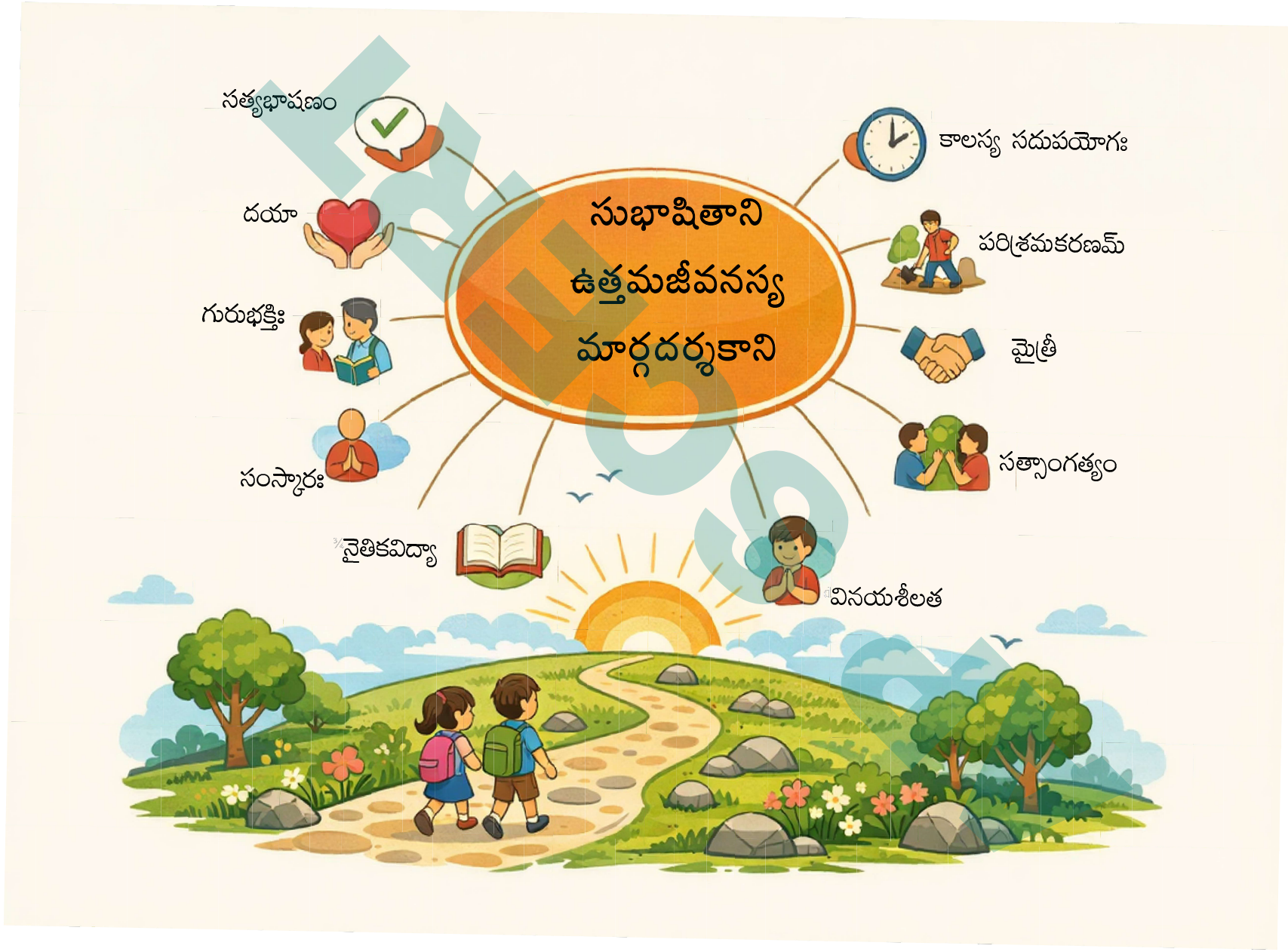
స్వీయమూల్యాంకనమ్

	ఆమ్	న	కించిత్
1. అహం స్వయం శ్లోకాన్ పఠితుం శక్నోమి.			
2. అహం శ్లోకానాం భావాన్ వక్తుం శక్నోమి.			
3. అహం శ్లోకాన్ అదృష్ట్వా వక్తుం శక్నోమి.			
4. కార్యసాధనాయ కిమ్ ఆవశ్యకమ్? ఇతి లేఖితుం శక్నోమి.			

సత్యం బ్రూయాత్
ప్రియం బ్రూయాత్

APSCERT

సుభాషితాని
ఉత్తమజీవనస్య
మార్గదర్శకాని
సత్యభాషణం
దయా
గురుభక్తిః
సంస్కారః
నైతికవిద్యా
కాలస్య సదుపయోగః
పరిశ్రమకరణమ్
మైత్రీ
సత్సాంగత్యం
వినయశీలత

॥సంస్కృతభాషావేల్దనీ॥

అహం కర్మకరః అహం రక్షకభటః అహం మంత్రీ అహం పత్రకారః	అహం లేఖకః అహం కృషకః అహం రక్షకః అహం అభియంతా	అహం వైజ్ఞానికః అహం సైనికః అహం యానచాలకః అహం బాలకః
సః బాలకః సః వృక్షః సః దండదీపః	సా బాలికా సా లతా సా మార్జనీ	తత్ పుస్తకం తత్ ఫలం తత్ శ్యామఫలకం
ఏషః బాలకః @wŸ d Ÿ ðK+&'ƒ @wŸ < $&Þ| Ÿ	ఏషా లేఖనీ ఏషా మాపినీ ఏషా బాలికా	ఏతత్ వాతాయనం ఏతత్ చిత్రం ఏతత్ ద్వారం

APSCERT

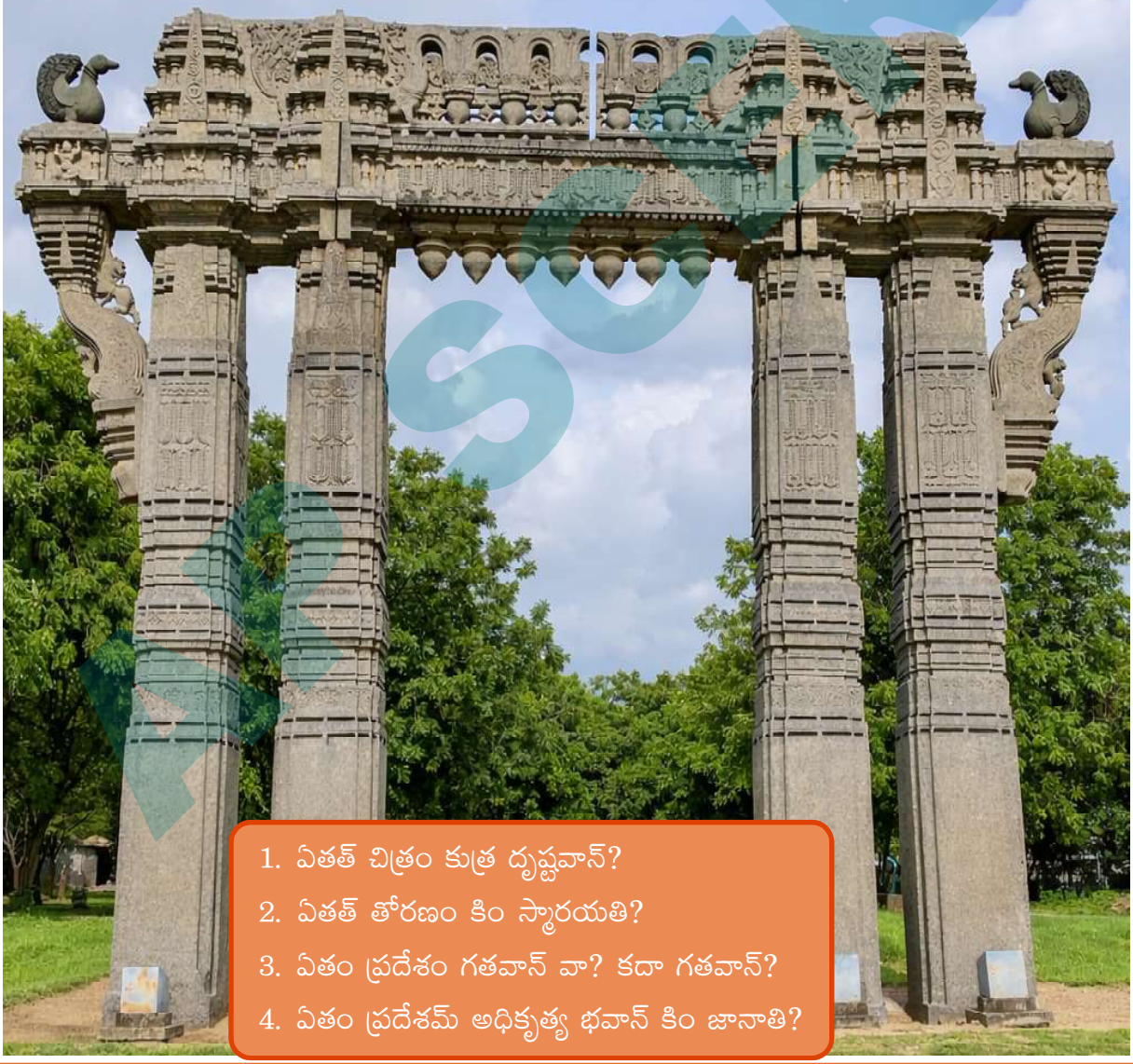
4. రుద్రమదేవీ

P8X7U6

అభ్యసనఫలితాని –

1. ఛాత్రాః వీరనార్యాః 'రుద్రమదేవ్యాః' శౌర్యం, సాహసం, పరిపాలనాదక్షతాం చ జ్ఞాస్యన్తి. CG - 1
2. ఛాత్రాః పాఠే విద్యమానానాం నూతనశబ్దానాం, క్రియాపదానాం చ పరిచయం ప్రాప్స్యన్తి. CG - 2
3. ఛాత్రాః స్వదేశరక్షణార్థం రుద్రమదేవ్యాః త్యాగభావనయా ప్రేరితాః భవిష్యంతి. CG - 3
4. ఆపత్కాలే అపి ధైర్యేణ కథం వ్యవహర్తవ్యం ఇతి గుణం ఛాత్రాః ప్రాప్స్యంతి. CG - 4
5. ఛాత్రాః వర్తమానకాలిక పదాని ఆజ్ఞార్థకే పరివర్తయితుం శక్నువంతి. CG - 5

చిత్రం పశ్యంతు, చింతయంతు, వదంతు. (బొమ్మను చూడండి, ఆలోచించండి, చెప్పండి.)

1. ఏతత్ చిత్రం కుత్ర దృష్టవాన్?
2. ఏతత్ తోరణం కిం స్మారయతి?
3. ఏతం ప్రదేశం గతవాన్ వా? కదా గతవాన్?
4. ఏతం ప్రదేశమ్ అధికృత్య భవాన్ కిం జానాతి?

పాఠస్య చిత్రం పశ్యంతు. తత్ ఉద్దిశ్య మాతృభాషయా వదంతు.

అకుంఠితధైర్యేణ అనేకాన్ విజయాన్ సాధయిత్వా మహిలా అబలా నాస్తి సబలా ఇతి నిరూపితవతీ, అహం రుద్రమదేవీ, కాకతీయస్య గణపతిదేవస్య పుత్రీ, చాళుక్యరాజస్య వీరభద్రస్య పత్నీ. 'రుద్రదేవ' ఇతి పురుషనామ్నా ప్రసిద్ధా అస్మి.

కులదేవతాయాః ఏకవీరాదేవ్యాః అనుగ్రహేణ, గోనగన్నారెడ్డి ఇత్యాది రాజభక్తానాం సహకారేణ, మమ జీవనే ప్రాయః సప్తతిమహారాజాన్ జితవతీ. శిబిరే యదా వ్యాఘ్రుదర్శనేన అస్మాకం సైనికాః పలాయితాః, తదా ఏకా ఏవ అహం తం వ్యాఘ్రుం మారితవతీ.

మమ సోదర్యాః పుత్రం 'ప్రతాపరుద్రం' దత్తపుత్రరూపేణ స్వీకృతవతీ అహమ్. తేన కుపితః మమ పతిః పతివ్రతాం మాం త్యక్త్వా శత్రుభిస్సహ మిలితః. అనంతరం దివంగతః చ.

అహం యదా 'ఏకవీరాదేవ్యాః దర్శనార్థం గతవతీ, తదా మే బంధూ హరిహరదేవ మురారిదేవౌ దుర్గస్య ద్వారాణి బద్ధ్వా ఆక్రమణమ్ అకురుతామ్. తదా అహం నగరజనానాం సహకారేణ పునః నగరప్రవేశమ్ అకరవమ్.

ఏవమ్ ఆంధ్రమహిలానాం వీరతాం దర్శయిత్వా, మామ్ అపరాజితాం కృతవత్యై, "ఏకవీరాదేవ్యై" నమో నమః, నమో నమః ॥

ఏతాని కుర్వంతు

I. భావావగమనమ్ - ప్రతిస్పందనమ్.

1. శృణ్వంతు, విచింత్య వదంతు, (వినండి, ఆలోచించి చెప్పండి.)

అ. వీరాణాం హస్తే కాని కాని ఆయుధాని భవంతి?

ఆ. రుద్రమదేవ్యాః విశేషతా కా?

ఇ. రుద్రమదేవీసదృశీనాం వీరవనితానాం నామాని వదంతు.

2. పఠంతు, అవగచ్ఛంతు, వ్యక్తీకుర్వంతు.

(చదవండి, అర్థం చేసుకోండి, వ్యక్తీకరించండి.)

అ) అధః దత్తం అనుచ్ఛేదం పఠిత్వా ప్రశ్నానాం సమాధానాని లిఖంతు.

భారతదేశే బహవః వీరాః జన్మ అలభంత. తే దేశసేవాయై కటిబద్ధాః ఆసన్. తే దేశరక్షణార్థం స్వప్రాణానపి త్యక్తవంతః. తేషు పురుషోత్తమః రాణాప్రతాపసింహః, ఛత్రపతిశివాజీ, ఝాన్సీలక్ష్మీః ఇత్యాదయః ప్రసిద్ధాః సంతి. ఏతే సర్వే స్వరాజ్యస్థాపనాయ ప్రయత్నం కృతవంతః. తేషాం చరిత్రం సర్వేషాం స్ఫూర్తిదాయకం భవతి.

ప్రశ్నాః

1. భారతదేశే కే జన్మ అలభంత?

.....

2. తే కిమర్థం స్వప్రాణానపి త్యక్తవంతః?

.....

3. తేషు కే కే ప్రసిద్ధాః సంతి?

.....

4. తేషాం చరిత్రం సర్వేషాం కిం భవతి?

.....

ఆ) అధః దత్తాని భావయుక్తాని వాక్యాని పాఠే అన్విష్య లిఖంతు.

1. మహిళ బలము లేనిది కాదు, బలము కలది.

.....

2. నా జీవితంలో సుమారు 70 మంది మహారాజులను గెలిచాను

.....

3. నగరప్రజల సహకారంతో మళ్ళీ నగరప్రవేశం చేశాను.

.....

APSCERT

II. భావవ్యక్తీకరణమ్ - సర్జనాత్మకతా.

అ) అధః దత్తయోః ప్రశ్నయోః సమాధానే వ్యాసరూపేణ లిఖంతు.

(కింద ఇచ్చిన ప్రశ్నలకు వ్యాసరూప సమాధానాలు రాయండి.)

1. రుద్రమదేవీ పాఠ్యభాగ సారాంశం స్వీయవాక్యైః లిఖంతు.

2. రుద్రమదేవీ ఇతి పాఠే "రుద్రమదేవీ వీరనారీ" ఇతి నిరూపితాన్ అంశాన్ లిఖంతు.

ఆ) అధః దత్తయోః ప్రశ్నయోః సమాధానే సర్జనాత్మకతయా లిఖంతు.

(కింద ఇచ్చిన ప్రశ్నలకు సర్జనాత్మకముగా సమాధానాలు రాయండి.)

1. భవతః పరిచితాం వీరనారీమ్ అధికృత్య పంచవాక్యాని లిఖంతు.

2. రుద్రమదేవ్యాః ఏకపాత్రాభినయం కుర్వంతు.

III. భాషాంశాః

1. పదజాలాభివృద్ధిః (పదజాలాభివృద్ధి)

అ. అధః దత్తాని పదాని పఠంతు. పదకోశం దృష్ట్వా తేషామ్ అర్థాన్ లిఖంతు.

1. ధైర్యేణ ..... 2. బద్ధ్వా ..... 3. అబలా .....

4. అకుంఠిత ..... 5. మిలితః ..... 6. ఇత్యాదిః .....

7. జితవతీ ..... 8. పలాయితాః ..... 9. దర్శయిత్వా .....

10. కుపితః ..... 11. కృతవత్యై ..... 12. త్యక్త్వా .....

ఆ) అధః దత్తానాం పదానాం సమానార్థకపదాని పాఠాత్ స్వీకృత్య లిఖంతు.

1. వనితా – ..... 2. తనూజా – .....

3. క్రుద్ధః – ..... 4. స్వర్గస్థః – .....

ఇ) అధః దత్తాని విరుద్ధార్థకపదాని మేలయంతు.

1. సబలా	(	)	అ) అదర్శనమ్
2. ప్రసిద్ధా	(	)	ఆ) శాంతః
3. దర్శనమ్	(	)	ఇ) అబలా
4. కుపితః	(	)	ఈ) అప్రసిద్ధా

APSCERT

ఈ) పదశృంఖలా నిర్మాణాభ్యాసః

ఛాత్రాః వర్తులాకారేణ ఉపవిశంతి.

ప్రథమః ఛాత్రః ఏకస్యాః ప్రసిద్ధమహిలాయాః నామ వదతి. ద్వితీయః ఛాత్రః ప్రథమచ్ఛాత్రేణ ఉక్తం నామ ఉక్త్వా స్వయమపి ఏకమ్ అన్యత్ నామ వదతి. ఏవం క్రీడా క్రమశః శృంఖలారూపేణ ప్రచలతి.

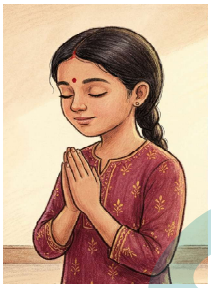
యథా

ప్రథమః ఛాత్రః – రుద్రమదేవీ

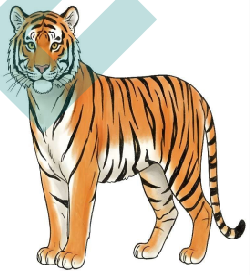
ద్వితీయః ఛాత్రః – రుద్రమదేవీ, ఝాన్సీలక్ష్మీ

తృతీయః ఛాత్రః – రుద్రమదేవీ, ఝాన్సీలక్ష్మీ, సరోజినీనాయుడు... ఇత్యాది.

ఉ) చిత్రాణి దృష్ట్వా పాఠే స్థితానాం తేషాం నామాని లిఖంతు.

70

....

2. వ్యాకరణాంశాః (వ్యాకరణాంశములు)

అ. చిత్రాణి పశ్యంతు. రేఖాంకితపదాని అవగచ్ఛంతు.

విక్రమ! గచ్ఛతు

విక్రమ! ఆగచ్ఛతు

ఆ. పఠంతు – రేఖాంకితపదాని అవగచ్ఛంతు.

అంబా – పావని! ఆగచ్ఛతు,క్షీరం పిబతు.

పావనీ – అంబ! యచ్ఛతు. కించిత్ శర్కరాం యోజయతు.

☞ **రేఖాంకితక్రియాపదాని ఆజ్ఞాం, ప్రార్థనాం సూచయంతి. సంస్కృతే ఏతాదృశపదాని "లోట్"రూపాణి ఇతి వదంతి.**

APSCERT

ఇ) ఉదాహరణానుసారం వర్తమానకాలికపదమ్ ఆజ్ఞార్థకే పరివర్తయంతు.

ఉదా ॥ ఖాదతి – ఖాదతు

1. లిఖతి – .....
2. పఠతి – .....
3. తిష్ఠతి – .....
4. భవతి – .....
5. కరోతి – .....

పరియోజనాకార్యమ్ (ప్రాజెక్టుపని)

అ. వీరవనితానాం చిత్రాణి సంపాదయంతు. కక్ష్యాయాం భిత్తిపత్రేషు యోజయంతు.

ఆ. అధః దత్తాయాః పట్టికాయాః అనుసారం ప్రసిద్ధమహిలాః తాసాం కార్యక్షేత్రం చ ఉద్దిశ్య లిఖంతు.

నామ	కార్యక్షేత్రమ్
రుద్రమదేవీ	రాజ్యపాలనే
సరోజినీనాయుడు	స్వాతంత్ర్యోద్యమే

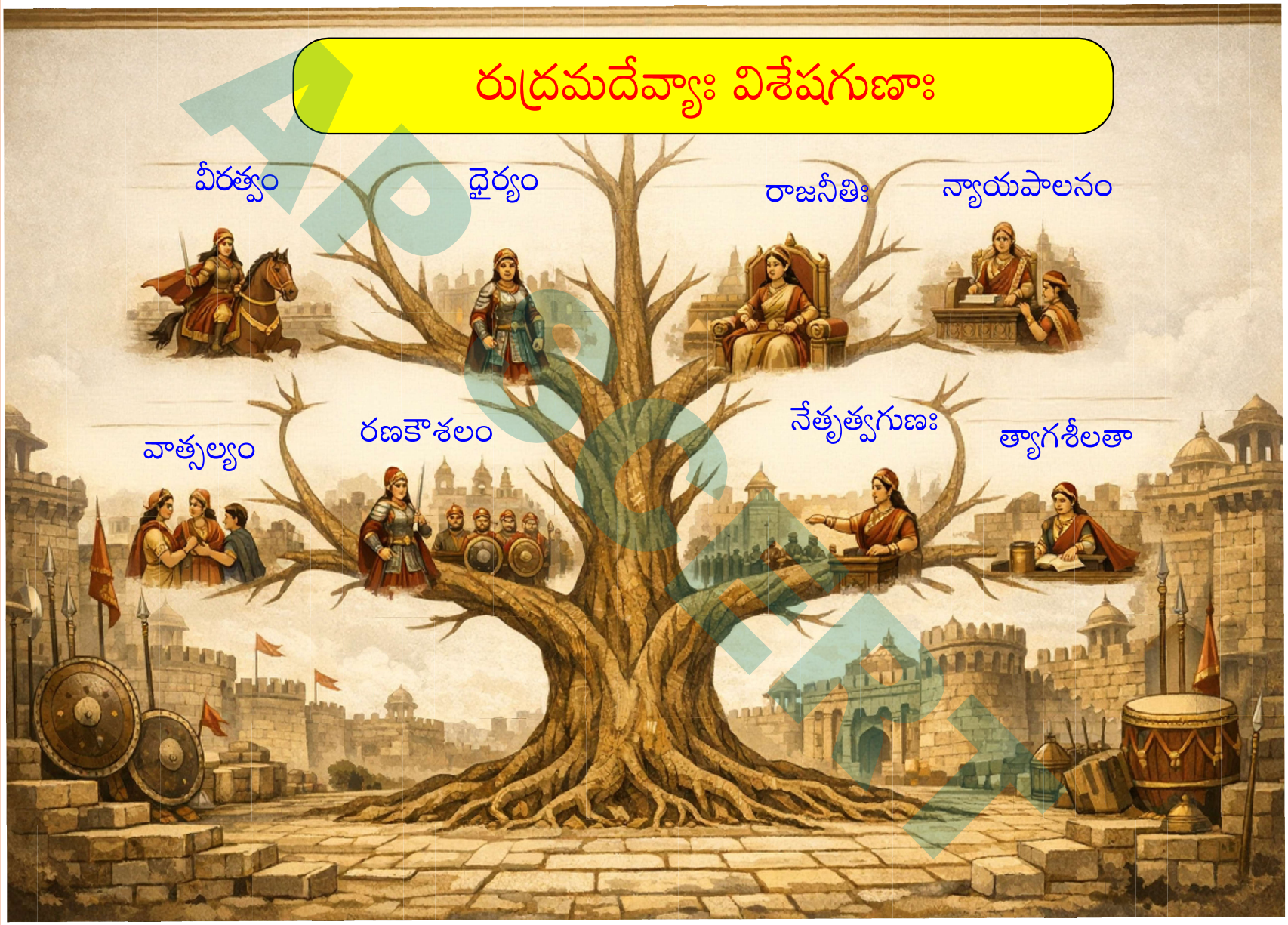
స్వీయమూల్యాంకనమ్

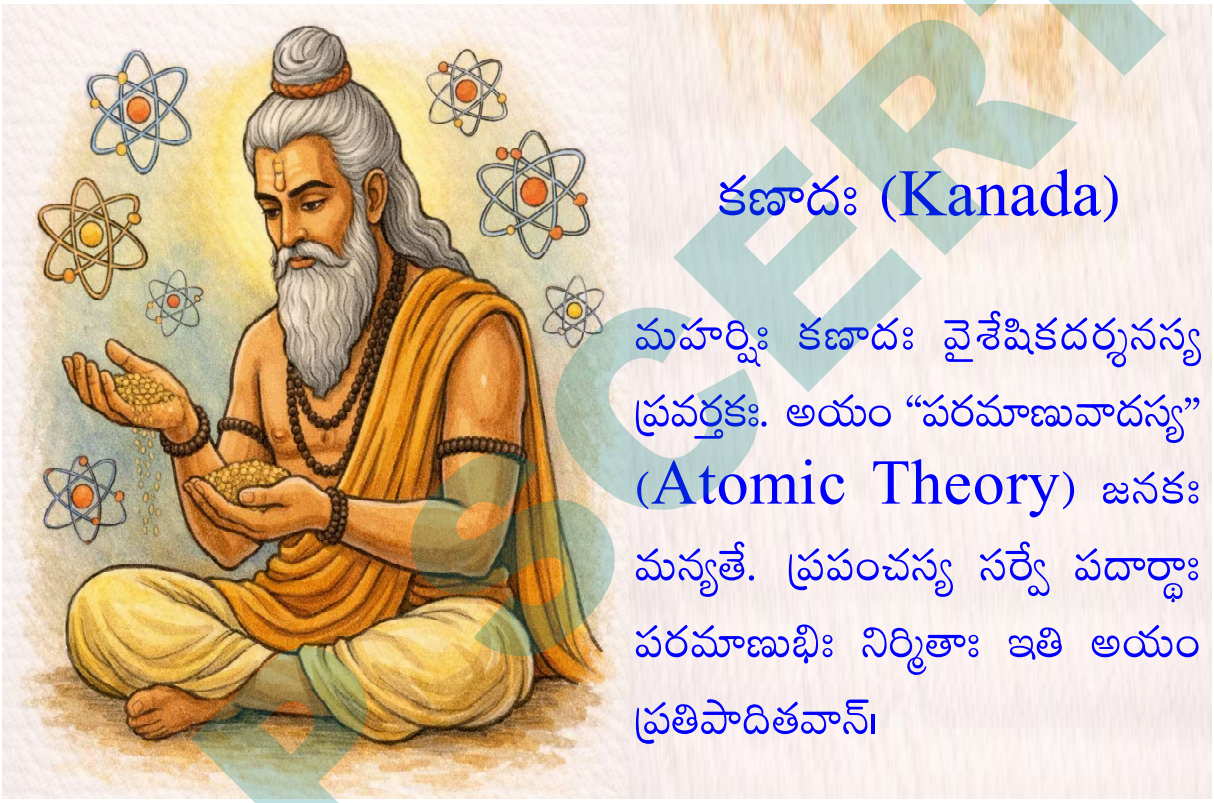
	అమ్	న	కించిత్
అ.పాఠం ధారాలతయా పఠితుం శక్నోమి.			
ఆ. అహం రుద్రమదేవ్యాః కథాం వక్తుం శక్నోమి.			
ఇ. కీదృశః-కీదృశీ-కీదృశమ్ ఇతి పదప్రయోగం కర్తుం శక్నోమి.			
ఈ. అహం రుద్రమదేవ్యాః ఏకపాత్రాభినయం కర్తుం శక్నోమి.			

ధైర్యే చ సాహసే లక్ష్మీః

APSCERT

రుద్రమదేవ్యాः విశేషగుణాः
వీరత్వం
ధైర్యం
రాజనీతిः
న్యాయపాలనం
వాత్సల్యం
రణకౌశలం
నేతృత్వగుణः
త్యాగశీలతా

భారతీయవిజ్ఞానమంజరీ

APSCERT

మమ గృహమ్

మమ నామ .....

మమ పితా కార్యం కరోతి

మాతా పూజాం కరోతి

అస్మాకం గృహం సుందరం అస్తి

అస్మాకం గృహే పంచ ప్రకోష్ఠాః సంతి

అహం సర్వత్ర పరిశుభ్రం కరోమి

మమ ఏకః సోదరః అస్తి

మమ ఏకా సోదరీ అస్తి

పితామహీ పాకం పచతి

మాతా భోజనే అన్నం, వ్యంజనం, చోష్యం,

శాకం, అవలేహ్యం, పర్పటం, దధి పరివేషయతి.

ప్రాతః పంచవాదనే ఉత్తిష్ఠామి

అహం ప్రాతః యోగాభ్యాసం కరోమి

అహం భోజనం కరోమి

అహం స్నానం కరోమి

అహం పూజాం కరోమి

అహం గృహకార్యం కరోమి

అహం వృక్షాన్ జలేన సించామి

అహం జలం పిబామి

అహం ఫలం ఖాదామి

అహం పాఠం పఠామి

అహం వస్త్రాణి క్షాలయామి

అహం దంతధావనం కరోమి

అహం వస్త్రాణి ధరామి

AP SCERT

5. లోకాత్ శ్రేష్ఠతరాः

S6I4Q9

అభ్యసనఫలితాని –

1. ఛాత్రాः మాతాపిత్రోः భక్తిం గౌరవం చ ప్రదర్శయితుం శక్నువంతి. CG - 1
2. సమస్యాయాः పరిష్కారే బుద్ధిచాతుర్యస్య ప్రాముఖ్యతాం అవగచ్ఛంతి. CG - 2
3. సంస్కృతే సరలవాక్యాని పఠితుం, వక్తుం చ సమర్థాः భవంతి. CG - 3
4. పంచమీవిభక్తేः రూపాణి, వచనాంతరాణి చ జ్ఞాత్వా లిఖితుం ప్రభవంతి. CG - 4

చిత్రం పశ్యంతు, చింతయంతు, వదంతు.

(బొమ్మను చూడండి, ఆలోచించండి, చెప్పండి.)

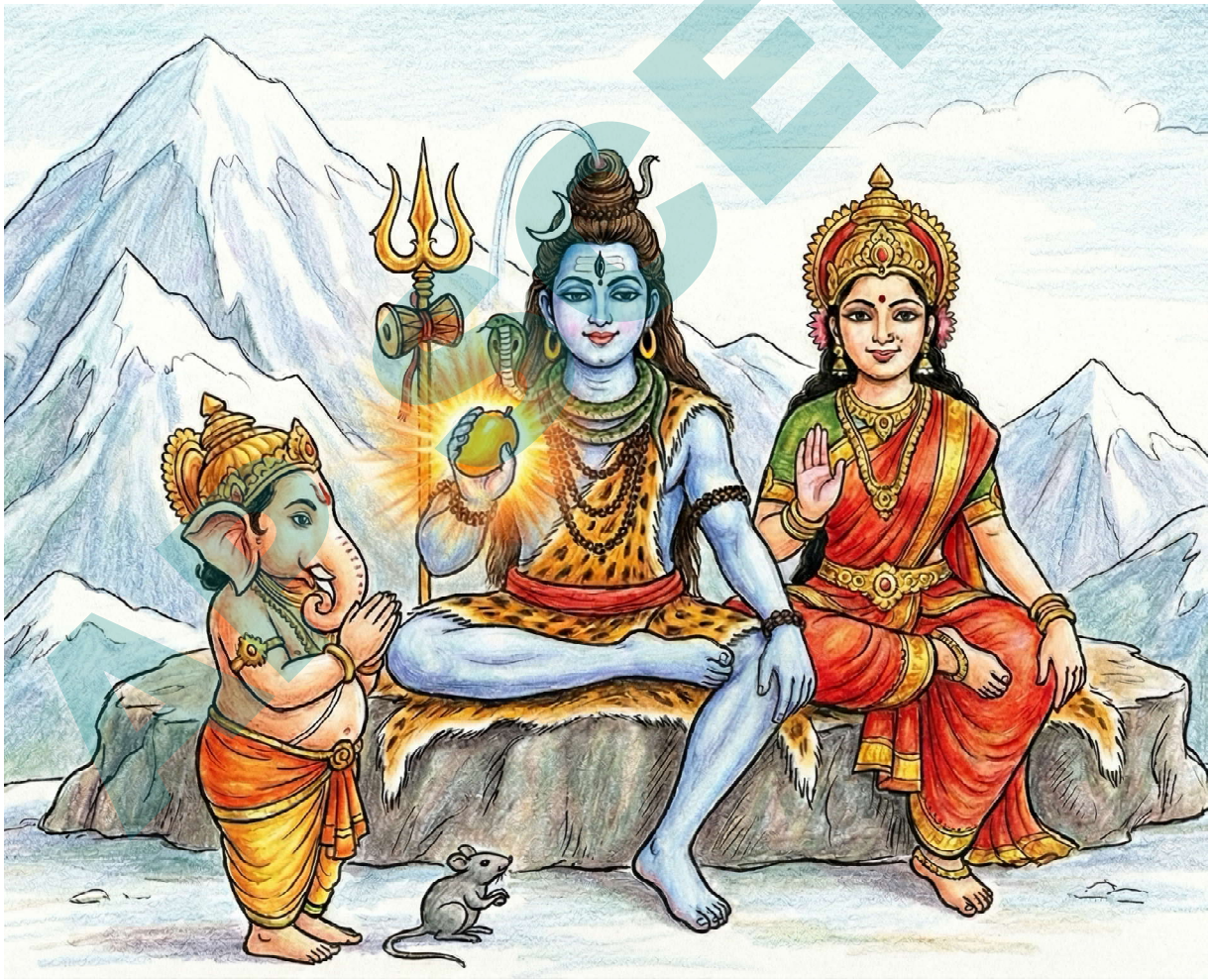

1. చిత్రే కే కే సంతి?
2. యువకः కిం కరోతి?
3. సः కిం సాధితవాన్?
4. భవతా కిం కిం కార్యం కృతమ్?

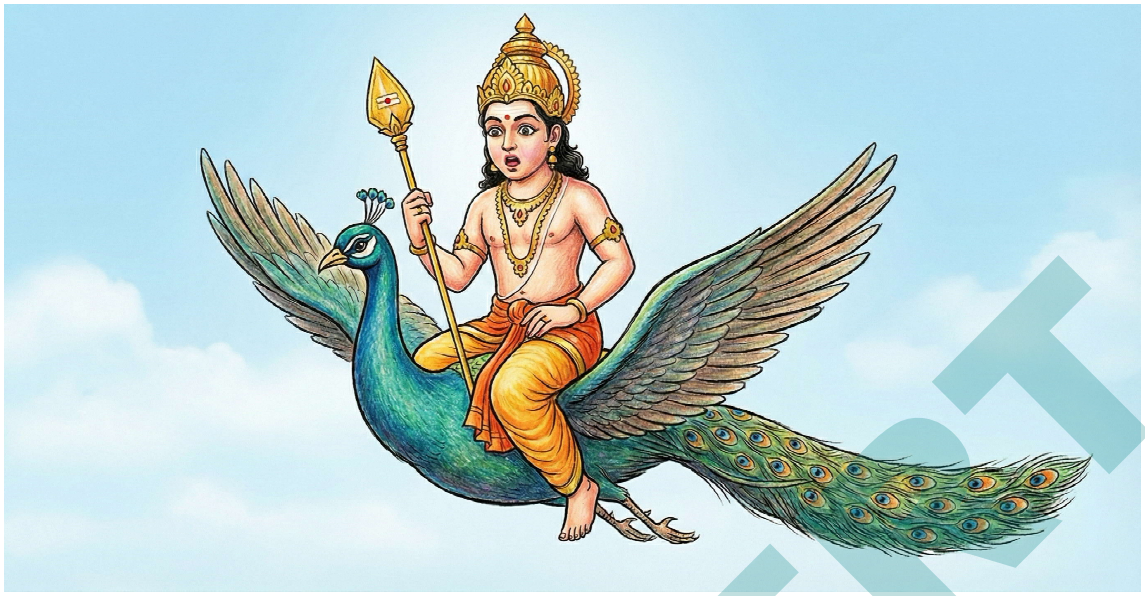
© NCERT

పాఠస్య చిత్రం పశ్యంతు. తత్ ఉద్దిశ్య మాతృభాషయా వదంతు.

వినాయకః, షణ్ముఖః చ పార్వతీపరమశివయోః పుత్రౌ. ఏకదా నారదః కైలాసమ్ ఆగతవాన్. సః ఏకం దివ్యం ఫలం పరమశివస్య హస్తే దత్తవాన్. "ఫలమ్ ఏకమ్ ఏవ. మమ తు పుత్రద్వయమ్. కస్మై దదామి?" ఇతి పరమశివః చింతితవాన్. సః "ఏకాం పరీక్షాం కరోమి" ఇతి నిశ్చితవాన్. పుత్రద్వయమ్ ఆహూయ "యః ఏతస్య లోకస్య ప్రదక్షిణం కృత్వా ప్రథమమ్ అత్ర ఆగచ్ఛతి, తస్మై ఏవ ఏతత్ ఫలం దదామి" ఇతి ఉక్తవాన్.

© NCERT

తత్ క్షణం కుమారః స్వమయూరవాహనమ్ ఆరుహ్య లోకస్య ప్రదక్షిణార్థం గతవాన్.

వినాయకః తథా కర్తుం న శక్తః, యతః తస్య శరీరం స్థూలం, తస్య వాహనం మూషకః మందం గచ్ఛతి చ. క్షణం చింతయిత్వా సః జనకం పృష్టవాన్, "హే జనక! లోకాత్ శ్రేష్ఠతరః కః?" ఇతి. పరమశివః ఉక్తవాన్ – "వత్స! మాతా, పితా, గురుః, దేవః, ఇతి చత్వారః లోకాత్ శ్రేష్ఠతరాః !" ఇతి.

తదా వినాయకః విచింత్య స్వకర్తవ్యం జ్ఞాతవాన్. సః స్వమాతాపిత్రోః పార్వతీపరమశివయోః ఏవ ప్రదక్షిణం కృతవాన్, సంతుష్టః శివః వినాయకాయ ఫలం దత్తవాన్.

అత్రాంతరే లోకస్య ప్రదక్షిణం కృత్వా తత్రాగతః కుమారః ప్రచలితం సర్వం జ్ఞాత్వా వినాయకస్య విజయమ్ అంగీకృతవాన్.

శ్లో ॥ భూప్రదక్షిణషట్కేన సోమయాగశతేన చ ।

యత్ ఫలం జాయతే తచ్చ మాతాపిత్రోశ్చ సేవయా ॥

ఏతాని కుర్వంతు

I. భావావగమనమ్ - ప్రతిస్పందనమ్.

1. శృణ్వంతు, విచింత్య వదంతు, (వినండి, ఆలోచించి చెప్పండి.)

అ. పరమశివః స్వపుత్రయోః కాం పరీక్షాం కృతవాన్?

ఆ. కః మాతాపితరౌ నమస్కరోతి?

ఇ. భవాన్ జననీం జనకం చ కదా నమతి?

2. పఠంతు, అవగచ్ఛంతు, వ్యక్తీకుర్వంతు.

(చదవండి, అర్థం చేసుకోండి, వ్యక్తీకరించండి.)

అ) అధః దత్తం అనుచ్ఛేదం పఠిత్వా ప్రశ్నానాం సమాధానాని లిఖంతు.

అస్మిన్ ప్రపంచే మాతా, పితా, గురుః, దేవః చ లోకాత్ శ్రేష్ఠతరాః భవంతి. **జననీ జన్మభూమిశ్చ స్వర్గాదపి గరీయసీ** ఇతి ఉక్తిః ప్రసిద్ధా అస్తి. మాతా పుత్రస్య జన్మ దదాతి. పితా తస్య పోషణం కరోతి. గురుః శిష్యాయ విద్యాం దత్వా అజ్ఞానం దూరీకరోతి. ఏతేషాం త్రయాణాం సేవయా మానవః జీవనే ఉన్నతస్థానం ప్రాప్నోతి. యః పరేషాం హితం చింతయతి సః ఏవ లోకే శ్రేష్ఠః భవతి.

ప్రశ్నాః

1. లోకాత్ శ్రేష్ఠతరాః కే భవంతి? .....
2. కా ఉక్తిః ప్రసిద్ధా అస్తి? .....
3. గురుః శిష్యస్య కిం దూరీకరోతి?.....
4. యః పరేషాం హితం చింతయతి సః కః భవతి? .....

ఆ) పాఠం పఠిత్వా రిక్తస్థానాని పూరయంతు.

1. ఏకదా నారదః..... ఆగతవాన్.

2. నారదః దివ్యం ఫలం..... హస్తే దత్తవాన్.

3. వినాయకః..... ప్రదక్షిణం కృతవాన్.

4. సంతుష్టః పరమశివః..... ఫలం దత్తవాన్.

5. కుమారః ..... విజయమ్ అంగీకృతవాన్.

APSCERT

ఇ. అధః దత్తాని భావయుక్తాని వాక్యాని పాఠే అన్విష్య లిఖంతు.

1. ఒక పరీక్ష పెడతాను.

.....

2. వినాయకుడు అలా చేయలేకపోయాడు.

.....

3. తండ్రీ! ఈ లోకం కంటే ఎవరు గొప్పవారు?

.....

4. అప్పుడు వినాయకుడు ఆలోచించి తన కర్తవ్యాన్ని తెలుసుకొన్నాడు.

.....

5. సంతోషించిన పరమశివుడు వినాయకునికి పండు ఇచ్చాడు.

.....

II. భావవ్యక్తీకరణమ్ - సర్జనాత్మకతా.

అ) అధః దత్తయోః ప్రశ్నయోః సమాధానే వ్యాసరూపేణ లిఖంతు.

(కింద ఇచ్చిన ప్రశ్నలకు వ్యాసరూప సమాధానాలు రాయండి.)

1. "లోకాత్ శ్రేష్ఠతరాః" పాఠ్యభాగ సారాంశం స్వీయవాక్యైః లిఖంతు.
2. కుమారః వినాయకస్య విజయం కిమర్థమ్ అంగీకృతవాన్?

ఆ) అధః దత్తయోః ప్రశ్నయోః సమాధానే సర్జనాత్మకతయా లిఖంతు.

(కింద ఇచ్చిన ప్రశ్నలకు సర్జనాత్మకముగా సమాధానాలు రాయండి.)

1. మాతా, పితా, గురుః, దేవః, ఏతేషాం సేవా ఇత్యుక్తే కిం కిం కర్తుం శక్నుమః?
2. పాఠస్య ఆధారేణ జననీజనకయోః మహత్త్వం వర్ణయన్ మిత్రాయ పత్రం లిఖంతు.

III. భాషాంశాః

1. పదజాలాభివృద్ధిః (పదజాలాభివృద్ధి)

అ. అధః దత్తాని పదాని పఠంతు. పదకోశం దృష్ట్వా తేషామ్ అర్థాన్ లిఖంతు.

1. ఆరుహ్య	2. ఆహూయ	3. మందం
4. స్థూలం	5. విచింత్య	6. శ్రేష్ఠతరః
7. జ్ఞాత్వా	8. స్వకర్తవ్యమ్	9. అంగీకృతవాన్

APSCERT

ఇ) అధః దత్తాని వాక్యాని పఠంతు. రేఖాంకితపదానాం సమానార్థకపదాని లిఖంతు.

1. కుమారః అంబాం నమస్కరోతి. తనయః ఆపణం గచ్ఛతి.
2. మాతా శిశుం లాలయతి. జననీ పాకం కరోతి.
3. గురుః జ్ఞానం దదాతి. ఉపాధ్యాయః పాఠం బోధయతి.
4. పితా ఉద్యోగం కరోతి. జనకః కుటుంబపోషణం కరోతి..

1. ..... 2. .....

3. ..... 4. .....

ఈ) అధః దత్తాని వాక్యాని పఠంతు, విరుద్ధార్థకపదాని చిత్వా లిఖంతు.

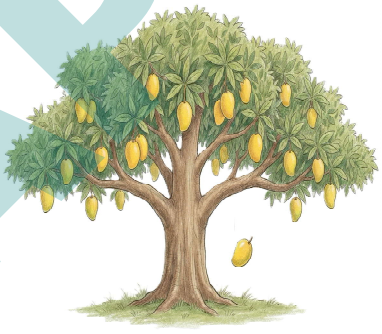
1. కూర్మః మందం గచ్ఛతి. హరిణః శీఘ్రం గచ్ఛతి.
2. ఉద్యమేన విజయం సిద్ధ్యతి. అలసస్య అపజయం సిద్ధ్యతి.
3. బుద్ధిమాన్ విచింత్య కార్యం కరోతి. మూర్ఖః అవిచింత్య కార్యం కరోతి.
4. గజస్య శరీరం స్థూలమ్. పిపీలికాయాః శరీరం సూక్ష్మమ్.

1. ..... 2. .....

3. ..... 4. .....

2. వ్యాకరణాంశాః (వ్యాకరణాంశములు)

అ. చిత్రాణి పశ్యంతు. వాక్యేషు రేఖాంకితపదాని అవగచ్ఛంతు. ఏతాని పంచమీవిభక్తేః రూపాణి.

ఉదా ॥ వృక్షాత్ ఫలం పతతి.

బాలికా పాఠశాలాయాః ఆగచ్ఛతి.

AP SCERT

ఆ. ఉదాహరణానుసారం రిక్తస్థానాని పూరయంతు.

ఉదా ॥ భటః అశ్వాత్ పతతి. (అశ్వః)

1. వృష్టిః..... భవతి. (మేఘుః)
2. మిత్రం.....ఆగచ్ఛతి. (గ్రామః)
3. బాలికా.....ప్రసాదమ్ ఆనయతి. (విజయవాటికా)
4. పుత్రః..... ధనం స్వీకరోతి. (అంబా)
5. దూరం..... గచ్ఛతు. (యానం)
6. అర్చకః ..... గృహం గచ్ఛతి. (మందిరం)

ఇ. ఉదాహరణానుసారం వచనాంతరాణి లిఖంతు. ఏతాని పంచమీవిభక్తేః రూపాణి.

ఉదా: (పుం) వృక్షః	వృక్షాత్	వృక్షాభ్యామ్	వృక్షేభ్యః
గ్రామః	.....	.....	.....
పాఠః	.....	.....	.....
ఉదా : (స్త్రీ) రమా	రమాయాః	రమాభ్యామ్	రమాభ్యః
వాటికా	.....	.....	.....
ఉదా: (నపుం) వనమ్	వనాత్	వనాభ్యామ్	వనేభ్యః
ధనమ్	.....	.....	.....
ఫలమ్	.....	.....	.....

పరియోజనాకార్యమ్ ((ప్రాజెక్టుపని)

అ. ప్రసిద్ధానాం పుత్రాణాం, గురుశిష్యాణాం దేవభక్తానాం చ కథాః సంగృహ్య లిఖంతు, కక్ష్యాయాం శ్రావయంతు.

స్వీయమూల్యాంకనమ్

	అమ్	న	కించిత్
1. పాఠం పఠితుం శక్నోమి.			
2. ఏతాం కథాం మాతృభాషయా వక్తుం శక్నోమి.			
3. మాతా, పితా,గురుః, దేవః ఇతి ఏతేషాం విశిష్టతాం జ్ఞాతవాన్.			

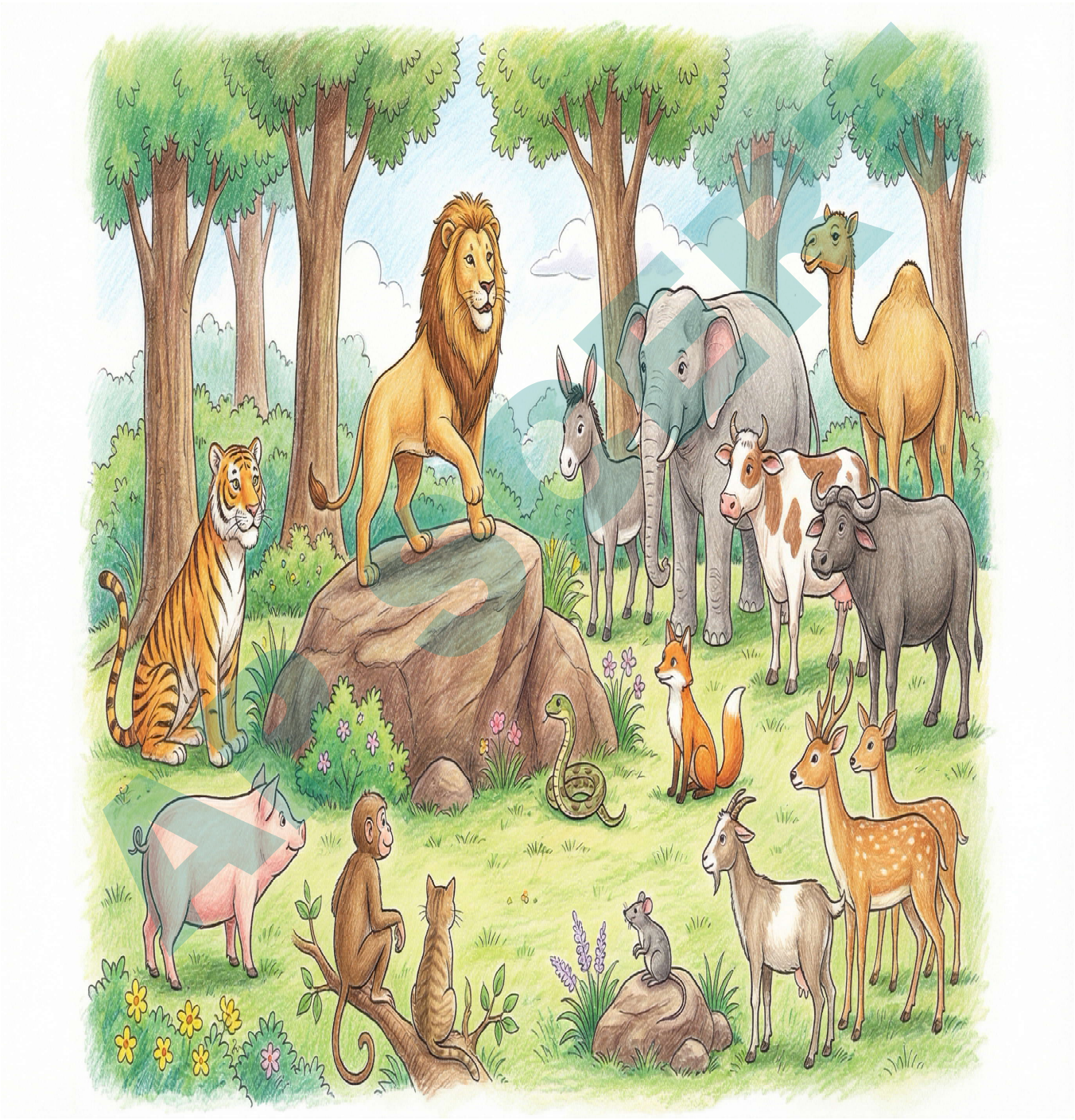
మాతృదేవో భవ, పితృదేవో భవ

APSCERT

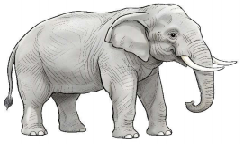

మానవజీవనే సదాచారస్య వర్ధనమ్
ప్రాతఃకాలే ఉత్థానమ్
కాలకృత్యకరణమ్
అధ్యయనశీలతా
సమయపాలనమ్
వినయశీలతా
సత్యనిష్ఠా
సాహాయ్యకరణమ్
శిష్టాచారః

© SCERT

అధః దత్తే చిత్రే జంతూనాం సంస్కృతనామాని అధిగచ్ఛంతు

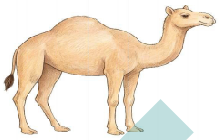
॥సంస్కృతభాషావేల్ధనీ॥

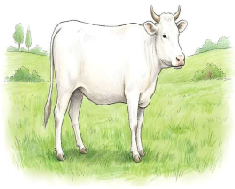
గజః ఇక్షుఖండం ఖాదతి

మహిషీ తృణం ఖాదతి

ఉష్ట్రః మందం చలతి

గౌః క్షీరం దదాతి

మృగః వేగేన ధావతి

వ్యాఘ్రుః వనే అస్తి

సింహః మాంసం ఖాదతి

అజః మార్గే గచ్ఛతి

గర్దభః భారం వహతి

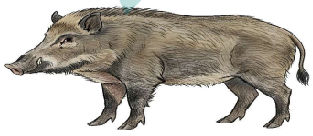
నకులః సర్పం మారయతి

శశకః ధావతి

సర్పః బిలం ప్రవిశతి

సూకరః అశుభ్రః అస్తి

వానరః వృక్షే తిష్ఠతి

భల్లూకః అటతి

APSCERT

భారతీయవిజ్ఞానమంజరీ

నాగార్జునః (Nagarjuna)

నాగార్జునః ప్రాచీనభారతస్య ప్రసిద్ధః రసాయనశాస్త్రజ్ఞః ధాతుశాస్త్రజ్ఞః చ ఆసీత్.

తేన 'రసరత్నాకరః' ఇతి గ్రంథః రచితః.

సః పారదస్య (Mercury) ఉపయోగాత్ ఔషధనిర్మాణే నిపుణః ఆసీత్.

అయం "రసాయనశాస్త్రస్య పితామహః" ఇతి కథ్యతే.

APSCERT

AP SCERT

6. ఉత్తమాः అభ్యాసాः

A7F7W1

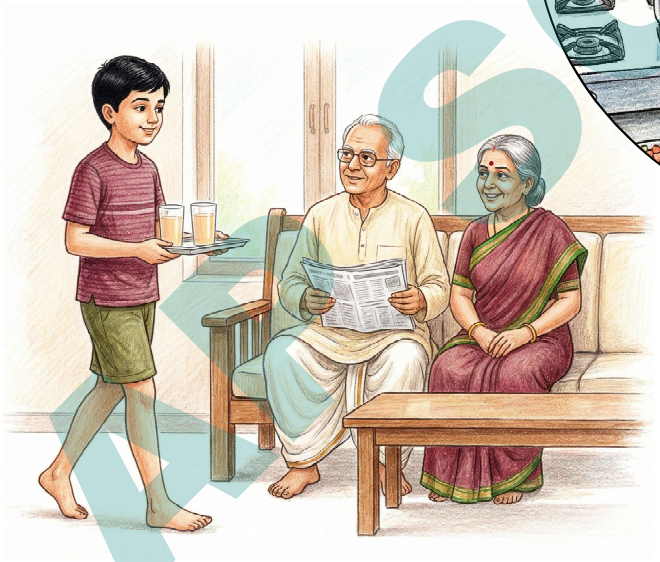
అభ్యసనఫలితాని –

1. సంస్కృతభాషాయాం సరళసంభాషణస్య సామర్థ్యం ప్రాప్నువంతి. CG - 1
2. అనురాగః, సేవా, త్యాగః, దయా, క్షమా ఇత్యాది సుగుణాన్ అవగచ్ఛంతి. CG - 2
3. దేశభక్తిः, దైవభక్తిः చ యుక్తాः భూత్వా సమాజసేవాం కర్తుం ప్రేరితాः భవంతి. CG - 3
4. వర్తమానకాలిక పదాని భూతకాలే పరివర్తయితుం శక్నువంతి. CG - 5

చిత్రం పశ్యంతు, చింతయంతు, వదంతు.

(బొమ్మను చూడండి, ఆలోచించండి, చెప్పండి.)

1. చిత్రం కం సూచయతి?
2. చిత్రే కా పచనం కరోతి? కా సాహాయ్యం కరోతి?
4. చిత్రే కः పఠతి? తస్మై బాలకः కిమ్ ఆనయతి?
5. భవంతः గృహే కీదృశం సాహాయ్యం కుర్వంతి?

పాఠస్య చిత్రం పశ్యంతు. తత్ ఉద్దిశ్య మాతృభాషయా వదంతు.

(సుందరః ఛాత్రావాసే స్థిత్వా అధ్యయనం కుర్వన్ విరామకాలే స్వగ్రామమ్ ఆగచ్ఛతి. తదా లతా, దయాకరశ్చ మిలితవంతౌ.)

దయాకరః – హరిః ఓమ్. సుందర! భవాన్ కదా ఆగతవాన్?

సుందరః – అహమ్ అద్య ప్రాతః ఏవ ఆగతవాన్.

దయాకరః – తథా వా! భవాన్ నగరే కుత్ర ఉషిత్వా పఠతి?

సుందరః – మమ విద్యాలయస్య పరిసరే ఏవ ఛాత్రావాసః అస్తి. తత్ర వసన్ విద్యాభ్యాసం కరోమి.

దయాకరః – మిత్ర ! ఛాత్రావాసే బహునియమాః భవంతి ఖలు !

సుందరః – అవశ్యం భవంతి ఏవ ! తేషామ్ అనుసరణేన అస్మాకం శ్రేయః భవతి. ప్రాతః పంచవాదనసమయే ఉత్థాతవ్యమ్. కాలకృత్యానామ్ అనంతరం శారీరికవ్యాయామః కరణీయః భవతి.

APSCERT

దయాకరః – ఏతం నియమమ్ అహమపి గృహే అనుసరామి.

లతా – ప్రకోష్ఠస్య స్వచ్ఛతాం కః కరోతి?

సుందరః – వయమేవ కుర్మః, తావదేవ న, వస్త్రాణాం క్షాలనం, పర్యావరణస్య సంరక్షణమపి వయమ్ ఏవ కుర్మః.

లతా – భవతాం కష్టం సుఖం చ అధ్యాపకాః పశ్యంతి వా?

సుందరః – ఆమ్. అవశ్యం పశ్యంతి. అతః ఏవ తాన్ వయం జననీజనకౌ ఇవ సాదరం పశ్యామః.

దయాకరః – తథా వా! అధ్యాపకాః కథం కార్యే నియోజయంతి.

సుందరః – తే అస్మాన్ ఛాత్రావాసనియమాన్ సూచయంతి.

లతా – ఇతోపి కిం కిం సూచయంతి?

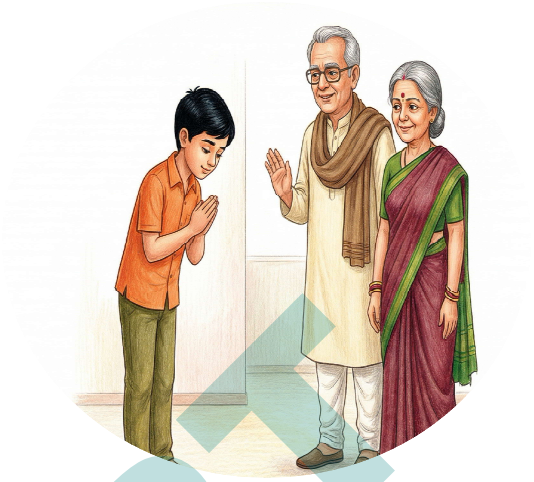
సుందరః – "ఛాత్రాః ఐకమత్యేన జీవంతు" ఇతి సూచయంతి. కక్ష్యాయాః సజ్జతామ్, ఆరోగ్యసూత్రాణి చ బోధయంతి.

APSCERT

దయాకరః – అస్మాకం సంస్కృతాధ్యాపకః అపి ఏతాదృశవిషయాన్ బోధితవాన్.

సుందరః – సః కిం కిం బోధితవాన్?

దయాకరః – 1. అద్యతనం కార్యమ్ అద్య ఏవ కరణీయమ్.

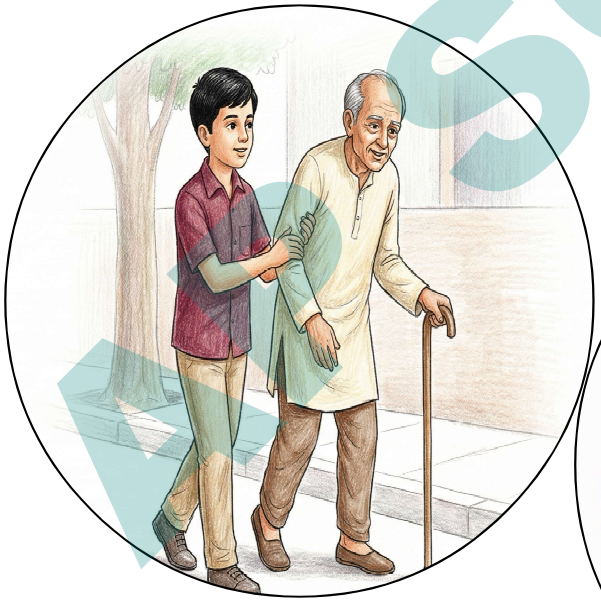
2. జ్యేష్ఠేషు గౌరవం దర్శనీయమ్.

3. ఉత్తమభాషణేన సర్వైః సహ వ్యవహర్తవ్యమ్.

4. అనురాగః, సేవా, త్యాగః, దయా,క్షమా ఇత్యాది సుగుణాః సర్వేషు భవంతు.

5. దేశభక్త్యా, దైవభక్త్యా చ యుక్తాః సమాజసేవాం కుర్యుః ఇత్యాది విషయాన్ బోధితవాన్.

లతా – ఏతాదృశనియమాన్ అస్మాకమ్ అధ్యాపకాః అపి వదంతి. వయమపి ఏతాన్ నియమాన్ పాలయామః ఆదర్శపౌరాః భవామః చ.

© NCERT

I. భావావగమనమ్ - ప్రతిస్పందనమ్.

1. శృణ్వంతు, విచింత్య వదంతు, (వినండి, ఆలోచించి చెప్పండి.)

అ. భవాన్ కాని కార్యాణి కరోతి?

ఆ. ఉత్తమాభ్యాసవిషయే భవాన్ కిం జానాతి?

ఇ. భవతః గృహే కిం కార్యం కః కరోతి?

2. పఠంతు, అవగచ్ఛంతు, వ్యక్తీకుర్వంతు.

(చదవండి, అర్థం చేసుకోండి, వ్యక్తీకరించండి.)

అ) అధః దత్తం అనుచ్ఛేదం పఠిత్వా ప్రశ్నానాం సమాధానాని లిఖంతు.

మానవజీవనే ఉత్తమాభ్యాసానాం విశిష్టం స్థానమ్ అస్తి.మానవాః ఉత్తమాభ్యాసానాం పాలనేన ఉన్నతస్థానం ప్రాప్నువంతి. సూర్యోదయాత్ పూర్వం ఉత్థానం, దేవస్య పూజనం, పర్యావరణ పరిరక్షణం చ ఉత్తమాభ్యాసాః భవంతి. ఉత్తమాభ్యాసాః శరీరస్య ఆరోగ్యం యచ్ఛంతి. ఉత్తమాభ్యాసైః మానవాః సమాజే గౌరవం ప్రాప్నువంతి. అతః సర్వైః ఉత్తమాభ్యాసాః అవశ్యం ఆచరణీయాః.

ప్రశ్నాః

1. మానవజీవనే కేషాం విశిష్టం స్థానం అస్తి?

.....

2. మానవాః ఉత్తమాభ్యాసానాం పాలనేన కిం ప్రాప్నువంతి?

.....

3. కే శరీరస్య ఆరోగ్యం యచ్ఛంతి?

.....

4. సర్వైః కే అవశ్యం ఆచరణీయాః?

.....

AP SCERT

ఆ. వాక్యాని చిత్రైः సహ మేలయంతు.

పంచవాదనే ఉత్థానమ్

పర్యావరణసంరక్షణమ్

శారీరికవ్యాయామః

సమాజసేవా

జ్యేష్ఠేషు గౌరవమ్

II. భావవ్యక్తీకరణమ్ - సర్జనాత్మకతా.

అ) అధः దత్తానాం ప్రశ్నానాం సమాధానాని వ్యాసరూపేణ లిఖంతు.

(కింద ఇచ్చిన ప్రశ్నలకు వ్యాసరూప సమాధానాలు రాయండి.)

1. ఉత్తమఛాత్రస్య లక్షణాని లిఖంతు.
2. ఛాత్రావాసవిషయే పంచవాక్యాని లిఖంతు.
3. సంస్కృతాధ్యాపకः కిం కిం బోధితవాన్.

ఆ. అధः దత్తానాం ప్రశ్నానాం సమాధానాని సర్జనాత్మకతయా లిఖంతు.

(కింద ఇచ్చిన ప్రశ్నలకు సర్జనాత్మకముగా సమాధానాలు రాయండి.)

1. ఛాత్రావాసే నియమాः భవంతి. నియమాः అన్యత్ర కుత్ర భవంతి?
2. జననీజనకాదయः కాన్ నియమాన్ వదంతి?
3. ఉత్తమాభ్యాసాः నామ కే? తే కిమర్థమ్ ఆచరణీయాः?

III. భాషాంశాः

1. పదజాలాభివృద్ధిः (పదజాలాభివృద్ధి)

అ.అధः దత్తాని పదాని పఠంతు. పదకోశం దృష్ట్వా తేషామ్ అర్థాన్ లిఖంతు.

1. ఛాత్రావాసే ..... 2. కార్యే .....
3. విరామకాలే ..... 4. కక్ష్యాయాः .....
5. అద్యతనకార్యమ్..... 6. ఉషిత్వా .....
7. క్షాలనం ..... 8. సాదరం.....

APSCERT

ఆ. అధః దత్తానాం పదానాం సమానార్థకపదాని పాఠాత్ చిత్వా లిఖంతు.

1. ఆచార్యాః = ...
2. మాతాపితరౌ = ...
3. విద్యార్థినః = ...
4. కరుణా = ...

ఇ. అధః దత్తానాం పదానాం వ్యతిరేకార్థకపదాని పాఠాత్ చిత్వా లిఖంతు.

1. సాయం ×.....
2. భవతాం ×.....
3. అనాదరం × .....
4. అనంతరం × .....
5. సుఖం ×.....

2. వ్యాకరణాంశాః (వ్యాకరణాంశములు)

అ. అధః లిఖితాని వాక్యాని పఠంతు.

1. బాలకః ప్రాతః స్నానం కరోతి. ప్రశ్నః – బాలకః కదా స్నానం కరోతి?
2. బాలికా సాయంకాలే క్రీడతి. ప్రశ్నః – బాలికా కదా క్రీడతి?

☞ కాలవిషయే ప్రశ్నకరణసమయే 'కదా' ఇతి ప్రశ్నవాచకస్య ప్రయోగం కుర్మః.

ఆ. అధః కానిచన వాక్యాని సంతి. తాని పఠిత్వా కాలవిషయకప్రశ్నానాం నిర్మాణం కుర్వంతు.

1. సుందరః ప్రాతః ఆగతవాన్. ప్రశ్నః – సుందరః .....ఆగతవాన్?
2. రమా మధ్యాహ్నే భోజనం కరోతి. ప్రశ్నః – రమా భోజనం .....కరోతి?
3. కుమారః సాయం క్రీడతి. ప్రశ్నః – కుమారః .....క్రీడతి?

భవాన్ ఇతి స్థానే త్వమ్ ఇతి ప్రయోగం కర్తుం శక్నుమః.

'త్వమ్' ఇతి ప్రయోగే – త్వం పఠసి, త్వం లిఖసి, త్వం ఖాదసి ఇత్యాది ప్రయోగాః భవంతి.

'భవాన్' ఇతి ప్రయోగే – భవాన్ పఠతి, భవాన్ లిఖతి, భవాన్ ఖాదతి ఇత్యాది ప్రయోగాః భవంతి.

ద్వయోః ప్రయోగే భేదం జానంతు. రిక్తస్థానాని పూరయంతు.

భవాన్	– వదతి	గచ్ఛతి	పిబతి	హసతి	క్రీడతి
త్వం	– వదసి	.....	.....	.....	.....

AP SCERT

ఇ. అధః దత్తస్య ఉదాహరణస్య అనుసారం కాలపరివర్తనం కుర్వంతు.

			ఏకవచనం	ద్వివచనం	బహువచనం
ఉదా ॥	భవతి	-	అభవత్	అభవతామ్	అభవన్
1.	పశ్యతి	-	అపశ్యత్	.....	.....
2.	పృచ్ఛతి	-	.....	.....	.....

ఈ. అధః దత్తస్య ఉదాహరణస్య అనుసారం కాలపరివర్తనం కుర్వంతు.

ఉదా ॥	వర్తమానకాలే	-	సః చలనచిత్రం పశ్యతి.
	భూతకాలే	-	సః గతదినే చలనచిత్రం అపశ్యత్.
1.	వర్తమానకాలే	-	బాలకాః పుస్తకాని పఠంతి.
	భూతకాలే	-	.....
2.	వర్తమానకాలే	-	బాలికాః గీతం గాయంతి.
	భూతకాలే	-	.....
3.	వర్తమానకాలే	-	యానం శీఘ్రం గచ్ఛతి.
	భూతకాలే	-	.....

పరియోజనాకార్యమ్ (ప్రాజెక్టుపని)

అ. ఉత్తమాభ్యాసానాం లాభవిషయే కక్ష్యాయాం చర్చాం కుర్వంతు.

ఆ. ఉపయుక్తానామ్ ఉత్తమాభ్యాసానామ్ ఆవలీం నిర్మాంతు.

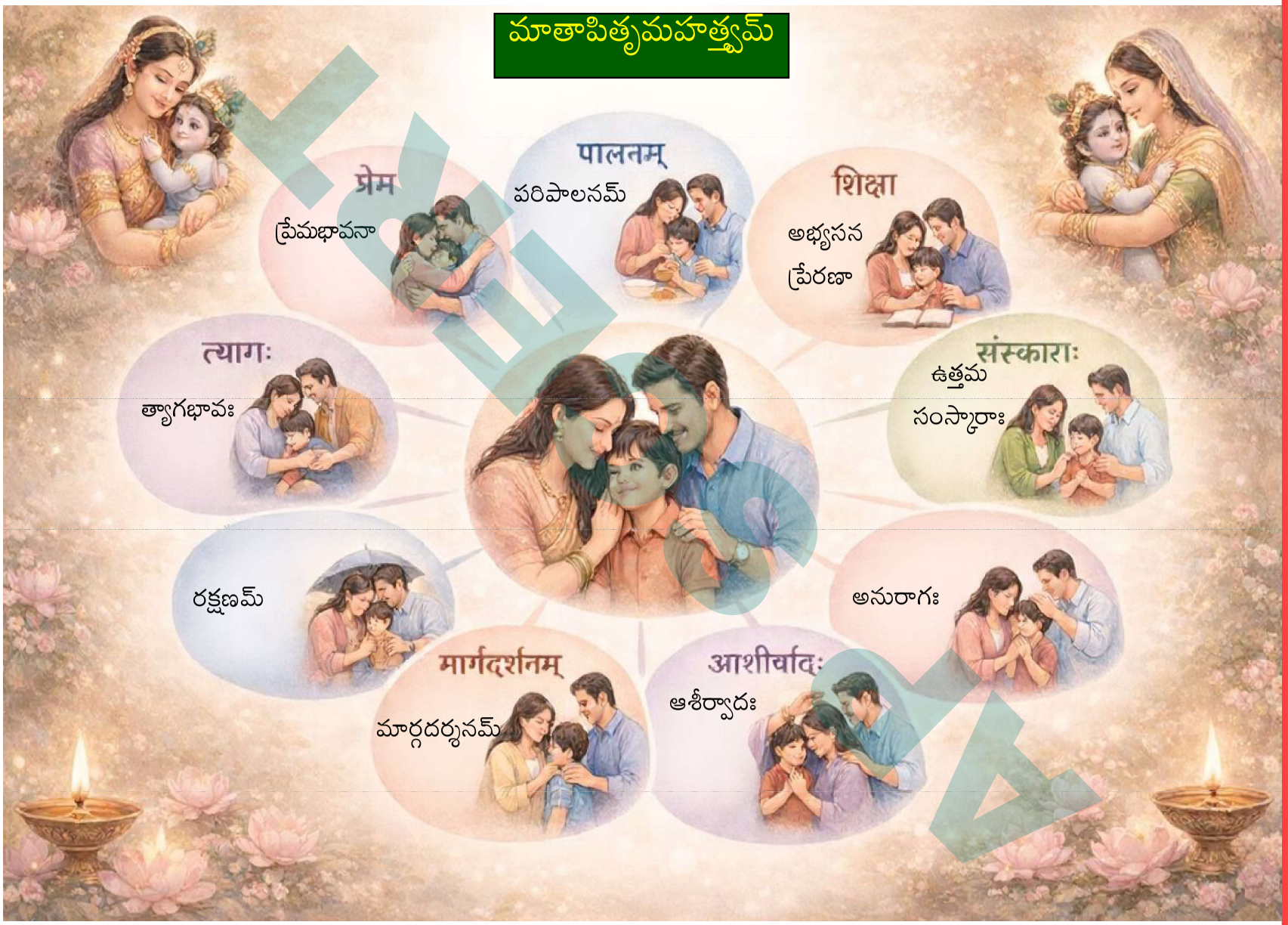
స్వీయమూల్యాంకనమ్

	ఆమ్	న	కించిత్
అ. అహం పాఠం పఠితుం శక్నోమి.			
ఆ. ఉత్తమాభ్యాసవిషయే వక్తుం శక్నోమి.			
ఇ. కాలవిషయకప్రశ్నకరణం కర్తుం శక్నోమి.			
ఈ. అహమ్ ఉత్తమాభ్యాసాన్ ఆచరామి.			

ఆరోగ్యమేవ మహాభాగ్యమ్

AP SCERT

मातापितृमहत्त्वम्
प्रेम
प्रेमभावना
पालनम्
परिपालनम्
शिक्षा
अभ्यसन
प्रेरणा
त्यागः
त्यागभावः
संस्काराः
उत्तम
संस्काराः
रक्षणम्
अनुरागः
मार्गदर्शनम्
मार्गदर्शनम्
आशीर्वादः
आशीर्वादः

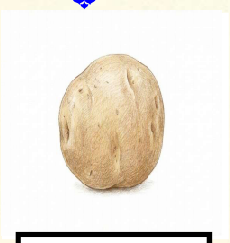
॥సంస్కృతభాషావేల్డినీ॥

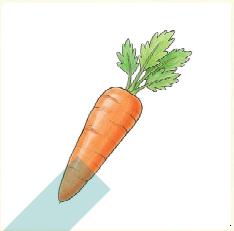
రక్తమూలకమ్

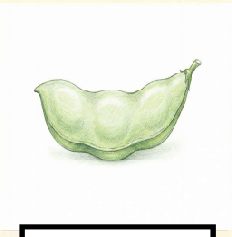
భిండిః

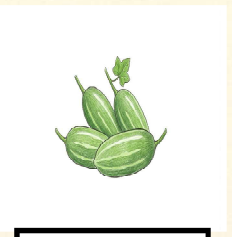
ఆలుకమ్

గ్రుంజనకమ్

శింబి

బింబమ్

కూష్మాండమ్

కారవేల్లిః

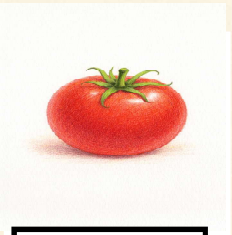
సూరణః

కోశాతకీ

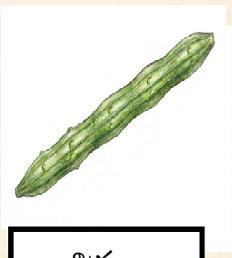
వార్తాకమ్

రక్తవృంతాకమ్

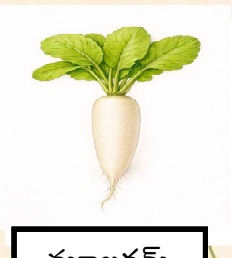
పలాండుః

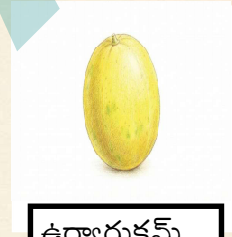
శిగ్రుః

పాటోలః

మూలకమ్

ఉర్వారుకమ్

తృణబిందుకః

శర్కరాకందః

శీతతుంబీ

పఠంతు నందంతు

నిష్కాపట్యమ్

కాశీక్షేత్రే కశ్చన మహారాజః ఆసీత్. సః దయాలు: ప్రజావత్సలః చ. ఏకస్మిన్ దినే కశ్చన తరుణ: మహారాజస్య సమీపమ్ ఆగత్య ఉద్యోగం ప్రార్థితవాన్, మహారాజః తస్య ముఖం దృష్టవాన్. దారిద్రేణ పీడితః ఏషః నిష్కపటః ఇతి సః అవిలంబేన ఏవ జ్ఞాతవాన్. అతః సః: రాత్రే స్వస్య శయ్యాగృహస్య రక్షణకార్యే తం నియుక్తవాన్.

బహూని దినాని గతాని, ఏకదా రాత్రే మహారాజః నిద్రాం న ప్రాప్తవాన్, అతః సః కిమపి కార్యం వక్తుం తం తరుణమ్ ఆహూతవాన్, పరంతు సః తరుణః న ఆగతః ఏవ, మహారాజః పునరపి తమ్ ఆహూతవాన్. పరంతు ప్రతిస్పందః కో పి న దృష్టః. అతః మహారాజః స్వయమ్ ఏవ బహిః: ఆగత్య అపశ్యత్, తత్ర తరుణః భిత్తిమ్ అవలంబ్య నిద్రాం కుర్వన్ ఆసీత్. పార్శ్వే దీపః జ్వలన్ ఆసీత్, తరుణస్య పార్శ్వే ఏకం పత్రం దృష్టవాన్ మహారాజః, సః కుతూహలేన తత్ పత్రమ్ ఉన్నీయ అపరత్,

NCERT

తత్ర లిఖితమ్ ఆసీత్ – "అంబ! అహం రాత్రే మహారాజస్య ప్రాసాదే రక్షణకార్యం కుర్వన్ అస్మి, సః నితరాం దయాలు: సః అస్మాన్ ప్రేమ్ణా పశ్యతి మమ కార్యం తస్య సంతోషాయ యది భవేత్ తర్హి మయా అత్ర ఏవ అధికవేతనయుక్తః ఉద్యోగః లభ్యేత. కింతు తత్ కదా భవేత్ ఇతి అహం న జానామి తావత్ మయా దినే అపి అన్యత్ర కార్యం కరణీయం భవేత్, ఇదానీం మమ సమీపే యావత్ ధనం స్యాత్ తావత్ అహం భవత్యై ప్రేషయన్ అస్మి. భవతీ స్వస్య ఆరోగ్యస్య విషయే విశేషావధానవతీ భవతు. ధనక్లేశస్య కారణతః చికిత్సావిషయే ఉపేక్షా న కరణీయా. అహం ఇతో పి పరిశ్రమం కృత్వా అధికం ధనం ప్రేషయితుం ప్రయాసం కరిష్యామి" ఇతి.

తత్ పత్రం పఠిత్వా మహారాజః శతం సువర్ణనాణకాని తత్ర స్థాపయిత్వా పునః నిద్రాం కర్తుం గతవాన్. కించిదనంతరం జాగరితః సః తరుణః స్వస్య పార్శ్వే సువర్ణనాణకాని దృష్టవాన్. తస్మాత్ క్షణాభ్యంతరే ఏవ సః జ్ఞాతవాన్ యత్ కిం ప్రవృత్తం స్యాత్ ఇతి.

అతః సః మహారాజస్య జాగరణస్య అనంతరం తత్సమీపం గత్వా "ప్రభో, మయా దోషు ఆచరితః. అహం రాత్రే నిద్రాం కృతవాన్. ఏతత్ ధనం స్వీకర్తుమ్ అహమ్ అనర్హః భవాన్ మయి యం విశ్వాసం స్థాపితవాన్ తస్య భంగం కృతవాన్ అస్మి అహం, క్షంతవ్యః అహమ్" ఇతి వదన్ రుదితవాన్.

తదా మహారాజః తం సాంత్వయిత్వా ధనం పునః దత్త్వా "ఏతత్ భవతః నిష్కపటతాయై మయా దత్తమ్ ఉపాయనమ్. మాతుః చికిత్సార్థమ్ ఏతత్ ఉపయుజ్యతామ్. అద్య ఏవ భవంతం ఉత్తమవేతనయుక్తే ఉద్యోగే నియోజయితుం అజ్ఞాం కరిష్యామి. భవాదృశేన దినే, రాత్రౌ చ కార్యం కరణీయం న భవేత్. ఇతి.

ఏతస్య శ్రవణాత్ తస్య తరుణస్య నేత్రాభ్యాం ఆనందాశ్రూణి నిర్గతాని,

* * *

అధః దత్తం గీతమ్ అభినయపురస్సరం గాయంతు.

(కింది గీతాన్ని అభినయం చేస్తూ పాడండి.)

ఏకమ్ ఏకమ్ ఏకమ్ – విశాలగగనమ్ ఏకమ్

ద్వే ద్వే ద్వే – సాధు అసాధు ద్వే

త్రీణి త్రీణి త్రీణి – శివస్య నేత్రాణి త్రీణి

చత్వారి చత్వారి చత్వారి – రథస్య చక్రాణి చత్వారి

పంచ పంచ పంచ – పాండవాస్సర్వే పంచ

షట్ షట్ షట్ – ప్రకృతౌ ఋతవః షట్

సప్త సప్త సప్త – ఋషయః కిల సప్త

అష్ట అష్ట అష్ట – దిశాస్సర్వాః అష్ట

నవ నవ నవ – గ్రహాస్సర్వే నవ

దశ దశ దశ – దేవస్య అవతారాః దశ

ఈ. సంఖ్యాః ఉచ్చైః పఠంతు.

(పెద్దగా చదవండి)

ఏకమ్ / ఒక	1	దశ	10	నవదశ	19
ద్వే	2	ఏకాదశ	11	వింశతిః	20
త్రీణి	3	ద్వాదశ	12		
చత్వారి	4	త్రయోదశ	13		
పంచ	5	చతుర్దశ	14		
షట్	6	పంచదశ	15		
సప్త	7	షోడశ	16		
అష్ట	8	సప్తదశ	17		
నవ	9	అష్టాదశ	18		

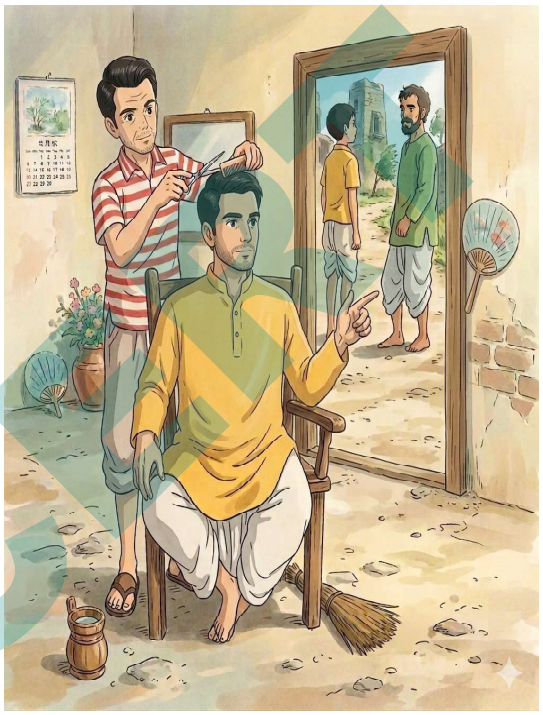
AP SCERT

పఠంతు -- నందంతు

భగవాన్ అస్తి కిమ్?

కశ్చన సజ్జనః కదాచిత్ క్షౌరం కారయితుమ్ క్షౌరాపణం గతవాన్. క్షురకః తు సంభాషణశీలః. అతః తయోః సంభాషణం ప్రవృత్తం బహూన్ విషయాన్ అధికృత్య. అంతే చర్చా భగవద్విషయే ఆరబ్ధా. క్షురకః అవదత్ "భగవాన్ అస్తి ఇత్యత్ర మమ విశ్వాసః నాస్తి."

సజ్జనః. "కిమర్థం తథా వదతి?" ఇతి కుతూహలేన అపృచ్ఛత్

"భగవాన్ కుత్ర అస్తి? కృపయా బహిః గత్వా మార్గే స్థిత్వా సకృత్ సర్వత్ర దృష్టిం ప్రసారయతు. యది భగవాన్ స్యాత్ తర్హి కిం జనాః బుభుక్షయా పీడితాః స్యుః? కిం వ్యాధిభిః గ్రస్తాః స్యుః? న ఖలు? రోగాః, కష్టాని, సమస్యాః చ మహతా ప్రమాణేన లోకే సంతి ఇత్యతః సిద్ధం యత్ భగవాన్ సర్వథా నాస్తి ఇతి". సజ్జనః ప్రత్యుత్తరం కిమపి న అవదత్. యతః సః వాదం అనువర్తయితుం న ఇచ్ఛతి స్మ. క్షౌరకార్యం సమాప్తమ్.

ధనం దత్వా సజ్జనః ఆపణాత్ బహిః ఆగతవాన్. తావతా దీర్ఘమలినకేశః మలినశ్మశ్రుకః చ కశ్చన తేన దృష్టః. తస్య దర్శనాత్ సజ్జనస్య మనసి కశ్చన అంశః స్ఫురితః. సః ఝటితి ఆపణం ప్రవిశ్య క్షురకమ్ అవదత్. "ఆర్య! భవతా కిం జ్ఞాయతే క్షురకః లోకే నాస్తి ఏవ!" ఇతి.

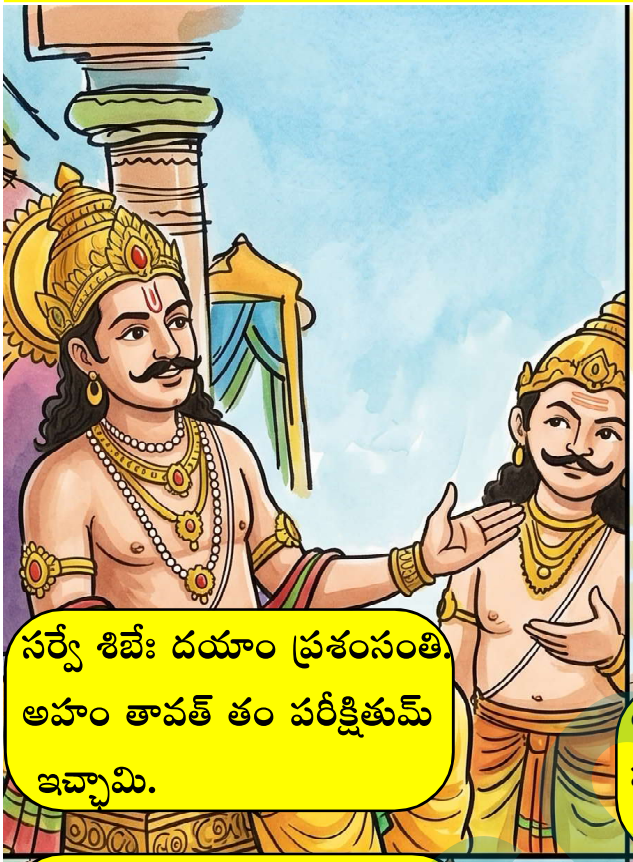
"కిమ్ ఏతత్ వచనం భవతః? క్షురకేణ మయా భవతా సహ సంభాషణం కృతం, చర్చా కృతా, భవతః క్షౌరం చ కృతమ్. ఏవం స్థితే అపి క్షురకః నాస్తి ఇతి భవతః వచనం కథం వా యుక్తమ్? - ఇతి సక్రోధమ్ అపృచ్ఛత్ క్షురకః"

"యది క్షురకః స్యాత్ తర్హి లోకే అకర్తితకేశాః, మలిన కేశాః, అకృతక్షౌరాః ఇత్యాదయః కథమ్ స్యుః? తే సర్వే బహుధా దృశ్యన్తే ఇత్యతః సిద్ధం యత్ క్షురకః నాస్తి ఇతి."

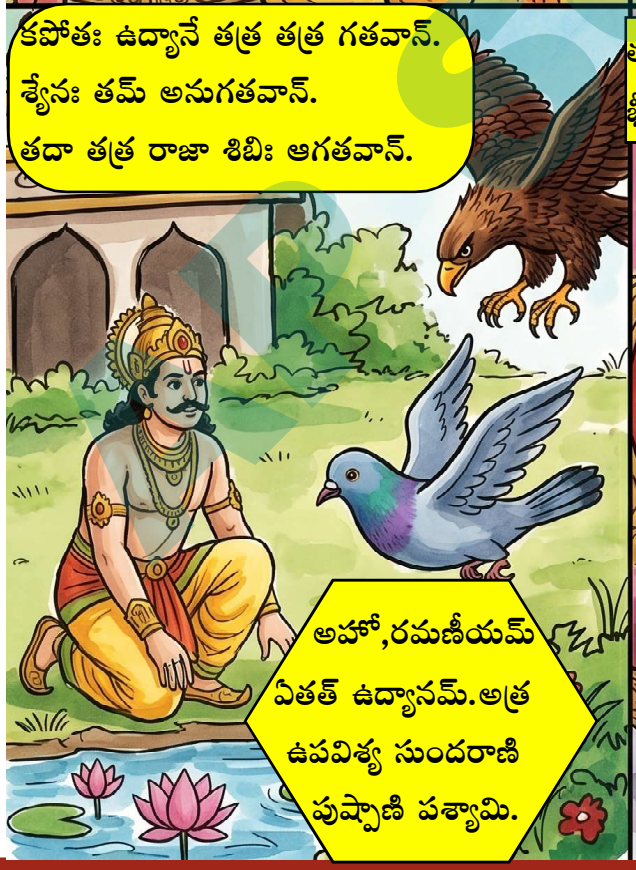
"అసంగతం వచనం భవతః. తే క్షురకస్య సమీపం న గతాః. అతః తే అకృతక్షౌరాః దృశ్యంతే. అత్ర క్షురకస్య కః అపరాధః? ఏతాదృశాత్ తర్కాత్ క్షురకః నాస్తీతి వక్తుం న శక్యతే."

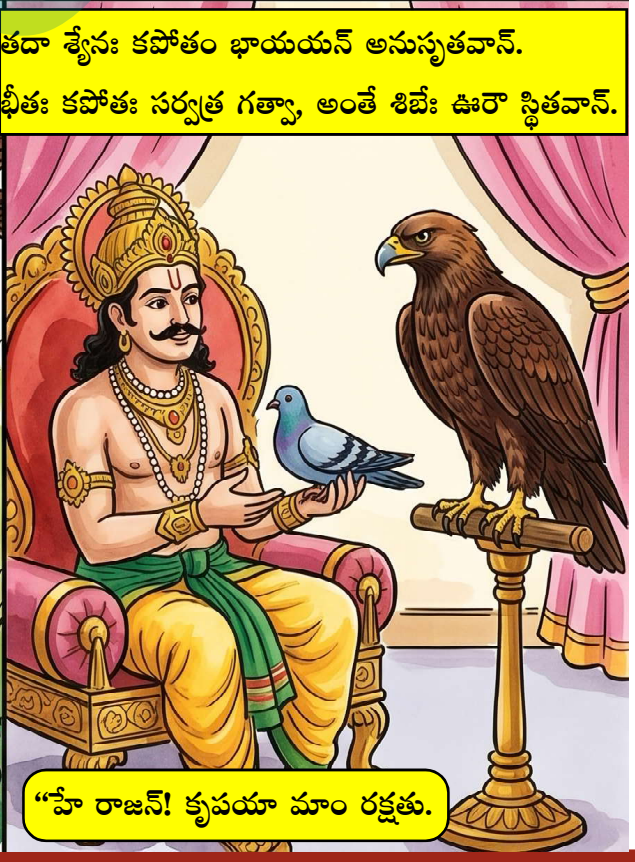
"ఏవం తర్హి అయమేవ న్యాయః భగవతః విషయే అపి యుక్తః. కేచన భగవతః సమీపం న గచ్ఛంతి, తం న పశ్యంతి న స్మరంతి వా. అతః ఏవ తే వ్యాధిదుఃఖాదిభిః పీడితాః భవంతి." ఇతి అవదత్ సజ్జనః.

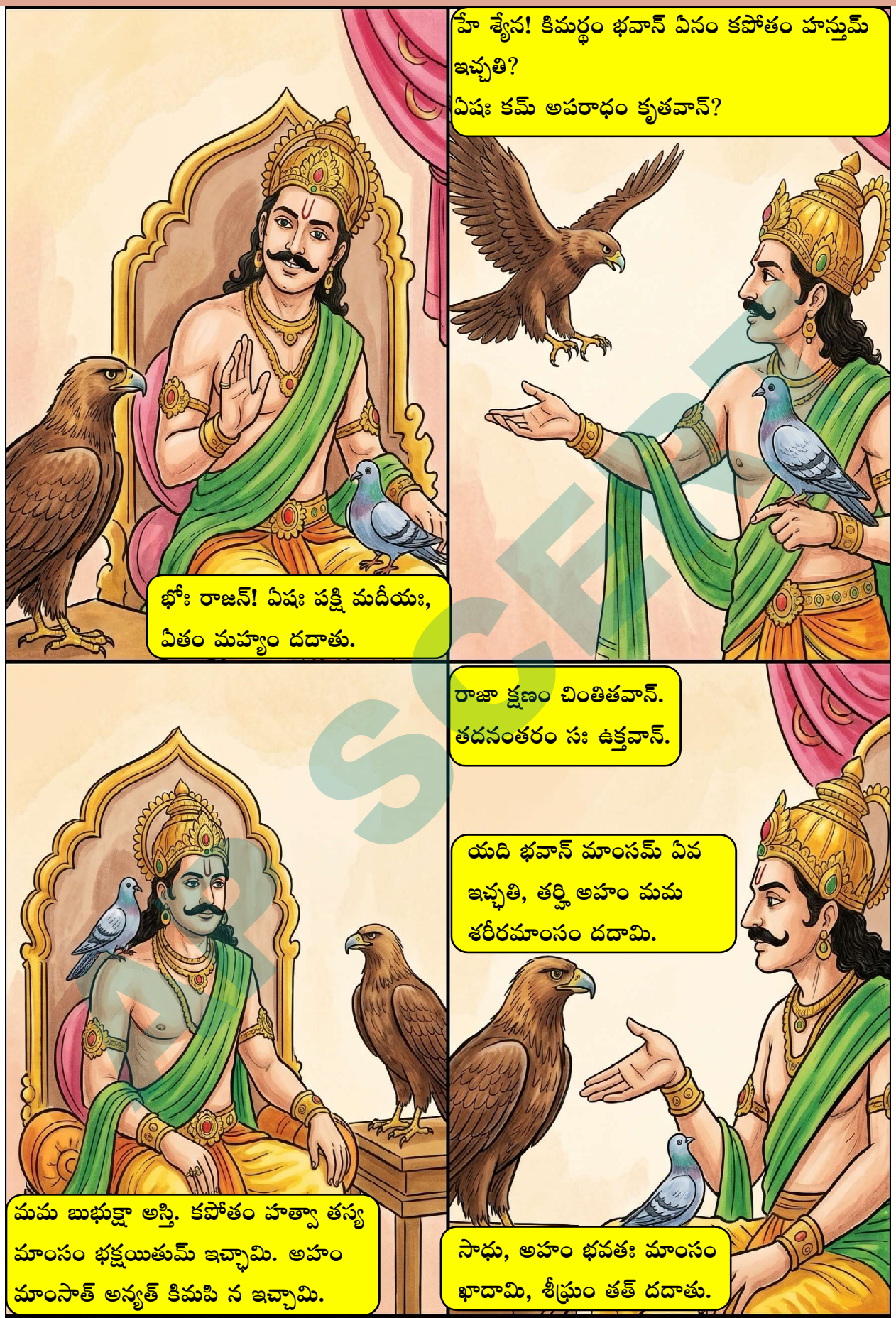
శిబేః త్యాగః

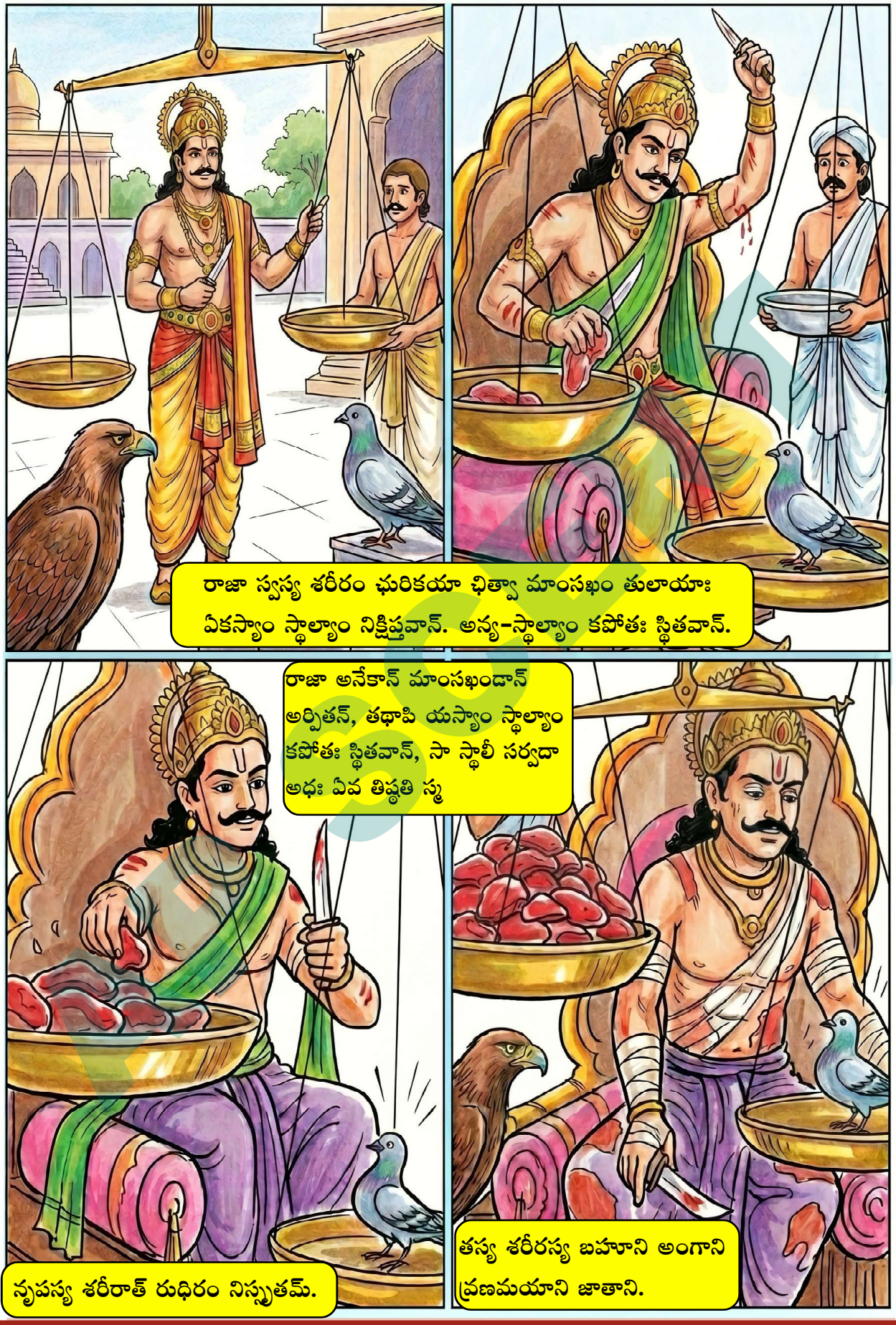

సర్వే శిబేః దయాం ప్రశంసంతి.
అహం తావత్ తం పరీక్షితుమ్ ఇచ్ఛామి.

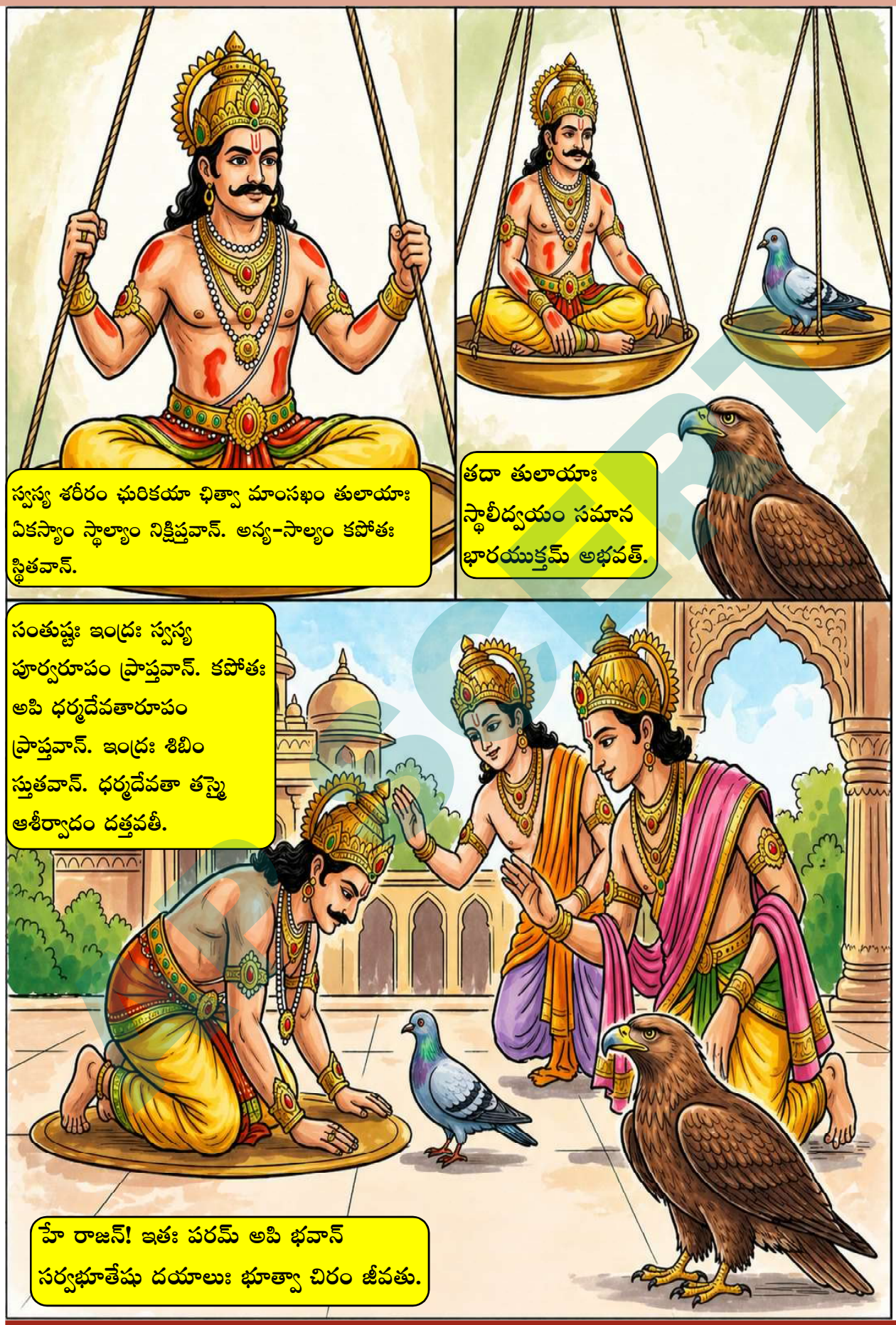

ఇంద్రః శ్యేనస్య రూపం ధృతవాన్.
ధర్మదేవతా తు కపోతస్య వేషం ధృతవతీ.
అహమ్ అధునా శిబేః ఉద్యానం గచ్ఛామి.మమ పురతః ఏషః కపోతః గచ్ఛతు. తం హన్తుమ్ ఇచ్ఛన్ ఇవ అహం క్రూరః భవామి.

కపోతః ఉద్యానే తత్ర తత్ర గతవాన్.
శ్యేనః తమ్ అనుగతవాన్.
తదా తత్ర రాజా శిబిః ఆగతవాన్.
అహో,రమణీయమ్ ఏతత్ ఉద్యానమ్.అత్ర ఉపవిశ్య సుందరాణి పుష్పాణి పశ్యామి.

తదా శ్యేనః కపోతం భాయయన్ అనుసృతవాన్.
భీతః కపోతః సర్వత్ర గత్వా, అంతే శిబేః ఊరౌ స్థితవాన్.
"హే రాజన్! కృపయా మాం రక్షతు.

భోः రాజన్! ఏషः పక్షి మదీయः,
ఏతం మహ్యం దదాతు.
హే శ్యేన! కిమర్థం భవాన్ ఏనం కపోతం హన్తుమ్
ఇచ్ఛతి?
ఏషः కమ్ అపరాధం కృతవాన్?
రాజా క్షణం చింతితవాన్.
తదనంతరం సः ఉక్తవాన్.
మమ బుభుక్షా అస్తి. కపోతం హత్వా తస్య
మాంసం భక్షయితుమ్ ఇచ్ఛామి. అహం
మాంసాత్ అన్యత్ కిమపి న ఇచ్ఛామి.
యది భవాన్ మాంసమ్ ఏవ
ఇచ్ఛతి, తర్హి అహం మమ
శరీరమాంసం దదామి.
సాధు, అహం భవతः మాంసం
ఖాదామి, శీఘ్రం తత్ దదాతు.

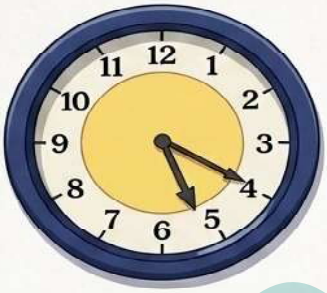

రాజా స్వస్య శరీరం ఛురికయా ఛిత్వా మాంసఖం తులాయాః ఏకస్యాం స్థాల్యాం నిక్షిప్తవాన్. అన్య-స్థాల్యాం కపోతః స్థితవాన్.
రాజా అనేకాన్ మాంసఖండాన్ అర్పితన్, తథాపి యస్యాం స్థాల్యాం కపోతః స్థితవాన్, సా స్థాలీ సర్వదా అధఃఏవ తిష్ఠతి స్మ
నృపస్య శరీరాత్ రుధిరం నిస్సృతమ్.
తస్య శరీరస్య బహూని అంగాని వ్రణమయాని జాతాని.

స్వస్య శరీరం ఛురికయా ఛిత్వా మాంసఖం తులాయాః ఏకస్యాం స్థాల్యాం నిక్షిప్తవాన్. అన్య-సాల్యం కపోతః స్థితవాన్.
తదా తులాయాః స్థాలీద్వయం సమాన భారయుక్తమ్ అభవత్.
సంతుష్టః ఇంద్రః స్వస్య పూర్వరూపం ప్రాప్తవాన్. కపోతః అపి ధర్మదేవతారూపం ప్రాప్తవాన్. ఇంద్రః శిబిం స్తుతవాన్. ధర్మదేవతా తస్మై ఆశీర్వాదం దత్తవతీ.
హే రాజన్! ఇతః పరమ్ అపి భవాన్ సర్వభూతేషు దయాలుః భూత్వా చిరం జీవతు.

ఊ. అధః దత్తాః సంఖ్యాః కోష్ఠకే అన్విష్య వర్తులేన అంకయంతు.

1. ఏకవింశతిః, 2.పంచత్రింశత్, 3. అష్టషష్టిః,4. త్రినవతిః,5. షట్చత్వారింశత్

1	18	11	85	25	12	41	9	31	21	49
86	8	35	10	19	3	68	35	42	4	75
39	26	40	45	36	72	24	7	73	93	43
87	46	74	5	20	63	71	44	74	27	33

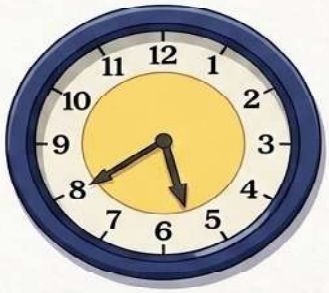
5.20 – వింశత్యధికపంచవాదనం

5.25 – పంచవింశత్యధికపంచవాదనం

5.35 –పంచత్రింశంత్యధికపంచవాదనం

5.40 –చత్వారింశదధికపంచవాదనం

6.20 .....

7.25 .....

ASCERT

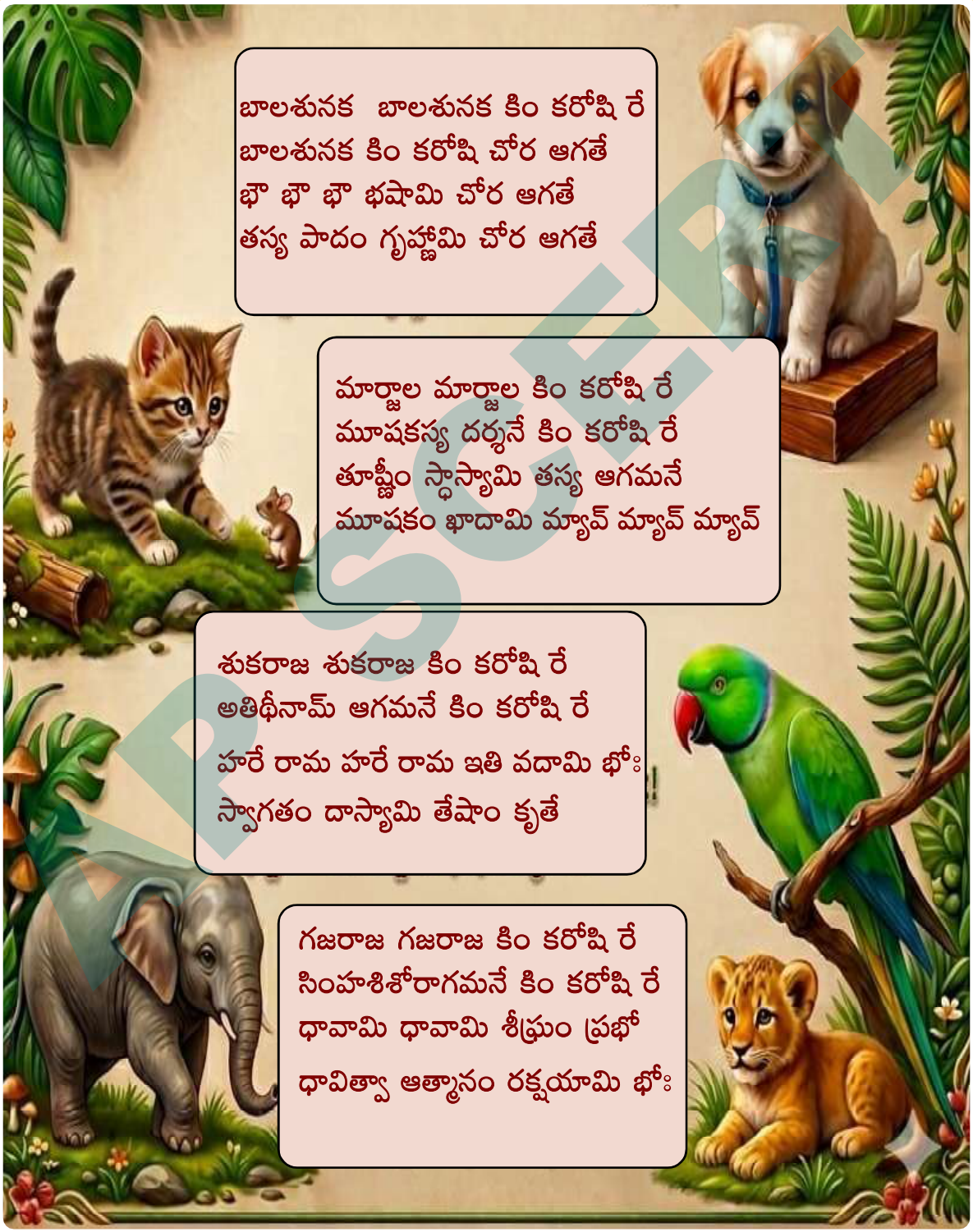
8.35 ..... 9.40 .....

వింశత్యధికద్వివాదనం = ...

పంచవింశత్యధికఅష్టవాదనం = ...

AP SCERT

బాలశునక

బాలశునక బాలశునక కిం కరోషి రే
బాలశునక కిం కరోషి చోర ఆగతే
భౌ భౌ భౌ భషామి చోర ఆగతే
తస్య పాదం గృహ్ణామి చోర ఆగతే

మార్జాల మార్జాల కిం కరోషి రే
మూషకస్య దర్శనే కిం కరోషి రే
తూష్ణీం స్థాస్యామి తస్య ఆగమనే
మూషకం ఖాదామి మ్యావ్ మ్యావ్ మ్యావ్

శుకరాజ శుకరాజ కిం కరోషి రే
అతిథీనామ్ ఆగమనే కిం కరోషి రే
హరే రామ హరే రామ ఇతి వదామి భోః
స్వాగతం దాస్యామి తేషాం కృతే

గజరాజ గజరాజ కిం కరోషి రే
సింహశిశోరాగమనే కిం కరోషి రే
ధావామి ధావామి శీఘ్రం ప్రభో
ధావిత్వా ఆత్మానం రక్షయామి భోః

APSCERT

భారతమేకమ్

మామకమేకం భారతమ్
మామకమేకం భారతమ్
మహనీయమ్ ఆదరణీయమ్
మామకమేకం భారతమ్

వ్యక్తిః భిన్నా, జాతిః భిన్నా
భాషా భిన్నా వేషో భిన్నః
పరం మామకమేకం భారతమ్
పరం మామకమేకం భారతమ్

ధర్మో భిన్నః దేవో భిన్నః
కలా తు భిన్నా, శైలీ భిన్నా
పరం మామకమేకం భారతమ్
పరం మామకమేకం భారతమ్

అస్య వర్ధనం మమ కార్యమ్
అస్య సమృద్ధిః మమ ధ్యేయా

© NCERT

శబ్దాః

అకారాంతః పుంలింగో కృష్ణశబ్దః - కృష్ణుడు.

	ఏకవచనమ్	ద్వివచనమ్	బహువచనమ్
ప్రథమా విభక్తిః	కృష్ణః	కృష్ణౌ	కృష్ణాః
సంబోధనప్రథమా విభక్తిః	హే కృష్ణ	హే కృష్ణౌ	హే కృష్ణాః
ద్వితీయా విభక్తిః	కృష్ణమ్	కృష్ణౌ	కృష్ణాన్
తృతీయా విభక్తిః	కృష్ణేన	కృష్ణాభ్యామ్	కృష్ణైః
చతుర్థీ విభక్తిః	కృష్ణాయ	కృష్ణాభ్యామ్	కృష్ణేభ్యః
పంచమీ విభక్తిః	కృష్ణాత్	కృష్ణాభ్యామ్	కృష్ణేభ్యః
షష్ఠీ విభక్తిః	కృష్ణస్య	కృష్ణయోః	కృష్ణానామ్
సప్తమీ విభక్తిః	కృష్ణే	కృష్ణయోః	కృష్ణేషు

ఏవం రామః, గోవిన్దః, ముకున్దః, శివః, నిలయః, వృక్షః ఇత్యాదయః.

ఆకారాంతః స్త్రీలింగో సీతాశబ్దః - సీత

	ఏకవచనమ్	ద్వివచనమ్	బహువచనమ్
ప్రథమా విభక్తిః	సీతా	సీతే	సీతాః
సంబోధనప్రథమా విభక్తిః	హే సీతే	హే సీతే	హే సీతాః
ద్వితీయా విభక్తిః	సీతామ్	సీతే	సీతాః
తృతీయా విభక్తిః	సీతయా	సీతాభ్యామ్	సీతాభిః
చతుర్థీ విభక్తిః	సీతాయై	సీతాభ్యామ్	సీతాభ్యః
పంచమీ విభక్తిః	సీతాయాః	సీతాభ్యామ్	సీతాభ్యః
షష్ఠీ విభక్తిః	సీతాయాః	సీతయోః	సీతానామ్
సప్తమీ విభక్తిః	సీతాయామ్	సీతయోః	సీతాసు

ఏవం రమా, భామా, పద్మా ఇత్యాదయః

APSCERT

ఈకారాంతః స్త్రీలింగో గౌరీశబ్దః - పార్వతి

	ఏకవచనమ్	ద్వివచనమ్	బహువచనమ్
ప్రథమా విభక్తిః	గౌరీ	గౌర్యౌ	గౌర్యః
సంబోధనప్రథమా విభక్తిః	హే గౌరి	హే గౌర్యౌ	హే గౌర్యః
ద్వితీయా విభక్తిః	గౌరీమ్	గౌర్యౌ	గౌరీః
తృతీయా విభక్తిః	గౌర్యా	గౌరీభ్యామ్	గౌరీభిః
చతుర్థీ విభక్తిః	గౌర్యై	గౌరీభ్యామ్	గౌరీభ్యః
పంచమీ విభక్తిః	గౌర్యాః	గౌరీభ్యామ్	గౌరీభ్యః
షష్ఠీ విభక్తిః	గౌర్యాః	గౌర్యోః	గౌరీణామ్
సప్తమీ విభక్తిః	గౌర్యామ్	గౌర్యోః	గౌరీషు

ఏవం వాణీ, నదీ ఇత్యాదయః.

అకారాంతః నపుంసకలింగో యానశబ్దః - వాహనం

	ఏకవచనమ్	ద్వివచనమ్	బహువచనమ్
ప్రథమా విభక్తిః	యానమ్	యానే	యానాని
సంబోధనప్రథమా విభక్తిః	హే యాన	హే యానే	హే యానాని
ద్వితీయా విభక్తిః	యానమ్	యానే	యానాని
తృతీయా విభక్తిః	యానేన	యానాభ్యామ్	యానైః
చతుర్థీ విభక్తిః	యానాయ	యానాభ్యామ్	యానేభ్యః
పంచమీ విభక్తిః	యానాత్	యానాభ్యామ్	యానేభ్యః
షష్ఠీ విభక్తిః	యానస్య	యానయోః	యానానామ్
సప్తమీ విభక్తిః	యానే	యానయోః	యానేషు

ఏవం ధనమ్, వనమ్, ఫలమ్, జ్ఞానమ్ ఇత్యాదయః.

AP SCERT

ధాతవః

1. భూ-సత్తాయాం

వర్తమానే లట్ (వర్తమాన కాలం)

	ఏకవచనమ్	ద్వివచనమ్	బహువచనమ్
ప్రథమపురుషః	భవతి	భవతః	భవంతి
మధ్యమపురుషః	భవసి	భవథః	భవథ
ఉత్తమపురుషః	భవామి	భవావః	భవామః

భవిష్యతి లృట్ (భవిష్యత్ కాలం)

	ఏకవచనమ్	ద్వివచనమ్	బహువచనమ్
ప్రథమపురుషః	భవిష్యతి	భవిష్యతః	భవిష్యంతి
మధ్యమపురుషః	భవిష్యసి	భవిష్యథః	భవిష్యథ
ఉత్తమపురుషః	భవిష్యామి	భవిష్యావః	భవిష్యామః

అనద్యతనభూతే లఙ్ (భూత కాలం)

	ఏకవచనమ్	ద్వివచనమ్	బహువచనమ్
ప్రథమపురుషః	అభవత్	అభవతామ్	అభవన్
మధ్యమపురుషః	అభవః	అభవతమ్	అభవత
ఉత్తమపురుషః	అభవమ్	అభవావ	అభవామ

విధ్యర్థేషు, ఆశిషి చ లోట్ (విధి, ఆశీర్వచనం మొ॥)

	ఏకవచమ్	ద్వివచనమ్	బహువచనమ్
ప్రథమపురుషః	భవతు భవతాత్	భవతామ్	భవంతు
మధ్యమపురుషః	భవ భవతాత్	భవతమ్	భవత
ఉత్తమపురుషః	భవాని	భవావ	భవామ

AP SCERT

2. గమ్లృ-గతౌ

వర్తమానే లట్ (వర్తమానకాలం)

	ఏకవచనమ్	ద్వివచనమ్	బహువచనమ్
ప్రథమపురుషః	గచ్ఛతి	గచ్ఛతః	గచ్ఛంతి
మధ్యమపురుషః	గచ్ఛసి	గచ్ఛథః	గచ్ఛథ
ఉత్తమపురుషః	గచ్ఛామి	గచ్ఛావః	గచ్ఛామః

భవిష్యతి లృట్ (భవిష్యత్ కాలం)

	ఏకవచనమ్	ద్వివచనమ్	బహువచనమ్
ప్రథమపురుషః	గమిష్యతి	గమిష్యతః	గమిష్యంతి
మధ్యమపురుషః	గమిష్యసి	గమిష్యథః	గమిష్యథ
ఉత్తమపురుషః	గమిష్యామి	గమిష్యావః	గమిష్యామః

అనద్యతనభూతే లఙ్ (భూత కాలం)

	ఏకవచనమ్	ద్వివచనమ్	బహువచనమ్
ప్రథమపురుషః	అగచ్ఛత్	అగచ్ఛతామ్	అగచ్ఛన్
మధ్యమపురుషః	అగచ్ఛః	అగచ్ఛతమ్	అగచ్ఛత
ఉత్తమపురుషః	అగచ్ఛమ్	అగచ్ఛావ	అగచ్ఛామ

విధ్యర్థేషు, ఆశిషి చ లోట్ (విధి, ఆశీర్వచనం మొ॥)

	ఏకవచనమ్	ద్వివచనమ్	బహువచనమ్
ప్రథమపురుషః	గచ్ఛతు గచ్ఛతాత్	గచ్ఛతామ్	గచ్ఛంతు
మధ్యమపురుషః	గచ్ఛ గచ్ఛతాత్	గచ్ఛతమ్	గచ్ఛత
ఉత్తమపురుషః	గచ్ఛాని	గచ్ఛావ	గచ్ఛామ

APSCERT

3. లిఖ – లేఖనే

వర్తమానే లట్ (వర్తమాన కాలం)

	ఏకవచనమ్	ద్వివచనమ్	బహువచనమ్
ప్రథమపురుషః	లిఖతి	లిఖతః	లిఖంతి
మధ్యమపురుషః	లిఖసి	లిఖథః	లిఖథ
ఉత్తమపురుషః	లిఖామి	లిఖావః	లిఖామః

భవిష్యతి లృట్ (భవిష్యత్ కాలం)

	ఏకవచనమ్	ద్వివచనమ్	బహువచనమ్
ప్రథమపురుషః	లేఖిష్యతి	లేఖిష్యతః	లేఖిష్యంతి
మధ్యమపురుషః	లేఖిష్యసి	లేఖిష్యథః	లేఖిష్యథ
ఉత్తమపురుషః	లేఖిష్యామి	లేఖిష్యావః	లేఖిష్యామః

అనద్యతనభూతే లఙ్ (భూత కాలం)

	ఏకవచనమ్	ద్వివచనమ్	బహువచనమ్
ప్రథమపురుషః	అలిఖత్	అలిఖతాం	అలిఖన్
మధ్యమపురుషః	అలిఖః	అలిఖతమ్	అలిఖత
ఉత్తమపురుషః	అలిఖమ్	అలిఖావ	అలిఖామ

విధ్యర్థేషు, ఆశిషి చ లోట్ (విధి, ఆశీర్వచనం మొ॥)

	ఏకవచనమ్	ద్వివచనమ్	బహువచనమ్
ప్రథమపురుషః	లిఖతు లిఖతాత్	లిఖతామ్	లిఖంతు
మధ్యమపురుషః	లిఖ లిఖతాత్	లిఖతమ్	లిఖత
ఉత్తమపురుషః	లిఖాని	లిఖావ	లిఖామ

AP SCERT

4. పఠ - పఠనే

వర్తమానే లట్ (వర్తమాన కాలం)

	ఏకవచనమ్	ద్వివచనమ్	బహువచనమ్
ప్రథమపురుషః	పఠతి	పఠతః	పఠంతి
మధ్యమపురుషః	పఠసి	పఠథః	పఠథ
ఉత్తమపురుషః	పఠామి	పఠావః	పఠామః

భవిష్యతి లృట్ (భవిష్యత్ కాలం)

	ఏకవచనమ్	ద్వివచనమ్	బహువచనమ్
ప్రథమపురుషః	పఠిష్యతి	పఠిష్యతః	పఠిష్యంతి
మధ్యమపురుషః	పఠిష్యసి	పఠిష్యథః	పఠిష్యథ
ఉత్తమపురుషః	పఠిష్యామి	పఠిష్యావః	పఠిష్యామః

అనద్యతనభూతే లఙ్ (భూత కాలం)

	ఏకవచనమ్	ద్వివచనమ్	బహువచనమ్
ప్రథమపురుషః	అపఠత్	అపఠతామ్	అపఠన్
మధ్యమపురుషః	అపఠః	అపఠతమ్	అపఠత
ఉత్తమపురుషః	అపఠమ్	అపఠావ	అపఠామ

విధ్యర్థేషు, ఆశిషి చ లోట్ (విధి, ఆశీర్వచనం మొ॥)

	ఏకవచనమ్	ద్వివచనమ్	బహువచనమ్
ప్రథమపురుషః	పఠతు పఠతాత్ }	పఠతాం	పఠంతు
మధ్యమపురుషః	పఠ పఠతాత్ }	పఠతం	పఠత
ఉత్తమపురుషః	పఠాని	పఠావ	పఠామ

APSCERT

5. ఖాదృ – భక్షణే

వర్తమానే లట్ (వర్తమాన కాలం)

	ఏకవచనమ్	ద్వివచనమ్	బహువచనమ్
ప్రథమపురుషః	ఖాదతి	ఖాదతః	ఖాదంతి
మధ్యమపురుషః	ఖాదసి	ఖాదథః	ఖాదథ
ఉత్తమపురుషః	ఖాదామి	ఖాదావః	ఖాదామః

భవిష్యతి లృట్ (భవిష్యత్ కాలం)

	ఏకవచనమ్	ద్వివచనమ్	బహువచనమ్
ప్రథమపురుషః	ఖాదిష్యతి	ఖాదిష్యతః	ఖాదిష్యంతి
మధ్యమపురుషః	ఖాదిష్యసి	ఖాదిష్యథః	ఖాదిష్యథ
ఉత్తమపురుషః	ఖాదిష్యామి	ఖాదిష్యావః	ఖాదిష్యామః

అనద్యతనభూతే లఙ్ (భూత కాలం)

	ఏకవచనమ్	ద్వివచనమ్	బహువచనమ్
ప్రథమపురుషః	అఖాదత్	అఖాదతామ్	అఖాదన్
మధ్యమపురుషః	అఖాదః	అఖాదతమ్	అఖాదత
ఉత్తమపురుషః	అఖాదమ్	అఖాదావ	అఖాదామ

విధ్యర్థేషు, ఆశిషి చ లోట్ (విధి, ఆశీర్వచనం మొ॥)

	ఏకవచనమ్	ద్వివచనమ్	బహువచనమ్
ప్రథమపురుషః	ఖాదతు ఖాదతాత్	ఖాదతామ్	ఖాదంతు
మధ్యమపురుషః	ఖాద ఖాదతాత్	ఖాదతమ్	ఖాదత
ఉత్తమపురుషః	ఖాదాని	ఖాదావ	ఖాదామ

AP SCERT

6. పా-పానే

వర్తమానే లట్ (వర్తమాన కాలం)

	ఏకవచనమ్	ద్వివచనమ్	బహువచనమ్
ప్రథమపురుషః	పిబతి	పిబతః	పిబంతి
మధ్యమపురుషః	పిబసి	పిబథః	పిబథ
ఉత్తమపురుషః	పిబామి	పిబావః	పిబామః

భవిష్యతి లృట్ (భవిష్యత్ కాలం)

	ఏకవచనమ్	ద్వివచనమ్	బహువచనమ్
ప్రథమపురుషః	పాస్యతి	పాస్యతః	పాస్యంతి
మధ్యమపురుషః	పాస్యసి	పాస్యథః	పాస్యథ
ఉత్తమపురుషః	పాస్యామి	పాస్యావః	పాస్యామః

అనద్యతనభూతే లఙ్ (భూత కాలం)

	ఏకవచనమ్	ద్వివచనమ్	బహువచనమ్
ప్రథమపురుషః	అపిబత్	అపిబతామ్	అపిబన్
మధ్యమపురుషః	అపిబః	అపిబతమ్	అపిబత
ఉత్తమపురుషః	అపిబమ్	అపిబావ	అపిబామ

విధ్యర్థేషు, ఆశిషి చ లోట్ (విధి, ఆశీర్వచనం మొ॥)

	ఏకవచనమ్	ద్వివచనమ్	బహువచనమ్
ప్రథమపురుషః	పిబతు పిబతాత్	పిబతామ్	పిబంతు
మధ్యమపురుషః	పిబ పిబతాత్	పిబతమ్	పిబత
ఉత్తమపురుషః	పిబాని	పిబావ	పిబామ

APSCERT

7. డు కృఞ్ - కరణే

వర్తమానే లట్ (వర్తమానకాలం)

	ఏకవచనమ్	ద్వివచనమ్	బహువచనమ్
ప్రథమపురుషః	కరోతి	కురుతః	కుర్వంతి
మధ్యమపురుషః	కరోషి	కురుథః	కురుథ
ఉత్తమపురుషః	కరోమి	కుర్వః	కుర్మః

భవిష్యతి లృట్ (భవిష్యత్ కాలం)

	ఏకవచనమ్	ద్వివచనమ్	బహువచనమ్
ప్రథమపురుషః	కరిష్యతి	కరిష్యతః	కరిష్యంతి
మధ్యమపురుషః	కరిష్యసి	కరిష్యథః	కరిష్యథ
ఉత్తమపురుషః	కరిష్యామి	కరిష్యావః	కరిష్యామః

అనద్యతనభూతే లఙ్ (భూత కాలం)

	ఏకవచనమ్	ద్వివచనమ్	బహువచనమ్
ప్రథమపురుషః	అకరోత్	అకురుతామ్	అకుర్వన్
మధ్యమపురుషః	అకరోః	అకురుతమ్	అకురుత
ఉత్తమపురుషః	అకరవమ్	అకరవావ	అకరవామ

విధ్యర్థేషు, ఆశిషి చ లోట్ (విధి, ఆశీర్వచనం మొ॥)

	ఏకవచనమ్	ద్వివచనమ్	బహువచనమ్
ప్రథమపురుషః	కరోతు కురుతాత్	కురుతాం	కుర్వంతు
మధ్యమపురుషః	కురు కురుతాత్	కురుతం	కురుత
ఉత్తమపురుషః	కరవాణి	కరవావ	కరవామ

AP SCERT

సంయుక్తాక్షరాణి

అధ దత్తాని ధ్యానేన పశ్యంతు. తేషాం యోజనమ్ అవగచ్ఛంతు. ఉచ్చారయంతు.

क् + क् = क्क् + उ =क्कु - कुक्कुटः

क् + क = क्क = क्क - कुक्कुटः

ङ् + क = ङ्क = अङ्कुरः

र् + क = र्क = अर्कः

त् + ख = त्ख = उत्खननम्

ग् + ग = ग्ग = गुग्गुलः

ङ् + ग = ङ्ग = अङ्गुली

ङ् + ग = ङ्ग = खड्गः

र् + ग = र्ग = मार्गः

ङ् + घ = ङ्घ = सङ्घः

र् + घ = र्घ = महार्घः

च् + च = च्च = उच्चैः

ञ् + च = ञ्च = आकुञ्चनम्

र् + च = र्च = अर्चकः

च् + छ = च्छ = इच्छा

ञ् + छ = ञ्छ = वाञ्छा

र् + छ = र्छ = मूर्छा

ज् + ज = ज्ज = सज्जः

ञ् +ज = ञ्ज = अञ्जनम्

ब् + ज = ब्ज = कुब्जा

र् + ज = र्ज = गर्जनम्

ज् + ञ = ज्ञ = ज्ञानम्

ण् + ट = ण्ट = घण्टा

प् + ट = प्ट = आप्टे

ष् + ट = ष्ट = यष्टिः

ण् + ठ = ण्ठ = उत्कण्ठा

ष् + ठ = ष्ठ = षष्ठः

ड् + ड = ड्ड = उड्डयनम्

ण् + ड = ण्ड = गण्डः

ण् + ण = ण्ण = विषण्णः

र् + ण = र्ण = ऊर्णम्

ष् + ण = ष्ण = उष्णम्

क् + त = क्त = सूक्तिः

त् + त = त्त = उत्तमः

न् + त = न्त = वृन्तम्

प् + त = प्त = सप्ताहः

AP SCERT

र् + त = र्त = गर्तः
स् + त = स्त = पुस्तकम्

त् + थ = त्थ = उत्थानम्
न् + थ = न्थ = मन्थनम्
र् + थ = र्थ = अर्थः
स् + थ = स्थ = संस्थानम्

द् + द = द्द = उद्दम
न् + द = न्द = चन्दनम्
ब् + द = ब्द = अब्दः

ग् + ध = ग्ध = दुग्धम्
द् + ध = द्ध = शुद्धः
न् + ध = न्ध = सुगन्धः
ब् + ध = ब्ध = क्षुब्धः
र् + ध = र्ध = अर्धम्

क् + न = क्न = शक्नोति
त् + न = त्न = रत्नम्
ध् + न = ध्न = बध्नाति
न् + न = न्न = अन्नम्
स् + न = स्न = स्नानम्
ह् + न = ह्न = चिह्नम्

ट् + प = ट्प = षट्पदः
त् + प = त्प = उत्पलः
प् + प = प्प = पिप्पली
स् + प = स्प = स्पन्दनम्

ल् + फ = ल्फ = गुल्फः
स् + फ = स्फ = स्फटिकम्

म् + ब = म्ब = अम्बरम्
र् + ब = र्ब = दुर्बलः

ग् + भ = ग्भ = प्राग्भवनम्
द् + भ = द्भ = सद्भावना
म् + भ = म्भ = स्तम्भः
ल् + भ = ल्भ = प्रगल्भः

न् + म = न्म = जन्म
त् + म = त्म = आत्मा
श् + म = श्म = अश्म
स् + म = स्म = अस्मिता

क् + य = क्य = वाक्यम्
ख् + य = ख्य = आख्या
ग् + य = ग्य = भाग्यम्
च् + य = च्य = वाच्यम्

AP SCERT

ठ् + य = ठ्य = पाठ्यम्

त् + य = त्य = सत्यम्

द् + य = द्य = अद्य

न् + य = न्य = अन्यः

भ् + य = भ्य = आरभ्य

व् + य = व्य = काव्यम्

ह् + य = ह्य = ऐतिह्यम्

क् + र = क्र = चक्रम्

ग् + र = ग्र = अग्रम्

त् + र = त्र = छत्रम्

द् + र = द्र = निद्रा

ब् + र = ब्र = ब्रह्म

स् + र = स्र = सहस्रम्

ह् + र = ह्र = ह्रदः

क् + ल = क्ल = शुक्लः

प् + ल = प्ल = प्लवनम्

म् + ल = म्ल = आम्लम्

श् + ल = श्ल = श्लाघ्यम्

ह् + ल = ह्ल = आह्लादः

क् + व = क्व = पक्वम्

त् + व = त्व = सत्वरम्

द् + व = द्व = द्वारम्

र् + व = र्व = गर्वः

श् + व = श्व = अश्वः

क् + ष = क्ष = कक्षा

क् + स = क्स = वाक्सारः

त् + स = त्स = उत्साहः

प् + स = प्स = जुगुप्सा

र् + ह = र्ह = तर्हि

AP SCERT

పదకోశః

అ

అంగీకృతవాన్ – ఒప్పుకున్నాడు
అకుంఠిత – మొక్కవోని
అత ఏవ – అందువలననే
అతీవ సరలా – చాలా సులభమైనది
అత్ర+ఏవ-అత్రైవ – ఇక్కడనే
అత్రాంతరే – ఈలోగా
అద్య – నేడు / ఈనాడు
అద్యతనకార్యమ్ – నేటిపని
అధ్యాపకాః – ఉపాధ్యాయులు
అనంతరం – తరువాత
అనల్పసేవాం – అధికమైన సేవను
అనురాగః – ప్రేమ
అనేకాన్ – అనేకములైన
అపరాజితాం – ఓడిపోనిదిగా
అపహృతవాన్ – దొంగిలించాడు
అపహృత్య – దొంగిలించి
అబలా – బలం లేనిది
అభ్యర్థినః – అభ్యర్థులు
అమృతమధురా – అమృతం వలె తియ్యనైనది
అమృతవాణీ – అమృతం వలె తియ్యని భాష
అయం – ఇతడు
అలభంత – పొందిరి
అల్పమూల్యేన – తక్కువ వెలతో
అవశిష్టాన్ – మిగిలిన వారిని
అవశ్యం – తప్పనిసరిగా
అస్మాకం – మా యొక్క/ మన యొక్క
అస్మాన్ – మమ్ములను/ మనలను
అహం – నేను
అహర్నిశం – రాత్రింబవళ్ళు

ఆ

ఆగతవాన్ – వచ్చాను / వచ్చాడు
ఆదర్శపౌరాః – ఆదర్శవంతులైన పౌరులుగా
ఆనీయ – తెచ్చి
ఆమ్ – అవును
ఆరభ్య – మొదలుపెట్టి
ఆరుహ్య – ఎక్కి
ఆరోగ్యసూత్రాణి – ఆరోగ్యానికై పాటించవలసిన నియమాలు
ఆసన్న – దగ్గరపడిన/చేరువగా ఉన్న
ఆహూయ – పిలిచి

ఇ

ఇతః – ఇక్కడ నుండి
ఇతి – అని
ఇత్యాది – మొదలైన
ఇదానీం – ఇప్పుడు

ఉ

ఉక్త్వా – చెప్పి
ఉత్తమభాషణేన – చక్కగా మాట్లాడటం-చేత
ఉత్తమానాం – ఉత్తముల యొక్క
ఉదారచరితానామ్ – గొప్పచరిత్ర కల-వారికి
ఉద్యమేన – ప్రయత్నంచేత
ఉపయుజ్య – ఉపయోగించి
ఉషిత్వా – గడిపి/ఉండి

ఋ

ఋజువర్తనాః – నిజాయితీపరులు

ఏ

ఏకస్య – ఒకని యొక్క
ఏతాదృశ – ఇటువంటి
ఏవం – ఈవిధంగా

ఐ

ఐకమత్యేన – ఐకమత్యంతో

APSCERT

క

కంచన – ఒకానొకడిని
కంపమానః – వణుకుతున్నవాడై
కక్ష్యాయాః – తరగతిగదియొక్క/ తరగతిగదికి
కథం – ఎట్లు?
కదా – ఎప్పుడు?
కరణీయమ్ – చెయ్యవలెను
కర్తుం – చేయుటకు
కర్మకరాః – పనివారు
కర్మదీపికా – మంచి-చెడు పనులను గురించి బోధించునది
కలహః – గొడవ
కవికులగురు – కవులకు గురువైన
కష్టం – కష్టాన్ని
కస్మై – ఎవరి కొరకు
కస్యచన – ఒకానొక
కార్యే – పనియందు
కిం – ఏమి?
కుత్ర – ఎక్కడ?
కుపితః – కోపించినవాడు
కురుక్షేత్ర-సమరాంగణగీతా – కురుక్షేత్ర యుద్ధంలో బోధించబడిన (పాడబడిన) గీత
కులదేవతాయాః – వంశ పరంపరగా ఆరాధించే దేవత యొక్క
కృతవత్యై – చేసిన దాని కొరకు
కృత్వా – చేసి
కృషితో – వ్యవసాయం వల్ల
కేంద్రస్య – కేంద్రం యొక్క
కౌరవ పాండవ-సంగరమథితా – కౌరవ పాండవుల యుద్ధంలో చిలుకబడినదైన
క్లిష్టా – కష్టమైనది
క్షమా – ఓర్పు
క్షాళనం – ఉతుకుట

ఖ

ఖలు – కదా!

గ

గచ్ఛతు – వెళ్ళుము
గణనా – లెక్కించటం
గమన+ఆగమన (గమనాగమన) – రాకపోకల నిమిత్తం/ వచ్చిపోవుట కొరకు
గరుడగమన – గరుడునిపై సంచరించువాడా!
గౌరవం – గౌరవమును

చ

చ – మరియు
చంచ్వా – పక్షిముక్కుతో
చతుర్వాదనాత్ – నాలుగు గంటల నుండి
చయనం – ఎంపిక
చలవాణీ – సెల్‌ఫోన్
చింతయిత్వా – ఆలోచించి
చింతితవాన్ – ఆలోచించాడు
చోరితవాన్ – దొంగిలించాడు
ఛాత్రాః – విద్యార్థులు
ఛాత్రావాసే – విద్యార్థి వసతిగృహము నందు

జ

జననీజనకౌ ఇవ – తల్లిదండ్రుల వలె
జపతో – జపమువలన
జాగరత – జాగ్రత్తవలన
జితవతీ – జయించింది
జీవనే – జీవితము నందు
జ్ఞాతవాన్ – తెలుసుకున్నాడు
జ్ఞాత్వా – తెలుసుకొని
జేష్యంతి – జయింపగలరు
జ్యేష్ఠేషు – పెద్దలయందు

ట

టిట్టిభః – మగ లకుముకి పిట్ట
టిట్టిభీ – ఆడ లకుముకి పిట్ట

APSCERT

త

తం – దానిని/అతనిని
తత్ – అది/ దానిని
తత్ర – అక్కడ
తథా – ఆ విధంగా
తథాపి – అయినప్పటికీ
తథావా – అలాగా / అటులనా
తదా – అప్పుడు
తరుణం – యువకుని
తస్మై – అతని కొరకు
తాదృశ – అటువంటి
తాన్ – వారిని
తే – వారు
తేన – ఆ కారణంతో
త్యక్తవంతః – విడచిన వారు
త్యక్త్వా – విడచి
త్యాగః – త్యాగము/ వదులుకోవటం
త్వం – నీవు

ద

దయా – జాలి
దర్శనీయమ్ – ప్రదర్శించవలెను
దర్శయిత్వా – చూపించి
దాపయిత్వా – ఇప్పించి
దాయిత్వవతాం – బాధ్యతగల వారికి
దివంగతః – మరణించినవాడు
దీనా – దయనీయమైనది
దుర్భిక్షం – కరువు
దూరవాణీ – ఫోన్
దేశభక్త్యా – దేశభక్తితో
దేశస్య – దేశానికి
దైవభక్త్యా – దైవభక్తితో

ధ

ధైర్యేణ – ధైర్యముతో

న

నగరే – నగరమునందు
నవరసోన్మేషజా – నవరసాలలోని నైపుణ్యం చేత పుట్టినదైన
నిజః – తనవాడు
నిరూపితవతీ – నిరూపించినది
నిర్వహణమ్ – నిర్వహణను
నిశ్చితవాన్ – నిర్ణయించాడు
నైవ – కానేకాదు
న్యూనం – తక్కువ
నోచేత్ – లేకపోతే/లేనియెడల

ప

పఠన్ – చదువుచున్న వాడై
పత్నీ – భార్య
పత్రలేఖనం – ఉత్తరం రాయుట
పరిసరే – దగ్గర/సమీపం నందు
పరీక్ష్య – పరీక్షించి
పర్యంతం – వరకు
పర్యావరణస్య – వాతావరణం యొక్క
పలాయితాః – పారిపోయినారు
పురుషనామ్నా – మగవారి పేరుతో
పుత్రీ – కుమార్తె
పురస్కారం – బహుమతిని
పూరితవాన్ – నింపెను
పృష్టవాన్ – అడిగెను
ప్రచలితం – జరిగిన
ప్రతిగమనం – తిరిగివెళ్ళుట
ప్రత్యర్పయామి – తిరిగి ఇచ్చుచున్నాను
ప్రత్యర్పయితుం – తిరిగి చెల్లించుటకు
ప్రదక్షిణం – చుట్టూ తిరుగుట
ప్రదేశేభ్యః – ప్రదేశాల నుండి
ప్రబలాన్ – బలవంతులను
ప్రాంగణే – ఆవరణయందు

APSCERT

ప్రాతః	–	ఉదయం/ప్రొద్దున
ప్రాధాన్యం	–	ప్రాముఖ్యం
ప్రాప్తవాన్	–	పొందాడు
ప్రాయః	–	సుమారు
ప్రేషితవాన్	–	పంపించెను

బ

బంధూ	–	బంధువులిద్దరు
బకాదీనాం	–	కొంగ మొదలైన పక్షుల యొక్క
బద్ధ్వా	–	బంధించి
బహునియమాః	–	అనేక నియమాలు
బహుభ్యః	–	అనేకములైన
బుద్ధిః	–	వివేకము/బుద్ధి

భ

భగవద్గీతా	–	భగవంతుని చేత పాడబడినది
భవతః	–	మీయొక్క
భవతాం	–	మీయొక్క
భవతే	–	మీకు / నీకు
భవాదృశాః	–	మీ వంటివారు
భవాన్	–	నీవు/ మీరు
భూషణం	–	అలంకారం

మ

మంజులా	–	మృదువైనది
మందం	–	మెల్లగా
మనోరథైః	–	కోరికల చేత
మమ	–	నాయొక్క/నాకు
మహత్	–	గొప్పదైన
మహాభారతే	–	మహాభారతంలో
మహోదయః	–	గొప్పవాడు
మాం	–	నన్ను
మా వారయతు	–	ఆపవద్దు
మిత్రాణి	–	మిత్రులారా ! (సంబోధన)
మిలితః	–	కలిసినవాడు
మృగాః	–	జంతువులు

య

యః	–	ఎవడైతే
యతః	–	ఎట్లనగా
యత్	–	ఏదైతే
యదా	–	ఎప్పుడైతే
యుక్తాః	–	కూడినవారై
యుష్మాకం	–	మీయొక్క
యేషాం	–	ఎవరికైతే
యోగ్యాః	–	తగినవారు

ర

రమణీయకథా	–	సుందరమైన కథ
రమణీయా	–	అందమైనది

ల

లఘుచేతసామ్	–	అల్పబుద్ధికలవారు
లఘుపక్షీ	–	చిన్నపిట్ట
లలితా	–	కోమలమైనది
లిఖితా	–	రాయబడినది

వ

వకారైః	–	వకారములతో
వపుషా	–	శరీరంతో
వయం	–	మేము / మనము
వసన్	–	నివసించుచూ / ఉంటూ
వసుధా	–	భూమి
వా	–	ఆ!
వార్తాపత్రికాసు	–	వార్తా పత్రికలయందు
విచింత్య	–	ఆలోచించి
విజయాన్	–	విజయాలను
విజ్ఞానశాస్త్రజ్ఞః	–	విజ్ఞానశాస్త్రవేత్త
విజ్ఞాపనమ్	–	ప్రకటన
విద్యాభ్యాసం	–	చదువు నేర్చుకొనుటను
విద్యాలయస్య	–	పాఠశాలయొక్క/ పాఠశాలకు

APSCERT

విరచితా – రచించబడినది
విరామకాలే – సెలవు దినములందు
విశ్వమనోజ్ఞా – లోకంలో రమణీయమైనది
విశ్వవందితా – లోకం చేత నమస్కరించ బడుతున్నదైన
వ్యవహర్తవ్యమ్ – మెలగాలి
వ్యాఘ్రదర్శనేన – పులి కనిపించుట చేత

శ

శక్తుః – సమర్థుడు
శత్రుభిః – శత్రువులతో
శిబిరే – యుద్ధశిబిరము నందు
శ్రేష్ఠతరః – గొప్పవాడు
శ్రోతస్య – చెవికి

ష

షణ్ముఖుః – ఆరు ముఖాలు కలవాడు (కుమారస్వామి)

స

సంగణకయంత్రం – కంప్యూటర్
సంగరమథితా – యుద్ధమునందు చిలకబడినది
సంధాయ – ఎక్కుపెట్టి
సంరక్షణం – కాపాడుటకు
సంస్కృతభాషా – సంస్కరింపబడిన భాష
సుః – అతడు
సగౌరవం – గౌరవంగా
సజ్జతా విషయే – సిద్ధము చేయుటయందు
సబలా – బలం కలది
సమరాంగణం – యుద్ధభూమి
సమాజసేవాం – సమాజసేవను
సముద్రతుః – సముద్రం నుండి
సరోషం – రోషముతో కూడి
సర్వాన్ – అందరినీ
సర్వేషు – అందరియందు
సర్వైుః సహ – అందరితోను
సహ – కూడి
సాదరం – గౌరవంతో
సాధయిత్వా – సాధించి
సాయం – సాయంకాలం
సీమాప్రదేశే – సరిహద్దునందు
సుఖం – సుఖాన్ని
సుగుణాుః – మంచిగుణాలు
సుప్తస్య – నిద్రిస్తున్న (వాని యొక్క)
సురససుబోధా – నవరసాలతో సులభంగా బోధపడునది
సేవా – సేవ
సేవాకరణం – సేవచేయుట
సోదర్యాుః – సోదరి యొక్క
స్థిత్వా – ఉండి
స్థూలం – లావైన
స్వగ్రామం – సొంత ఊరికి
స్వకర్తవ్యం – తాను చేయవలసినది
స్వీయం – సొంత

హ

హరిుః ఓమ్ – హలో
హృద్యా – రమణీయమైనది

AP SCERT

క్రియాపదకోశః

అ

అకరవమ్ – చేసితిని
అకరోత్ – చేసెను
అకురుతాం – ఇద్దరు చేసిరి
అటతి – తిరుగుచున్నాడు
అపశ్యత్ – చూచెను
అపృచ్ఛత్ – ప్రశ్నించెను
అభవత్ – అయినది
అయచ్ఛన్ – ఇచ్చారు
అవదత్ – చెప్పెను
అవదమ్ – చెప్పితిని
అస్తి – ఉన్నది/ఉన్నాడు

ఆ

ఆగచ్ఛతి – వచ్చుచున్నాడు

ఉ

ఉద్ధరంతు – ఉద్ధరించండి

క

కరోమి – చేయుచున్నాను
కల్పయామి – కల్పిస్తాను
కుర్యుఃు – చేయుదురు

చ

చోరయతి – దొంగిలిస్తున్నాడు / దొంగిలిస్తున్నది

జ

జాయతే – కలుగుతుంది
జీవంతు – బ్రతకాలి / బ్రతుకుదురు గాక !

ద

దాపయతు – ఇప్పించు
దుహంతి – పాలను ఇచ్చుచున్నవి

న

నిందతి – తిట్టుచున్నాడు / చున్నది
నియోజయంతి – ప్రవేశపెట్టుచున్నారు

ప

పఠసి – చదువుచున్నావు
పశ్యంతి వా – చూచుచున్నారా / గమనించుచున్నారా !
పశ్యామః – చూచుచున్నాము
పాలయామః – పాటించుచున్నాము
ప్రత్యర్పయామి – తిరిగి ఇస్తాను
ప్రవిశంతి – ప్రవేశిస్తాయి
ప్రసరతి – వ్యాపించుచున్నది
ప్రార్థయామః – ప్రార్థించుచున్నాము
ప్రేషయంతి – పంపుతున్నారు

ఫ

ఫలంతి – పండ్లను ఇస్తున్నాయి

బ

బోధయంతి – బోధించుచున్నారు/ నేర్పుచున్నారు

భ

భవంతు – ఉండుగాక!

మ

మాస్తు – వద్దు

వ

వదంతి – చెప్పుచున్నారు
వహంతి – మోయుచున్నవి/ చున్నారు
విలపతి – ఏడ్చుచున్నాడు / చున్నది

శ

శోషయతు – ఎండగట్టు
శోషయామి – ఎండగడతాను

స

సంతి – ఉన్నారు
సిద్ధ్యంతి – నెరవేరుతాయి
సూచయంతి – సూచిస్తున్నారు
స్మరంతి – స్మరిస్తున్నారు

AP SCERT